

Popiežiaus katechezės

Popiežius Pranciškus GAVĖNIA – VILTIES KELIONĖ	2
„DŽIAUKITĖS VILTYJE“ (plg. Rom 12, 9–13)	3
VILTIS GRINDŽIAMA DIEVO ŽODŽIU (plg. Rom 15, 1–6)	4

Homilijos

ASMUO – MEILĖ / Šventosios Dvasios Atsiuntimas (Sekminės) (A)	5
„JAME GYVENAME, JUDAME IR ESAME“ / Švenčiausioji Trejybė (A)	6
ŠVENTOJI PUOTA / Švč. Kristaus Kūnas ir Kraujas (Devintinės) (A)	7
„NEBIJOKITE TŲ, KURIE ŽUDO KŪNĄ“ / 12 eilinis sekmadienis (A)	8
NEŠTI SAVO KRYŽIŲ IR SEKTI KRISTUMI / 13 eilinis sekmadienis (A)	9

Dokumentai

Popiežiškoji Biblijos komisija BIBLIJA IR MORALĖ BIBLINĖS KRIKŠČIONIŠKOJO ELGESIO ŠAKNYS (<i>Tęsinys</i>)	10
---	----

Arkivyskupo T. Matulionio metai

Mons. dr. Algirdas Jurevičius SALVATOR MUNDI, SALVA RUSSIAM! Arkivyskupo Teofiliaus Matulionio sielovadinė meilė Rusijos žmonėms	24
--	----

Bažnyčia Lietuvoje

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis	30
Fatimos apsireiškimų 100-mečio paminėjimas Šiluvoje	31
Arkivyskupo Teofiliaus Matulionio metams skirta mokslinė konferencija	33
Dievo Gailestingumo savaitė	35
Malda už armėnų tautą ir jos genocido aukas	36
Atsinaujinimo diena	37
Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas	39
Kauno arkivyskupijos kunigų konferencija	40
Telšių vyskupijos kunigų susirinkimas	42

Bažnyčia pasaulyje

Popiežius Pranciškus Egipte	44
-----------------------------	----

Popiežius Pranciškus

Gavėnia – vilties kelionė

2017 m. kovo 1 d.

Šiandien, Pelenų trečiadienį, įžengiame į liturginį gavėnios laikotarpį. Atsižvelgdamas į tai, kad šis katechezinių ciklas skirtas krikščioniškajai vilčiai, šiandien norėčiau pristatyti jums gavėnią kaip vilties kelią.

Iš tikrųjų ši perspektyva tampa akivaizdi, jei pagalvojame, kad gavėnia Bažnyčioje nustatyta kaip pasirengimo laikas Velykoms. Šio keturiasdešimtys dienų laikotarpio prasmę nušviečia Velykų slėpinys, į kurį jis nukreiptas. Galime įsivaizduoti, kad prisikėlęs Viešpats mus kviečia išeiti iš savo tamsybių, o mes leidžiamės į kelią link jo, kuris yra šviesa. Gavėnia yra kelias pas prisikėlusį Jėzų, tai atgailos laikotarpis, taip pat apsimarinimo, kuris nėra savitikslis, bet mums padeda prisikelti su Kristumi ir atnaujinti savo krikšto tapatybę, taigi iš naujo gimti „iš aukštybių“, iš Dievo meilės (plg. *Jn 3, 3*). Todėl gavėnia savo esme yra vilties laikas.

Kad geriau suprastume, ką tai reiškia, turime susieti tai su pamatine patirtimi, izraelitų išėjimu iš Egipto, apie kurį Biblijoje pasakojama Išėjimo knygoje. Tai prasideda nuo Egipto vergijos aprašymo, priespaudos, priverstinių darbų. Tačiau Viešpats nepamiršo savo tautos ir savo pažado: jis pašaukia Mozę ir stipria ranka išveda izraelitus iš Egipto, veda juos per dykumą į laisvės žemę. Tame kelyje iš vergovės į laisvę Viešpats duoda izraelitams įstatymą, idant išmokytų juos mylėti jį, vienintelį Viešpatį, taip pat mylėti vieni kitus kaip brolius. Šventasis Raštas parodo, jog išėjimas yra ilgas ir varginantis: simboliškai jis tęsiasi 40 metų, tai yra tiek, kiek trunka vienos kartos gyvenimas, – kartos, kuri kelyje patiria išbandymų bei nuolatinę pagundą ilgėtis Egipto ir gręžtis atgal.

Mums visiems taip pat pažįstama pagunda gręžiotis atgal, visiems. Tačiau Viešpats lieka ištikimas tiems vargšams žmonėms, kurie, vadovaujami Mozės, pasiekia Pažado žemę. Visa ta kelionė paženklinta viltimi: tai viltis pasiekti tą Žemę ir šia prasme tai yra išėjimas, perėjimas nuo vergovės į laisvę. Tos 40 dienų taip pat mums skirtos pereiti iš vergijos, iš nuodėmės į laisvę, į susitikimą su prisikėlusiu Kristumi. Kiekvienas žingsnis, kiekvienas vargas, kiekvienas išbandymas, kiekvienas nuopuolis ir kiekviena nauja pradžia – visa tai turi prasmę tik išganymo plano kontekste: Dievas savo tautai nori gyvenimo, o ne mirties, džiaugsmo, o ne skausmo.

Jėzaus Pascha yra jo išėjimas, per kurį jis atvėrė mums kelią, kad pasiektume pilnutinį, amžiną ir laimingą gyvenimą. Norėdamas atverti tą kelią, tą perėjimą, Jėzus turėjo apiplėšti save – atsižadėti savo šlovės ir nušizeminti, tapdamas klusnus iki mirties, iki kryžiaus mirties. Atverti mums kelią į amžiną gyvenimą jam kainavo visą kraują, dėka jo buvome išvaduoti iš nuodėmės vergijos. Tačiau tai nereiškia, kad jis viską padarė, o mums nebereikia nieko daryti, kad jis perėjo kryžių, o mes „į dangų važiuojame karieta“. Taip nėra. Mūsų išganymas iš tikrųjų yra jo dovana, bet kadangi tai meilės istorija, ji reikalauja, kad mes išstartume „taip“ ir dalyvautume jo meilėje, kaip rodo mūsų Motina Marija, o po jos – visi šventieji.

Gavėnia gyvuoja pagal šią dinamiką: Kristus savo išėjimu eina pirma mūsų, o mes įveikiame dykumą jo dėka sekdami paskui jį. Jis gundomas dėl mūsų, jis nugalė gundytoją dėl mūsų, tačiau ir mes drauge su juo turime kovoti su pagundomis ir jas įveikti. Jis teikia mums savo Dvasios gyvąjį vandenį, o mes privalome semtis iš jo veršmės ir gerti per sakramentus, malda, adoraciją. Jis yra šviesa, nugalinti tamsybes, o iš mūsų reikalaujama, kad išlaikytume mažą liepsnelę, mums patikėtą krikšto dieną.

Šia prasme gavėnia yra mūsų atsivertimo sakramentinis ženklas (plg. Romos mišiolas, Pirmasis gavėnios sekmadienis, Pradžios malda); kas eina gavėnios keliu, nuolat yra atsivertimo kelyje. Gavėnia yra mūsų kelio iš vergijos į laisvę sakramentinis ženklas, ir šį kelią reikia nuolat pradėti iš naujo. Žinoma, tai sunkus kelias, ir taip turi būti, nes meilė yra reiklė, tačiau tai yra pilnas vilties kelias. Pasakyčiau dar daugiau, gavėnios išėjimas yra kelias, kuriame formuojasi viltis. Dykumos įveikimo vargas – visi išbandymai, pagundos, iliuzijos, miražai – visa tai yra būtina nukaldinant stiprią, tvirtą viltį, tokią kaip Mergelės Marijos viltis, kuri savo Sūnaus kančios ir mirties sutemose ir toliau tikėjo, turėjo viltį jo prisikėlimu, Dievo meilės pergale. Šiandien įžengiame į gavėnią, atvėrę širdį šiam horizontui. Jausdami, kad priklausome šventai Dievo tautai, su džiaugsmu įženkime į šį vilties kelią.

„Džiaukitės viltyje“ (plg. Rom 12, 9–13)

2017 m. kovo 15 d.

Mes gerai žinome, kad Viešpaties Jėzaus mums paliktas didysis įsakymas yra apie meilę: mylėti Dievą visa širdimi, visa siela, visu protu ir mylėti artimą kaip save (plg. Mt 22, 37–39). Tai reiškia, kad esame pakviesti mylėti ir praktikuoti artimo meilę. Tai yra mūsų aukščiausias pašaukimas, mūsų išskirtinis pašaukimas. Jis taip pat susijęs su krikščioniškosios vilties džiaugsmu. Kas myli, turi vilties džiaugsmą, kylantį iš susitikimo su didžiąja meile, tai yra Viešpačiu.

Apaštalas Paulius ką tik girdėtoje Laiško romiečiams ištraukoje atkreipia mūsų dėmesį: yra rizika, jog artimo meilė gali būti veidmainiška, kad meilė gali būti veidmainiška. Taigi turime paklausti, kada atsiranda ši veidmainystė? Kaip galime būti tikri, kad mūsų meilė yra nuoširdi, mūsų artimo meilė autentiška? Kad mes neapsimetame darantys meilės darbus arba kad mūsų meilė nėra tik tokia kaip televizijos serialuose, bet nuoširdi, stipri meilė...

Veidmainystė gali pasireikšti bet kur, netgi per tai, *kaip mylime*. Taip atsitinka, kai mūsų meilė yra vedama savanaudiškumo, asmeninių interesų; yra daugybė savanaudiškos meilės formų. Kai karitatyvinė tarnystė vykdoma siekiant atkreipti į save dėmesį arba norint jausti pasitenkinimą: „Koks aš geras!“ Ne, tai veidmainystė! Arba jeigu mes trokštame „būti matomi“, demonstruodami savo protą ar savo gebėjimus. Už viso to glūdi neteisingas, klaidinantis įsivaizdavimas, esą, mylime todėl, kad esame geri – tarsi meilė būtų žmogaus kūrinys, mūsų širdies produktas. Tačiau meilė pirmiausia yra *malonė*, dovana. Gebėjimas mylėti yra Dievo dovana, ir turime jos prašyti. Jis noriai ją duoda, jei to prašome. Artimo meilė yra *malonė*. Jos esmė atskleisti ne tai, kas esame, bet ką mums Viešpats dovanoja ir ką mes laisva valia priimame. Ji negali reikštis per susitikimą su kitu žmogumi, jei pirmiau jos nekildina susitikimas su romiuoju ir gailestinguoju Jėzaus Veidu.

Paulius ragina mus pripažinti, kad esame nusidėjėliai, taip pat kad mūsų būdas mylėti yra paženklintas nuodėmės. Tačiau drauge jis tampa *naujos žinios, vilties žinios* nešėju: Viešpats prieš mus atveria naują laisvės kelią, gelbėjimo kelią. Mums taip pat skirta galimybė išgyventi didįjį meilės įsakymą, tapti Dievo meilės instrumentais. O tai atsitinka, kai leidžiamės, kad prisikėlęs Kristus išgydytų ir atnaujintų mūsų širdį. Prisikėlęs Viešpats, kuris gyvena tarp mūsų, gyvena su

mumis, gali išgydyti mūsų širdį: jis tai daro, jeigu mes to prašome. Būtent jis mums leidžia mūsų mažume ir skurdume patirti Tėvo užuojautą ir švęsti meilės stebuklus. Taip mes suprantame, jog viskas, ką galime išgyventi ir padaryti dėl savo brolių, yra tik atsakas į tai, ką Dievas padarė ar tebedaro dėl mūsų. Pats Dievas, įsirengęs buveinę mūsų širdyje ir mūsų gyvenime, išlieka artimas ir tarnauja visiems, kuriuos kasdien sutinkame savo kelionėje, pradedant nuo paskutiniųjų ir labiausiai reikalingų pagalbos, kuriuose jis pirmiausia atpažįstamas.

Šiais žodžiais apaštalas Paulius mums nepriekaištuoja, bet nori mus *padrąsinti* ir mumyse *ižiebt* viltį. Iš tikrųjų visi patiriame, jog negyvename meilės įsakymu taip pilnatviškai, kaip turėtume. Tačiau ir tai yra *malonė*, nes leidžia mums suprasti, kad iš tikrųjų negebame mylėti patys: mums reikia, kad Viešpats nuolat atnaujintų šią dovaną mūsų širdyse savo begalinio gailestingumo patirtimi. Tuomet vėl atsigręšime ir imsime vertinti mažus dalykus, paprastus kasdienius dalykus; mes dar kartą įvertinsime visus tuos mažus kasdienius dalykus ir įstengsime mylėti kitus, kaip Dievas juos myli, trokšdami jiems gėrio, kad jie būtų šventi Dievo draugai. Mes džiaugsimės galimybe prisiartinti prie vargšų ir nuolankių, kaip Jėzus prisiartina prie kiekvieno iš mūsų, kai būname nuo jo nutolę, pasilenkti prie savo brolių kojų kaip jis, Gerasis Samarietis, pasilenkia prie kiekvieno savo užuojauta ir atleidimu.

Brangūs broliai ir seserys, apaštalas Paulius priminė mums paslaptį – aš pavartosiu jo žodžius – „džiaugsmo viltyje“ paslaptį (plg. Rom 12, 12): džiaugtis viltyje. Tai vilties džiaugsmas, nes žinome, kad visomis aplinkybėmis, net labiausiai priešiškomis, taip pat nepaisant mūsų asmeninių trūkumų, Dievo meilė niekuomet nesiliauja. Todėl su mus aplankančia ir mūsų širdyse gyvenančia malone bei ištikimybe gyvenkime ta džiaugsminga viltimi, pagal savo menkas galimybes dovanodami savo broliams visa tai, ką kasdien iš Jo gauname. Ačiū.

Viltis grindžiama Dievo žodžiu (plg. Rom 15, 1–6)

2017 m. kovo 22 d.

Jau keletą savaičių apaštalas Paulius mums padeda geriau suprasti, kas yra krikščioniškoji viltis. Sakėme, kad čia kalbame ne apie optimizmą, tai kitas dalykas. Apaštalas mums padeda tai suprasti. Šiandien jis tai daro išskirdamas dvi labai svarbias mūsų gyvenimui nuostatas, taip pat mūsų tikėjimo patirtį: „ištvermę“ ir „paguodą“ (4 ir 5 eil.). Mūsų girdėtoje Laiško romiečiams ištraukoje šios nuostatos minimos du kartus: pirmiausia jos siejamos su Raštais, po to su pačiu Dievu. Kokia yra giliausia ir teisingiausia jų reikšmė? Kokiu būdu jos nušviečia vilties tikrovę? Šios dvi nuostatos: pastovumas ir paguoda.

Ištvermę galime apibrėžti taip pat kaip *kantrybę*: tai gebėjimas pakelti, nešti ant pečių, išlaikyti, likti ištikiems, taip pat tuomet, kai našta, atrodo, tampa pernelyg sunki, nepakeliama, o mes patiriame pagundą apsispręsti neigiamai, palikti viską ir visus. O *paguoda* yra malonė suvokti ir parodyti Dievo buvimą ir užuojautos pilną veikimą kiekvienoje situacijoje, taip pat aplinkybėmis, labiausiai paženklintomis atmetimo ir kančios. Šventasis Paulius primena, kad ištvermė ir paguoda mums ypatingu būdu perteikiama per „Raštus“ (4 eil.), tai yra per Bibliją. Iš tikrųjų Dievo žodis pirmiausia veda mus atgręžti žvilgsnį į Jėzų, geriau jį pažinti ir vis labiau į jį panašėti. Antras dalykas, Dievo žodis mums atskleidžia, kad Viešpats iš tikrųjų yra „ištvermės ir paguodos Dievas“ (5 eil.), jis lieka visada ištikimas savo meile mums, tai yra ištvermingas meile ir niekuomet nepaliaujantis mūsų mylėti! Jis yra ištvermingas: Jis mus myli visada! Jis mumis rūpinasi sutvarstydamas mūsų žaizdas savo gerumo ir gailestingumo glamonėmis, tuo, kad jis mus paguodžia. Jis niekuomet nesiliauja mūsų guodęs.

Šiuo požiūriu galima taip pat suprasti pradinį apaštalo teiginį: „Mes, stiprieji, turime pakęsti silpnųjų silpnības, ne sau pataikauti“ (1 eil.). Šis pasakymas „mes, stiprieji“ gali atrodyti pretenzingas, tačiau pagal Evangelijos logiką žinome, kad taip nėra. Priešingai, yra visai atvirkščiai, nes mūsų stiprybė kyla ne iš mūsų, bet iš Viešpaties. Kas savo gyvenime patiria ištikimą Dievo meilę ir jo paguodą, tas pajėgia ir net yra įpareigotas būti artimas silpniesiems savo broliams ir priiimti jų pažeidžiamumą. Jei esame artimi Viešpačiui, turėsime jėgų būti artimi silpniesiems, varginčiausiems, kad juos paguostume ir suteiktume jėgų. Štai ką tai reiškia. Mes galime tai padaryti be pasiten-

kinimo savimi, jausdamiesi tiesiog „kanalu“, perteikiančiu Viešpaties dovanas; taip konkrečiai tampama vilties „sėjėju“. Štai ko Viešpats mūsų prašo šia galia ir gebėjimu paguosti: būti vilties sėjėjais. Šiandien reikia sėti viltį, tačiau tai nėra lengva...

Šios gyvensenos vaisius nėra tokia bendruomenė, kurioje kai kurie žmonės priklauso „pirmajai klasei“, tai yra stiprieji, o kiti „antrajai klasei“, tai yra silpnieji. Priešingai, kaip sako Paulius, tas vaisius yra „tarpusavyje būti vienos minties, Kristaus Jėzaus pavyzdžiu“ (5 eil.). Dievo žodis maitina viltį, kuri konkrečiai reiškiasi dalijimusi bei tarnyste tarpusavyje. Net ir tas, kuris yra „stiprus“, anksčiau ar vėliau patirs savo trapumą, jam prireiks kitų paguodos; ir atvirkščiai, silpnume galime visuomet dovanoti šypsena ir ištieti ranką sunkumus patiriančiam broliui. Tai yra tokia bendruomenė, kuri „sutartinai vienu balsu šlovina Dievą“ (plg. 6 eil.). Tačiau visa tai įmanoma tik tuomet, jei Kristų ir jo Žodį pastatome į centrą, nes jis yra „Stiprusis“, jis mums dovanoja galią, dovanoja ištvermę, duoda viltį ir duoda paguodą. Jis yra „stiprusis brolis“, kuris kiekvienu iš mūsų pasirūpina. Iš tikrųjų mums visiems reikia, kad būtume paimti ant Gerojo Ganytojo pečių, reikia jausti jo švelnų ir besirūpinantį žvilgsnį.

Brangūs bičiuliai, niekuomet neįstengsime Dievi pakankamai atsidėkoti už jo Žodį, kuris yra Raštuose. Būtent čia mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Tėvas apsiireškia kaip „ištvermės ir paguodos Dievas“. Būtent čia mes suvokiame, kad mūsų viltis grindžiama ne mūsų gebėjimais ar galiomis, bet Dievo palaikymu ir jo meilės ištikimybe, tai yra Dievo galia ir jo paguoda. Ačiū.

Nauji leidiniai

C. S. Lewis. Didžiosios skyrybos. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2017. – 120 p.

Knygoje „Didžiosios skyrybos“ C. S. Lewis vėl pasitelkia išskirtinį savo talentą kurti legendas ir alegorijas. Rašytojas sapne pasijunta esąs autobuse, kursuojančiame tarp pragaro ir dangaus. Tai išeities taškas nepaprastam apmąstymui apie gėrį ir blogį, tarsi ginčijantis su Williamu Blake'u, parašiusiu „Dangaus ir pragaro vedybas“. Pasak autoriaus, „[...] Jei atkakliai laikomės pragaro (ar net žemės), nematysime dangaus; jei priimame dangų, negalėsime išsaugoti nė mažiausių ar ir mieliausių pragaro atminimų“.

ASMUO – MEILĖ

Šventosios Dvasios Atsiuntimas (Sekminės) (A)
Apd 2, 1–11; 1 Kor 12, 3b–7. 12–13; Jn 20, 19–23

Kaip žinome, Sekminių dieną ypatingai garbinama Šventoji Dvasia. Bet gal reikėtų paklausti, kas iš tikrųjų yra ši Dvasia? Žinoma, nesame panašūs į tuos šv. Pauliaus Efeze sutiktus vyrus, kurie, jau įtikėję Kristų, dar nežinojo, kad yra Šventoji Dvasia. Ji mums yra duota, ji gyvena mumyse. Mes galime pajusti jos artumą ir įkvėpimus. Bet kartais mūsų protui labai sunku įsivaizduoti Šventąją Dvasią arba tiesiogiai, sąmoningai palaikyti su ja asmeninius santykius. Dėl įvairių priešasčių Šventoji Dvasia mums dažnai atrodo pasislėpęs Dievas, nežinomas dieviškasis Asmuo.

Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad net pats Šventosios Dvasios vardas nepadeda mums geriau suprasti, kas ji yra. Šis pavadinimas neatskiriamai atitinka visą dievybę: Dievas – Tėvas ir Sūnus irgi yra Dvasia; abu yra Šventi. Aišku, kad Tėvo ir Sūnaus asmeninės savybės yra prieinamesnės mūsų suvokimui. Jėzus, įsikūnijęs Dievo Sūnus, gyveno tarp mūsų, jis turi žmogišką veidą; Evangelija perteikia jo žodžius ir gestus.

O kai Jėzus kalba apie savo Tėvą, mūsų žemiškosios tėvystės patirtis mums padeda suprasti, apie ką jis kalba. Kita vertus, minėdamas Šventąją Dvasią, Raštas dažniausiai vartoja simbolius, kaip antai balandį, patepimą, ugnies liežuvių, vėją arba kvėpsnį, gyvąjį vandenį. Iš to gali susidaryti įspūdis, kad Dvasia yra veikiau beasmenė Dievo jėga, negu atskiras dieviškasis Asmuo. Tačiau šis klaidingas įspūdis yra pataisomas kai kuriose svarbiose Naujojo Testamento vietose. Kristus sako, kad jam iškeliavus Tėvas atsiųs Dvasią kaip „kitą Globėją“; tai reiškia, kad Šventoji Dvasia yra Asmuo kaip Jėzus. Dvasia pažįsta slapčiausias Dievo širdies paslaptis. Ji elgiasi tarp žmonių su karališka laisve liudydama, spręsdama apaštalavimo klausimus, pūsdama arba kvėpdama kada ir kur nori, žadindama šlovinimo bei užtarimo maldas su neišsakomais atodūsiu. Ankstyvosios Bažnyčios liturginiai kreipiniai mini ir šlovina Šventąją Dvasią kartu su dviem kitais dieviškaisiais Asmenimis, pačiam Kristui įsakant teikti krikštą „vardan Tėvo ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios“.

Trejbėse viduje Šventoji Dvasia yra Tėvo ir Sūnaus bendrystės ryšys. Nuo amžinybės Tėvas save pažįs-

ta ir išreiškia Sūnuje, kuris yra jo Žodis ir tobulas paveikslas. Tėvas ir Sūnus myli vienas kitą, jie nuolat atsiduoda vienas kitam. O Šventoji Dvasia kaip trečiasis Asmuo išreiškia šią meilę ir dovaną. Ji yra Tėvo ir Sūnaus bendros meilės alsavimas, jų širdies plakimas. Ji yra amžinasis džiaugsmas, muzika, kylanti iš Dievo širdies. Graikų Bažnyčios tėvai aprašo Trejbės gyvenimą kaip *perichoresis*: kaip „šokį ratu“, kuriame dieviškieji Asmenys sukasi vienas į kitą amžinosios meilės tėkmėje. O Šventoji Dvasia vadovauja šiam šokiui ir jam duoda ritmą. Kaip rašė popiežius Jonas Paulius II: „Ji yra Asmuo – Meilė. Ji yra Asmuo – Dovana.“

Be to, savo Sūnuje Tėvas pažįsta ne tik save, bet ir visus dalykus, savo kūriniją ir išganymo darbą. Panašiai Šventojėje Dvasioje Dievas myli ne tik save, bet ir visą kūriniją. Šventosios Dvasios meilėje jis myli ir pasirinko kiekvieną iš mūsų, jos meile jis nustato visų dalykų paskutinį tikslą, kuriame slypi kartu Dievo garbė ir jo išūnytų vaikų išganymas.

Šventosios Dvasios veikimas jos žemiškoje misijoje visiškai atitinka jos vaidmenį Trejbėje. Ji dabar apsireiškia kaip vienintelė Šventoji Dvasia, t. y. Dievo meilės alsavimas, kuris pašventina ir duoda tikrą gyvybę. Jos uolus ir veiksmingiausias troškimas – viską nuskaidrinti ir perkeisti į meilę, visus suvienyti ir vesti pas Tėvą per Jėzų Kristų. Pradžioje ji artinasi prie mūsų sielos labai švelniai, niekada savęs neprimesdama. Jei-gu mes Šventąją Dvasią atstumiamė, ji greit nuliūdusi atsitraukia. O jei trokštame ir karštai meldžiame jos atėjimo, užaina pas mus kaip deganti liepsna ir kaip srauni gyvojo vandens upė. Į mūsų širdį Dvasia įlieja Dievo meilę, Kristaus meilę, kuri žadina mus gyventi nebe sau, bet tam, kuris už mus mirė ir buvo prikeltas. Šventosios Dvasios galia gebėsime giliau suvokti dieviškuosius slėpinius ir šlovinti Viešpatį pačia Dievo kalba. Dvasia mums taip pat duos išminties ir gailingumo žodžių paguosti žmones ir atsakyti į jų esmingiausius gyvenimo klausimus.

Yra aišku: visos malonės, visi pašaukimai kyla iš Dvasios. Jos atsiuntimas apaštalams ir Bažnyčiai yra svarbiausias ir puikiausias Kristaus mirties ir prisikėlimo vaisius. Velykų laiko pabaigoje prašykime su Marija – trečiojo dieviškojo Asmens sužadėtine ir tobulu paveikslu – malonės visada priimti Šventosios Dvasios šviesą ir džiaugsmą.

„JAME GYVENAME, JUDAME IR ESAME“

Švenčiausioji Trejybė (A)

Iš 34, 4b–6. 8–9; 2 Kor 13, 11–13; Jn 3, 16–18

Tikime į vieną Dievą – Tėvą, Sūnų ir Šventąją Dvasią. Garbė Dievui – Tėvui ir Sūnui, ir Šventajai Dvasiai, Dievui, kuris yra, kuris buvo ir kuris ateina per amžius.

Brangūs broliai ir seserys, neretai manoma, kad kalbėti apie Švenčiausiąją Trejybę yra ne tik sudėtinga ir nelengva, bet ir pavojinga bei rizikinga užduotis. Neseniai vienas kunigas pasakė: „Neišvengiamai reikia kalbėti apie Švenčiausiąją Trejybę bent vieną kartą per metus, Švenčiausiosios Trejybės sekmadienį, ir tai pats sunkiausias visų metų pamokslas. Viena vertus, bandydamas kažkaip paaiškinti, kad trys skirtingi dieviškieji Asmenys yra vienas Dievas, bijai sulaukti teologų kritikos, netyčia nukrypti į kažkokią ereziją. Kita vertus, esi įsitikinęs, nesvarbu, ką tu sakai, paprasti tikintieji nieko nesupras, viskas jiems atrods neįdomu ir nuobodu.“

Tokios abejonės yra labai apgailestautinos, bet ir suprantamos. Nuo viduramžių Vakarų Bažnyčios požiūris į Trejybės slėpinį ypač pabrėždavo intelektualinį samprotavimą ir filosofines sąvokas. Iš tikrųjų intelektualiniai samprotavimai ir tokios sąvokos kaip „dieviškoji prigimtis“, „asmuo“ ir „santykiai tarp dieviškųjų Asmenų“ gali labai padėti bent šiek tiek suvokti trivienio Dievo slėpinį, kuris pranoksta žmogaus protą. Šių Mišių dėkojimo giesmė pateikia to samprotavimo ir tų sąvokų santrauką: „*Visagali Tėve, amžinasis Dieve, tu su vienatiniu Sūnumi ir Šventąja Dvasia esi vienas Dievas ir vienas Viešpats; nėra tai Asmens vienumas, bet trijų Asmenų prigimties bendrumas. Ką tavo apreiškimu tikėdami mes žinome apie tavo didybę, lygiai tą patį pripažįstame Sūnui ir Šventajai Dvasiai. Taigi, išpažindami tikrą ir amžiną dievystę, mes garbiname ir prigimties vienumą, ir Asmenų skirtingumą, ir lygų jų garbumą.*“

Šių teologinių formuluočių apmąstymas galėtų padėti mūsų protui šiek tiek priartėti prie slėpinio, nors daugeliui iš mūsų tai gali atrodyti abstraktu, nutolę nuo esminių gyvenimo klausimų, siekių ir rūpesčių. Labai gaila, nes, atvirksčiai, Švenčiausioji Trejybė mums yra, arba turi būti, pati artimiausia, konkrečiausia, brangiausia ir gyvybiškai svarbiausia tikrovė. Iš visų pusių esame apgaubti trijų dieviškųjų Asmenų galybe bei rūpestingumu. Tėvas, Sūnus ir Šventoji Dvasia apreiškė save mums, ir to dėka galime pažinti kiekvieną iš jų, giliai patirdami kiekvieno jų malonės veikimą. Per tikėjimą mes

žinome ir intuityviai jaučiame, kad jie yra vienas ir tas pats Dievas. Trivienis Dievas yra mūsų egzistencijos pirmoji priežastis ir galutinis tikslas. Kaip sakė šv. Paulius atėniečiams: „Mes jame gyvename, judame ir esame.“

Pradžioje Dievas viską sukūrė per savo Žodį, bendradarbiaujant Šventajai Dvasiai. Žodis nuolat tvarko ir organizuoja visatos elementus ir būtybes, juos darydamas dieviškojo proto išraiška ir atspindžiu. O Dvasia judina ir tarsi gaivina visą regimą ir neregimą, medžiaginį ir dvasinį pasaulį, traukdama jį meilės ryšiais link jo galutinio tikslo, kuris yra Dievo garbės ir Dievo meilės pilnutinis apreiškimas. Tačiau Trejybės slėpinys yra iš esmės ne Dievo kaip Kūrėjo, bet Dievo kaip TĖVO slėpinys. Dievas yra Tėvas ne tik todėl, kad sukūrė ir dabar palaiko pasaulį, gailėtingai rūpindamasis mumis savo Apvaizda. Jis yra Tėvas ypač dėl to, kad nuolat gimdo ir neša savo „glėbyje“ (tai yra Šventosios Dvasios meilėje) savo Amžinąjį Sūnų, kuris yra jo Žodis, tobulas jo esybės paveikslas, jo šlovės atšvaitas. Dievas turi savąjį viengimį Sūnų. Jis galėtų pasilikti su juo Šventosios Dvasios bendrystėje per amžių amžius. Bet prieš pasaulio sukūrimą Dievas laisvai išsirinko mus savo Sūnuje, jis laimino mus visokeriopa dvasine palaima, jis iš anksto paskyrė mus per Jėzų Kristų tapti jo išūniais. Jis iš anksto numatė ir paskyrė mus, kad taptume panašūs į jo Sūnų. Štai kodėl, kaip sakė Paulius, esame taip pat iš Dievo giminės.

Kviesdamas mus tapti išūniais jo viengimyje Sūnuje, Dievas atskleidė mums savo intymaus gyvenimo giliausią slėpinį. Švenčiausiosios Trejybės pažinimas yra Velykų slėpinio tikslas ir pagrindinis vaisius. Trivienio Dievo gyvenimo patyrimas ir dalyvavimas jame yra Šventosios Dvasios atsiuntimo pirmutinė ir puikiausia pasekmė. Kaip Mišių pradžioje meldėmės: „Dieve Tėve, atsiųsdamas į pasaulį savo Sūnų – Tiesos Žodį – ir Šventumo Dvasią, tu atskleidei žmonėms giliausius savo būties slėpinius.“ Arba kaip ką tik girdėjome Evangelijoje: „Dievas (Tėvas) taip pamilo pasaulį (Šventoje Dvasioje), jog atidavė savo viengimį Sūnų, kad kiekvienas, kuris jį tiki, nepažūtų, bet turėtų amžinąjį gyvenimą.“ Ateidamas į pasaulį Jėzus apreiškė, kad tikrasis Dievo vardas yra Tėvas. Siųsdamas į mūsų širdis Šventąją Dvasią, jis mus kaip savo brolius moko tarti tą vardą ir šauktis jo. Šitaip jis mus įveda į Švenčiausiosios Trejybės vidų.

Brangūs broliai ir seserys, *Garbė Dievui – Tėvui ir Sūnui, ir Šventajai Dvasiai, Dievui, kuris yra, kuris buvo ir kuris ateina per amžius.* Dievas, kuris amžinas ir visiškai nekintamas, yra atėjęs pas mus. Švenčiausioji Trejybė yra tapusi

mūsų tikra šeima, mūsų amžina tėvyne, mūsų rojumi. Trijų nesukurtų dieviškųjų Asmenų liepsnojančios meilės bendrystė yra mūsų dabartinio gyvenimo aukščiausias pavyzdys, rodantis, kaip mums dera nesavanaudiškai mylėti vieniems kitus. Ji yra taip pat ir visada bus

ŠVENTOJI PUOTA

Švč. Kristaus Kūnas ir Kraujas (Devintinės) (A)
Ist 8, 2–3. 14b–16a; *1 Kor* 10, 16–17; *Jn* 6, 51–58

Ketvirtadienį, savo mirties išvakarėse, Paskutinės vakarienės su apaštalais metu, Viešpats Jėzus įsteigė Eucharistijos sakramentą, įsakydamas savo mokiniams jį išsaugoti kaip jo kančios ir prisikėlimo atminimą. Kiekvieną Didįjį ketvirtadienį Bažnyčia švenčia šį pirmosios Eucharistijos metinį minėjimą vakaro Mišiomis ir Švenčiausiojo Sakramento procesija arba Eucharistijos likučio perkėlimu. Tačiau šis šventimas, atveriantis Velykų tridienį, yra tik dramatiškos kelionės per Kristaus kančią, mirtį ir prisikėlimą pirmasis etapas. Tuo metu negalėjome ilgiau ir nuodugniau apmąstyti Eucharistijos slėpinio.

Kristaus Kūno ir Kraujo iškilmė (Lietuvoje ji perkelta į sekmadienį, nors kai kuriose šalyse tradiciškai švenčiama trimis dienomis anksčiau, ketvirtadienį, norint pabrėžti jos ryšį su Didžiuoju ketvirtadieniu) vėl primena įvykį, kuriuo Kristus įsteigė Eucharistiją. Tačiau šįkart liturgija mus kviečia sustoti ir ilgiau, ramiau kontempliuoti bei pašlovinti Jėzaus nuolatinį buvimą per Mišias pašventintuose duonos ir vyno pavidaluose – buvimą, regimą tik tikėjimo akimis.

Doktrina apie Kristaus tikrą buvimą Eucharistijoje turi tvirčiausią pagrindą Evangelijoje, ji nuo pat pradžios priklausė Bažnyčios tikėjimui. Jėzaus buvimas Eucharistijoje šv. Mišių metu buvo garbinamas visada. V a. pradžioje šv. Augustinas mokė: „Niekas šio kūno nevalgo, pirma jo neadoravęs; <...> jo neadoruodami nusidėtume.“ Bet jo epochoje ir vėliau per ilgus šimtmečius krikščionys, išskyrus Mišių metu, nesimeldavo prie Švenčiausiojo Sakramento ir jam neskirdavo iškilmingo liturginio kulto. Tačiau Ostijos buvo visada saugomos garbingoje bažnyčios vietoje. Jos būdavo nešamos ligoniams ir mirštantiesiems.

Kristaus Kūno ir Kraujo iškilmė ir išplėtotas Švenčiausiojo Sakramento kultas atsirado tik XIII amžiuje. Kristus tada pasirodė vienai vienuolei, šventajai Julijonai iš Lježo (*Mont Cornillon* vienuolyno), prašydamas metinės

mūsų vienintelis tikras džiaugsmas, mūsų amžinasis gyvenimas. Netrukus išpažinsime tikėjimą. Tai darydami, stenkimės tikėjimo akimis giliau suvokti amžinosios Trejybės garbę. Šlovinkime jos didingą vienybę ir padėkokime Dievui už jo neapsakomą dovaną. Amen.

šventės įsteigimo Altoriaus sakramento garbei. 1264 m. popiežius Urbonas IV, priimdamas šį prašymą, įsteigė Kristaus Kūno ir Kraujo iškilmę. Šv. Tomas Akvinietis parašė šios dienos Mišių ir Valandų liturgijos gražius tekstus. Pavyzdžiui, jo ilga *Lauda Sion* sekvencija, kurią giedojome prieš Evangeliją, yra tarsi eucharistinės teologijos suma, parašyta poetine forma. Ji baigiasi karštu maldavimu ir puikia šlovinimo malda.

Šį vakarą per Mišparus giedosime ir kitą šv. Tomo tekstą, kuris nuostabiai apibrėžia visa, kas vyksta per šv. Mišias, *O sacrum convivium*: „O Šventoji Puota, kurioje Kristus priimamas; atnaujinamas jo kančios atminimas, siela pripildoma malonių ir gaunamas būsimos garbės laidas, aleliuja.“ Taip, Eucharistijoje Kristus atsiduoda mums per visą praeityje jo atliktą išganymo darbą, per malones, to darbo dabartines pasekmes ir per jo galutinio atlikimo pažadus, išsipildysiančius danguje.

Šių Mišių pabaigoje procesija mums leis su dideliu džiaugsmu viešai paskelbti savo tikėjimą Kristaus tikroju buvimu pašventintuose pavidaluose. Mes nešime Jėzų iš bažnyčios, vaikščiosime su juo, kad jo spinduliuojantis buvimas šventojoje Ostijoje galėtų apšviesti mūsų pasaulį, mūsų laukus ir kelius.

Kristaus Kūno ir Kraujo iškilmė ragina mus taip pat dažniau, uoliau ir atidžiau dalyvauti Eucharistijos adoracijoje. Kaip gera ilgiau pabūti priešais Švenčiausiąjį Sakramentą, išstatytą ant altoriaus ar esantį tabernakulyje. Taip yra paprasčiau kalbėtis su Jėzumi kaip su draugu, akis į akį, galime jo maldauti ir šlovinti jį savo širdyje.

Popiežius Benediktas XVI apie adoraciją yra parašęs: „Eucharistijoje mūsų pasitikti ateina susivienyti su mumis trokštantis Sūnus; Eucharistijos adoracija yra ne kas kita, kaip natūralus Eucharistijos šventimo, kuris, kaip toks, yra Bažnyčios didžiausias adoracijos aktas, padarinys. Priimti Eucharistiją reiškia adoruoti tą, kurį priimame; būtent taip, tik taip tampame viena su juo ir tam tikru būdu iš anksto paragaujame dangiškosios liturgijos grožio. Adoracijos aktas ne šv. Mišių metu pratęsia

bei sustiprina tai, kas padaryta pačiame liturginiame šventime. Tikrai adoruodami galime subrandinti gilų ir tikrą priėmimą. Ir būtent šiame asmeniškiausiame susitikimo su Viešpačiu akte tada taip pat bręsta Eucharistijoje glūdinti socialinė misija, kuria norima sugriauti sienas, skiriančias ne tik Viešpatį ir mus, bet ir mus pačius vienus nuo kitų.“

„NEBIJOKITE TŲ, KURIE ŽUDO KŪNĄ“

12 eilinis sekmadienis (A)

Jer 20, 10–13; Rom 5, 12–15; Mt 10, 26–33

Gavėnios ir Velykų laikotarpiu išgyvenome dieviškojo atpirkimo darbo didžiuosius metinius minėjimus, po to du sekmadienius buvome kviečiami kontempliuoti bei garbinti Švenčiausiąją Trejybę ir Kristaus buvimą Eucharistijoje – slėpinius, apreikštus mums per Viešpaties Jėzaus gyvenimą, mirtį ir prisikėlimą. Šiandien grįžtame į vadinamųjų eilinių sekmadienių seką. Šis pats ilgiausias iš visų liturginių laikotarpių laikas nėra tik blanki, tuščia erdvė, kurią reiktų bet kaip užpildyti iki advento, kai vėl daugiau ar mažiau chronologine tvarka išgyvensime išganymo istorijos įvykius. Eiliniu laiku nesiekama atminti kokio nors atskiro įvykio, taigi mūsų dėmesys išlieka laisvas, kad galėtume susitelkti į seniausią ir pamatinį krikščioniškosios liturgijos ritmą, ženklinamą Viešpaties prisikėlimo savaitinio šventimo sekmadienį. Taip patiriame iki pasaulio pabaigos su mumis esančio prisikėlusio Kristaus gaivinantį buvimą. Tuo pat metu eilinio laiko liturgija siekia plačią panoramą pristatyti mums Dievo žodį, kuris buvo mums apreikštas ir perteiktas, kad galėtume nuolat semtis iš jo įkvėpimo kasdieniame gyvenime.

Trumpas eilinio laiko tarpas tarp Kristaus Krikšto ir gavėnios pradžios leido mums medituoti Kalėdų laikotarpiu švenčiamo Kristaus įsikūnijimo didingus padarinius. Antrasis ilgesnis, dabar prasidedantis eilinis laikotarpis atitinka Bažnyčios laiką tarp Sekminių ir antrojo Viešpaties atėjimo. Šio laikotarpio liturgija mus tvirtai įstato į dabarties momentą, mūsų kasdienio gyvenimo konkrečią tikrovę, kur išgyvename džiaugsmą ir liūdesį, pergales ir pralaimėjimus. Tai vieta, kur kartais patiriame stiprių pagundų. Tačiau čia ir tik čia, dabarties tikrovėje, sutinkame Dievo gailėstingą žvilgsnį, nepaliaujamai dovanojantį mūsų laisvei paguodos, gydymo, stiprybės ir draugystės malones, kurių mums gyvybiškai reikia.

Adoracija taip pat ypatingu būdu mus priartina prie Mergelės Marijos. Visas jos gyvenimas buvo ne kas kita, kaip tobulas adoracijos aktas Dvasioje ir tiesoje. Eucharistijoje mes kontempliuojame tikrąjį Kūną, gimusį iš Mergelės Marijos – *Ave verum Corpus*. Ši vakarą, atsiklaupę prieš Šventąją Ostiją, giedosime: „O gerasis Jėzau, o maloniausiasis Jėzau, o Jėzau, Marijos Sūnau.“ Amen.

Šiandien skaitytoje Evangelijos ištraukoje Jėzus drašina mus kovoje prieš nuodėmę ir blogį. Mes mokomi be baimės liudyti mums Jėzaus apreikštą tiesą ir pasitikėti Tėvu, kuriam esame vertesni „už daugybę žvirblių“, brangesni už visą regimą kūriniją drauge paėmus. Iš tiesų Viešpats, rūpestingai suskaitantis visus mūsų galvos plaukus, mus nuolat apgaubia švelnia meilės apsauga. Tačiau Jėzus išpėja dėl vieno didelio pavojaus. Jis sako mums, kad bijotume ne šiame pasaulyje esančių priešų, galinčių pakenkti ar nužudyti mūsų kūną, bet to, kas gali pražudyti ir mūsų kūną, ir mūsų sielą toje vietoje, kuri graikiškame tekste vadinama „Gehenna“. Reikia atkreipti dėmesį, kad žodžiais „Šeolas“ ar „Hadas“, kurie dažniausiai lietuviškai verčiami daugiskaita – „pragarai“, nusakoma neutrali vieta, kur mirusiųjų sielos kantriai laukia nuskaistavimo ar paguodos. Pavadinimas „Gehenna“ kilo nuo slėnio, esančio už Jeruzalės, kur pagonių karaliai aukodavo savo vaikus kaip deginamąją auką, pavadinimo, ir tai yra tikroji vienaskaita vartojamo žodžio „pragaras“ reikšmė, nurodanti realią amžinojo pasmerkimo galimybę.

Žmogaus siela yra nemirtinga, todėl negali būti nužudyta ar sunaikinta tikrąja šio žodžio prasme. Tačiau, jeigu galutinai netenka Dievo meilės šviesos, ji patiria dvasinę mirtį, „antrąją mirtį“. Jei taip įvyksta žemiškosios egzistencijos pabaigoje, tai ne todėl, kad Dievas pasmerkė ar liovėsi mylėjęs, bet dėl to, kad pati siela pasirinko atmesti Viešpatį ir tapti verge egoistiniame šėtono puikybės maište. Amžinosios Dievo meilės liepsna, siekianti mus perkeisti ir įvesti į Trejybės gyvenimą, pasmerktųjų suvokiama kaip persmelkianti ugnis, nepakeliamai prieštaraujanti savanaudiškumui, tapusiam vieninteliu jų egzistavimo principu. Vien tas dalykas sukelia pragaro kankynes.

Šiandienos Mišių pradžios malda, kaip ir daugelis eilinio laiko pradžios maldų, gali tapti maistu tęstinei meditacijai. Joje siūlomas priešnuodis širdies kietumui, galinčiam nuvesti į pasmerkimą. Joje prašoma Dievo pagarbios (o

ne vergiškos) baimės ir nuoširdžios meilės jo šventam Vardui, nes, kaip stipriai akcentuojama pažodžiui ver-

čiant iš lotynų kalbos, „Tu niekuomet nenustoji vadovavęs tiems, kuriuos įtvirtinai ant savo meilės pamato“.

NEŠTI SAVO KRYŽIŲ IR SEKTI KRISTUMI

13 eilinis sekmadienis (A)

2 Kar 4, 8–10. 14–16a; Rom 6, 3–4. 8–11; Mt 10, 37–42

„Kas neima savo kryžiaus ir neseka paskui mane – nevertas manęs.“ Šie žodžiai yra dalis nurodymų, kuriuos šv. Mato evangelijoje Jėzus davė dvylikai apaštalų tuoj po to, kai juos pašaukė, prieš pasiūsdamas į pirmąją misiją. Čia Viešpats savo viešojoje tarnystėje pirmą kartą užsimena apie kryžių. Tik vėliau trimis skirtingomis progomis Jėzus paskelbė apie savo kančią, mirtį ir prisikėlimą. Tačiau apaštalai „nieko nesu-prato; tos kalbos prasmė jiems liko paslėpta, ir jie nesuvokė, kas buvo sakoma“ (Lk 18, 34).

Tokiu atveju teisėta paklausti, kaip apaštalai galėjo suprasti Jėzų, kai jis pirmą kartą prabilo apie kryžiaus nešimą šiandien mūsų skaitytoje ištraukoje. Pirmajame šimtmetyje Romos imperijoje pasakymas „nešti kryžių“, regis, buvo paplitęs kaip priežodis, kuris reiškė persekiojimo ir mirties pavojaus akistatą. Atrodo, apaštalai jau įstengė suvokti, jog siekdami būti verti savo misijos jie turi ne tik laikyti Jėzų svarbesniu už savo šeimos narius, bet ir būti pasirengę dėl jo rizikuoti savo gyvybe. Iš tikrųjų jie jau buvo palikę savo šeimas ir nuosavybę, pasirinkdami sekti Viešpačiu. Petras ir kiti neabejotinai laikė, kad jie yra pasirengę priimti persekiojimų riziką ir būti nužudyti už savo Mokytoją. Tačiau veikiausiai įsivaizdavo, kad, jeigu ir tektų tai patirti, tai vyktų jėga kovojant dėl Izraelio karalystės atstatymo šiame pasaulyje, o Jėzus toje kovoje būtų lyderis ir karalius. Net jeigu jiems būtų tekę žūti toje kovoje, jie negalėjo įsivaizduoti, kad jų Mokytojas, kurį jie išpažino Mesiju ir Dievo Sūnumi, būtų galėjęs pasyviai priimti „pralaimėjimą“ ir leistis nužudomas. Jie išlaikė tokią karingą pasaulėjautą iki pat Paskutinės vakarienės, į kurią net atsinešė du kalavijus (Lk 22, 38). Netrukus po to Getsemanėje Petras karštakošiškai panaudojo vieną iš tų kalavijų, nukirsdamas vyriausiojo kunigo tarnui ausį (ten pat, 50–51). Tačiau Jėzus įsakė tuoj pat nutraukti šią smurtingą kovą ir panaikino jos padarinius išgydydamas sužeistą tarną. Tuomet visai nesipriešindamas jis atsidavė į savo priešų rankas. Tai nulėmė, kad apaštalai pabėgo, o netrukus ir Petras tris kartus išsižada Jėzaus.

Jėzaus žemiškojo gyvenimo metu apaštalai pasirodė visiškai negebantys sekti Jėzų kryžiaus keliu, nešti kryžių su juo, neįstengė net suprasti atperkamosios kryžiaus vertės. Ir iš tikrųjų praktiškai buvo neįmanoma, kad dalykai klostytųsi kitaip. Jėzus pirmiausia pats vienas turėjo užbaigti mūsų išgelbėjimo darbą, idant mes po to galėtume aktyviai jį priimti ir bendradarbiauti perteikdami jį kitiems. Šis bendradarbiavimas yra būtina Dievo plano dalis. Pasak šv. Augustino, „nors Dievas mus sukūrė nebendradarbiaudamas su mumis, jis neatperka mūsų be mūsų pagalbos“. Pirmiausia reikėjo, kad Jėzus dėl mūsų įgytų atpirkimo malonę. Jo atperkamoji auka buvo klusnumas Tėvo valiai ir visiškai nesavanaudiška meilė mums. Jis prisiėmė kryžių kaip nekalta auka, priimdamas kančią ir mirtį, kurios buvo neteisėtai užtrauktos nusidėjėlių. Anksčiau ar vėliau mes visi susidursime su kentėjimu ir mirtimi, nes nusidėjome ir gyvename pasaulyje, kuris pajungtas nuodėmės galiai. Bet Jėzus, priimdamas kančią ir mirtį kaip nekalta auka, kaip tikras Dievas ir tobulas žmogus, mums perkeitė šių tikrovių prasmę ir per jas atvėrė galimybę išreikšti didesnę meilę, švelnią palaiminimų meilę. Tik jis vienas turėjo „pašventinti save“ ir „paaukoti save“ nesuinteresuota meile, kad jo mokiniai galėtų būti pašventinti ir pasiaukoti toje pačioje meilėje (plg. Jn 17, 19).

Apaštalai tik vėliau tai suprato Prisikėlimo šviesoje ir Sekminių Dvasioje. Tada galiausiai jie buvo visiškai perkeisti ir įstengė be baimės skelbti Evangeliją bei išlieti savo kraują dėl Kristaus. Mes taip pat, nors gal dar negebame pateikti tokio didvyriško liudijimo, esame kviečiami kasdien „nešti savo kryžių“ (plg. Lk 9, 23). Drauge su Pauliumi esame kviečiami „savo kūne papildyti, ko dar trūksta Kristaus vargams dėl jo Kūno, kuris yra Bažnyčia“ (Kol 1, 24). O šv. Benediktas ragina mus dalyvauti Kristaus kentėjimuose per kantrybę. Kai mus ištinka liga, šeimyniniai sunkumai ar kiti išbandymai, kai siekiame įveikti savo žalingus polinkius ar blogus įpročius, užuot palūžę ir netekę vilties dėl tų dalykų, galime juos priimti kaip savo kryžių vadovaudamiesi atsiduodančios meilės dinamika, ateinančia mums per Jėzaus kryžių. Taip po truputį, pasak šv. Pauliaus, galime „laikyti save mirusiais nuodėmei, o gyvais Dievui Kristuje Jėzuje“ (Rom 6, 11).

Parengė T. Grigalius Casprini OSB
Palendrių Šv. Benedikto vienuolynas

Popiežiškoji Biblijos komisija

Biblija ir moralė Biblinės krikščioniškojo elgesio šaknys

(*Tęsinys. Pradžia Nr. 4*)

3. Naujoji Sandora Jėzuje Kristuje kaip galutinė Dievo dovana ir jos moraliniai padariniai

41. Kaip matėme aptardami Senąjį Testamentą, ypatingam santykiui tarp Dievo ir Izraelio tautos suvokti bei nusakyti pagrindinė kategorija yra „sandora“. Naujajame Testamente ši sąvoka nėra dažna: pavartojama trisdešimt tris kartus, iš jų šešis kartus ji patikslinama kaip „Naujoji Sandora“. Esminis ir pamatinis Dievo santykio su Izraelio tauta bei visais žmonėmis veiksnys Naujajame Testamente yra Jėzaus asmuo, jo darbai ir likimas. Dabar apžvelgsime, kaip pagrindiniuose Naujojo Testamento raštuose reiškiasi dovana, Dievo dovanota savo Sūnumi Jėzumi Kristumi, bei kokios iš to išplaukia gairės moraliniam gyvenimui, ir užbaigsime tekstais apie Eucharistiją, kuriuose Jėzus įtvirtina artimą santykį tarp savęs, savo kelio ir Naujosios Sandoros.

3.1. Dievo Karalystės atėjimas ir to moraliniai padariniai

3.1.1. Dievo Karalystė: Jėzaus skelbimo pagrindinė tema sinoptinėse evangelijose

42. Dievo Karalystės sąvoką Jėzus padarė pagrindine savo žemiškosios tarnybos metafora ir per savo mokymo bei misijos ypatybes suteikė jai naują reikšmę bei jėgą. Suprantama kaip paties suverenaus Dievo, ateinančio nugalėti blogio ir perkeisti pasaulio, artumas, Dievo Karalystė yra gryna dovana, atrandama kaip lauke paslėptas lobis ar kaip išgytinas labai vertingas perlas (plg. *Mt* 13, 44–46); vadinasi, tai nėra prigimtinė teisė ar teisė, kurią galima nusipelninti.

a) Pasakymas „Dievo Karalystė“

Šis pasakymas remiasi pamatiniu biblinio tikėjimo įsitikinimu, kad Dievas yra suverenus Viešpats; tokia mintis skelbiama psalmėse ir kitose Biblijos knygoje (plg. *Ps* 93, 1–2; 96, 10; 97, 1; 99, 1; 103, 19; 145, 13; *Iz* 52, 7).

Nors ir nebuvo visuotinė ar vyraujanti tema, karštas troškimas, jog Dievo Karalystė ateitų, gyvavo Izraelio po tremties laikotarpiu ir atitiko troškimą, kad Dievas ateitų pašalinti tautos išgyvenamų grėsmių bei netei-

sybių. Dievo Karalystės sąvoka iš pagrindų išsiskiria bendruomeniniu (kilusiu iš politinės sampratos, apreišiančios visą Izraelį), eschatologiniu (kaip Dievo artumo galutinio patyrimo, pranokstančio visas kitas suverenumo patirtis) ir soteriologiniu (įsitikinimas, kad Dievas nugalės blogį ir perkeis Izraelio gyvenimą) pobūdžiu. Nors Senajame Testamente ir žydų raštijoje vartojama minimaliai ir sporadiškai, ši sąvoka tampa Jėzaus mokymo bei misijos pagrindiniu motyvu.

b) Dievo Karalystės dabarties ir ateities matmuo

43. Naujojo Testamento aiškintojai jau seniai pastebėjo, kad Jėzaus mokymui apie Dievo Karalystę būdingas ir dabarties, ir ateities matmuo. Kai kuriais Jėzaus posakiais bei palyginimais Dievo Karalystė nusakoma kaip dar tikrove netapęs ateities įvykis. Šitai, pavyzdžiui, išreiškiama Viešpaties maldos prašymu: „Teateinie tavo Karalystė“, taip pat aptinkama reikšmingame *Mk* 1, 14–15 (*Mt* 4, 17) tekste, kur Dievo Karalystė apibūdinama kaip „artima“ ar „prisiartinusi“, bet dar nesanti. Pačiuose palaiminimuose, kuriuose žadami būsimasis palaiminimas ir nuteisinimas, Dievo Karalystė pateikiama kaip dar ateities įvykis.

Sykiu yra Jėzaus pasakymų, kur apie Dievo Karalystę kalbama kaip apie tam tikru būdu jau esamą dalyką. Svarbus posakis Mato ir Luko evangelijose Dievo Karalystės patyrimą susieja su Jėzaus išgydymais ir egzorcizmais: „Bet jeigu aš išveju demonus Dievo pirštu (*Mt*: Dvasios jėga), tai tikrai pas jus atėjo Dievo Karalystė“ (*Mt* 12, 28; *Lk* 11, 20). Garsiuoju *Lk* 17, 20–21 pasakymu: „Dievo Karalystė ateina nepastebimai. Ir niekas nepasakys: Štai ji čia arba ten! Nes Dievo Karalystė jau yra tarp jūsų“ irgi pabrėžiamas Dievo Karalystės esamumas ir netikėtumas.

Čia reiškiasi svarbi dinamika, turinti padarinių krikščioniškam moraliniam gyvenimui. Būsima Dievo Karalystės tikrovė įsiveržia (ir sąlygoja) dabartinę situaciją. Tikra ir galutinė žmonijos lemtis, kai blogis bus nugalėtas, teisingumas atkurtas ir žmogiškasis gyvenimo bei taikos troškimas visiškai patenkintas, tebėra ateityje, tačiau tos ateities – ateities, atskleidžiančios pilnutinį Dievo valios ketinimą žmonijos atžvilgiu, – kontūrai padeda apibrėžti, koks turėtų būti žmogaus gyvenimas dabartyje. Tad vertybės ir dorybės, darančios mus atitinkančius Dievo valią ir būsiančios visapusiškai patvirtintos bei apreikštos būsimoje Dievo Karalystėje, kiek įmanoma, praktikuotinos nuodėmingomis ir netobulomis dabartinio gyvenimo aplinkybėmis, kaip moko palyginimai apie tinklą ir derlių (plg. *Mt* 13, 24–30. 36–43. 47–50). Šitai atspindi iš pagrindų eschatologinį krikščioniškojo gyvenimo ir krikščioniškosios etikos matmenį.

Jėzus ne tik skelbia, kad Dievo Karalystė prisiartino (Mt 4, 17), bet ir moko melstis: „teateinī tavo Karalystė“ ir „teesie tavo valia kaip danguje, taip ir žemėje“ (Mt 6, 10). Toks troškimas, kad Dievas ateitų ir žmogiškoji tikrovė būtų perkeista taip, kad atitiktų Dievo valią, irgi rodo griežtai teologinį krikščioniškosios teologijos pagrindą, matmenį, aptinkamą visoje biblinėje tradicijoje („Būkite šventi, nes aš, jūsų VIEŠPATS, jūsų Dievas, esu šventas“ (Kun 19, 2).

c) Dievo Karalystė, Naujoji Sandora ir Jėzaus asmuo

44. Dievo Karalystė neateina įprastinėmis karališkumo apraiškomis, bet gali būti atrasta tik žvelgiant į Jėzų bei jo misiją ir būdingas dorybes, kurių pavyzdį jis rodo tarnaudamas. Su faktiniu Dievo Karalystės patyrimu siejami ką tik minėti Jėzaus darbai (Mt 12, 28; Lk 11, 20). Jo egzorcizmais ir išgydymais tikrai nugalimas blogis ir piktojo galia žmogaus kūnui bei asmeniui ir leidžiama patirti su Dievo Karalyste susijusį išganymą. Jėzaus tarnyba taip pat reiškiasi jo atėjau pas jį plūstančių ligonių būrimams (plg. Mt 9, 35–36) ir jų priėmimu į Dievo Karalystę (Mt 4, 23–25; 15, 29–31); šiedu aspektai pateikiami kaip būdingi Jėzaus skelbimui apie Dievo Karalystę (plg., pvz., palyginimą apie gailestingumą Lk 15 ir apie pokylį Lk 14).

Pasakymas „Naujoji Sandora“ sinoptinėse evangelijose retas, bet, kai pasirodo, būna susijęs su Dievo Karalyste. Įsteigdamas Eucharistiją, Jėzus sako: „Tai yra mano kraujas, Sandoros kraujas, kuris už daugelį išliejamas nuodėmėms atleisti“ ir tuojau pat priduria: „Ir sakau jums: nuo šiol nebegersiu šito vynmedžio vaisiaus iki tos dienos, kada su jumis gersiu jį naują savo Tėvo Karalystėje“ (Mt 26, 28–29). Naujoji Sandora pilnatvę pasiekia ir pažadas: „Aš būsiu jų Dievas, ir jie bus mano tauta“ (Jer 31, 33b; plg. Apr 21, 3) iki galo išpildomas Karalystės pokylyje, tobuloje bendrystėje su Jėzumi ir Tėvu.

Per Jėzų Dievas įgyvendina du kitus „Naujosios Sandoros“ bruožus, nors ta sąvoka aiškiai neišreiškiama. Galvoje turimas nuodėmių (kaltės) atleidimas ir Dievo pažinimas (plg. Jer 31, 34).

Epizode, pateiktame visose trijose sinoptinėse evangelijose, Jėzus siuntimą pas nusidėjėlius nusako kaip esminę Dievo jam patikėtą užduoties dalį (Mt 9, 2–13 ir par.). Jėzus atleidžia nuodėmes paralyžiuotajam, atneštam su tvirtu tikėjimu bei didelėmis pastangomis, sukeldamas Rašto aiškintojų nepasitenkinimą. Tik po to jis pagydo paralyžiuotąjį savo žodžiu ir patį išgydymą paaiškina kaip jo galios atleisti nuodėmes pavirtinimą. Paskui pabrėžia, kad ta galia neapsiriboja

vienu atveju, bet remiasi jo visuotine užduotimi, kurią išreiškia taip: „Ne sveikiesiems reikia gydytojo, o ligoniams. Eikite ir pasimokykite, ką reiškia žodžiai: *Aš noriu pasigailėjimo, o ne aukos*. Aš ir atėjau šaukti ne teisųjų, bet nusidėjėlių“ (Mt 9, 12–13). Jėzus atėjo Dievo valia, o Dievas nori pasigailėjimo. Per Jėzų gailestingumą rodo ir nuodėmes atleidžia Dievas, taip įgyvendindamas vieną esminių Naujosios Sandoros savybių (plg. Jer 31, 34b).

Iškiliu būdu Jėzuje išpildytas ir kitas pažadas: „Visi mane pažins“ (Jer 31, 34a). Apie savo santykį su Dievu jis sako: „Viskas man yra mano Tėvo atiduota; ir niekas nepažįsta Sūnaus, tik Tėvas, nei Tėvo niekas nepažįsta, tik Sūnus ir kam Sūnus panorės apreikšti“ (Mt 11, 27; Lk 10, 22; plg. Jer 22, 16). Jėzus kaip Dievo Sūnus yra Tėvo įgalintas išskirtinai pažinti Dievą kaip Tėvą, gavęs užduotį apreikšti, leisti pažinti žmonėms Dievą kaip Tėvą. Taip patikslinamas ir konkretizuojamas Jer 31, 34a pažadas: per Jėzų, Dievo Sūną, tobulai pažįstantį Tėvą, įgyjama prieiga prie Dievo artimo bei tobulo pažinimo. Toks pažinimas irgi būtinas norint tinkamai suprasti „Dievo Karalystę“, kuri yra pagrindinis Dievo skelbimo turinys ir kurią Jėzus kartais vadiną ir „savo Tėvo Karalyste“ (Mt 13, 43; 26, 29).

Sinoptinių evangelijų autorių akimis, pagrindinės Jėzaus veiklos užduotys yra nuodėmių atleidimas, t. y. susitaikymas su Dievu, taip pat Dievo pažinimas ir bendrystė su Juo. Jos yra Dievo Karalystės skelbimo dalis, tačiau sykiu atitinka Jer 31, 31–34 Naujosios Sandoros būdingus bruožus. Jėzus kaip Sūnus visiškai, kaip niekas kitas pažįsta Tėvą ir gyvena artimiausia vienybe su Dievu. Toks jo nepakartojamas santykis su Dievu yra jo pagrindinių užduočių pagrindas. Jo veikla reiškiasi ir konkrečiu būdu, kuriuo Dievas suteikia savo galutinę dovaną ir išpildo Naujosios Sandoros pažadą – per tarpininką Jėzų, turintį tokias savybes.

Centrinė Jėzaus vieta žmogaus santykio su Dievu atžvilgiu neišvengiamai reiškia, kad centrinė vieta jam tenka ir moralinio gyvenimo atžvilgiu. Savo asmeniu jis yra ne tik Dievo Karalystė ir Naujoji Sandora, bet ir Įstatymas, nes tobuliausiai vadovaujasi savo Tėvo valia (plg. Mt 26, 39. 42) ligi pat savo meilės didžiausios apraiškos – savo kraujo išliejimo. Vadinas, norint žengti Dievo keliu, būtina vadovautis jo Dvasia bei sekti jo pavyzdžiu.

3.1.2. Dievo Karalystės skelbimas ir to moraliniai padariniai

45. Jėzus skelbia Dievo evangeliją ir sako: „Atėjo įvykdymo metas, Dievo Karalystė čia pat!“ bei tuojau pat

paragina: „Atsiverskite ir tikėkite Evangelija!“ (Mk 1, 15). Skelbia Dievo Karalystės prisiartinimą, kad ji būtų išgirsta ir priimta atsiverčiant bei įtikint. Būtina mąstysenos pervarta, naujas mąstymas bei regėjimas, nulemti Dievo Karalystės, kurios pilnatviška tikrovė išvystama tik sąmoningu tikėjimu.

Pagrindinė Jėzaus siuntimo užduotis yra apreikšti Dievą – Tėvą (Mt 11, 27) ir jo Karalystę, jo veikimo būdą. Jėzus šitai apreiskia visa savo misija, savo skelbimu, galingais darbais, kančia ir prisikėlimu.

Tai darydamas Jėzus sykiu apreiskia žmogaus teisingo elgesio normas. Tokią sąsają nedviprasmiškai ir pavyzdinčiai patvirtina tardamas: „Būkite tokie tobuli, kaip jūsų dangišskasis Tėvas yra tobulas“ (Mt 5, 48). Taip jis užbaigia ir pagrindžia savo mokymą apie priešų meilę (Mt 5, 43–48) ir visą poskyrį apie antitezes (Mt 5, 21–48). Pateiksime kelis aspektus.

a) Jėzus kaip vedlys

46. Savo galią rodyti kelią žmogaus elgesiui Jėzus pirmiausia apreiskia mokinių pašaukimu. Visose keturiose evangelijose tas pašaukimas pateikiamas Jėzaus tarnybos pradžioje (Mt 4, 18–22; Mk 1, 16–20; Lk 5, 1–11; Jn 1, 35–51). Kvietimu-nurodymu: „Eikite pas-kui mane!“ jis prisistato kaip vedlys, žinantis ir tikslą, ir į tą tikslą vedantį kelią, bei siūlantis gyvenimo su juo bendrystę ir kelio, kuriuo jis žengia, pavyzdį. Taip konkretizuojamas ankstesnis įsakymas: „Atsiverskite ir tikėkite!“ (1, 15). Atsiliepdami į jo kvietimą ir patikėdami save jam kaip vedliui, jo mokiniai patiria atsi-vertimą bei įtiki.

Jėzaus brėžiamas kelias nesisiūlo kaip iš išorės pri-mesta autoritarinė norma: pats Jėzus eina tuo keliu ir iš mokinio nereikalauja nieko kita, kaip tik sekti jo pavyzdžiu. Be to, jo santykį su mokiniais sudaro ne sausas bei abejingas mokymas: jis vadina juos „vai-keliais“ (Jn 13, 33; 21, 6), „draugais“ (Jn 15, 14–15), „broliais“ (Mt 12, 50; 28, 10; Jn 20, 17); negana to, jis kviečia visus vyrus ir moteris ateiti pas jį ir įžengti į artimą bei nuoširdžią gyvenimo bendrystę su juo (Mt 11, 28–30). Tokioje gyvenimo bendrystėje dalydamiesi Jėzaus Dvasia ir eidami drauge su juo, jie mokosi iš jo teisingo elgesio.

Jėzaus santykis su mokiniais yra ne laikinas dalykas, bet pavyzdys visoms kartoms. Išsiųsdamas vienuolika mokinių į visuotinę misiją, Jėzus mini savo viską aprė-piančią valdžią: „Man duota visa valdžia danguje ir žė-mėje. Tad eikite ir padarykite mano mokiniais visų tau-tų žmones, krikštydami juos vardan Tėvo, ir Sūnaus, ir

Šventosios Dvasios, mokydami laikytis visko, ką tik esu jums sakęs. Ir štai aš esu su jumis per visas dienas iki pa-saulio pabaigos“ (Mt 28, 18–20). Tapti Jėzaus mokiniais skirta visų tautų visiems nariams. Santykis su Jėzumi ir to patirtis, išgyventa pirmųjų mokinių, bei tai, ko Jėzus juos mokė, galioja ir yra pavyzdys visais laikais.

b) Palaiminimai (ypač svarbios nuostatos)

47. Ne vieną dorybę ar pamatinę nuostatą galima ap-tikti palaiminimuose. Jėzaus pirmos ir ilgiausios kal-bos pradžioje Matas išvardija aštuonis, o Lukas – ketu-ris (plg. Mt 5, 3–10; Lk 6, 20–22); abu jie palaiminimus pateikia kaip savotišką Jėzaus mokymo santrauką. Pa-laiminimai yra literatūros forma, vartojama Senajame Testamente ir kitose Naujojo Testamento dalyse. Juose džiaugsmas ir laimė priskiriamos tam tikriems asme-nims ar tam tikroms nuostatoms, dažnai žadant jiems būsimą palaiminimą. Abiejose evangelijose pirmas pa-laiminimas taikomas vargšams, paskutinis – persekio-jamiesiems: Jėzus pareiškia, kad jų yra Dievo Karalys-tė, taip savo skelbimo pagrindinę temą susiedamas su šiom abiem žmonių grupėmis.

Mato evangelijos palaiminimuose (5, 3–10) minimi be-turčiai dvasia, tai yra tie, kurie gyvena keblioje situaci-joje ir, pirmiausia, žino bei pripažįsta, kad nieko neturi savo ir visiškai priklauso nuo Dievo; paskui liūdintys, kurie neužsisklendžia savyje, bet, kupini atjautos, yra kitų žmonių vargų bei kančių dalininkai. Toliau eina romieji, nenaudojantys smurto, bet gerbiantys artimą tokį, koks jis yra. Alkstantys ir trokštantys teisumo karštai trokšta elgtis pagal Dievo valią ir laukia Kara-lystės. Gailestingieji veikliai padeda vargstantiems (plg. Mt 25, 31–46) ir yra pasirengę atleisti (Mt 18, 33). Tyraširdžiai sutelktomis ir nepadalytomis pastango-mis ieško Dievo valios. Taikdariai visomis išgalėmis stengiasi išlaikyti ir sutvirtinti tarp žmonių meilės įkvėptą bendrą gyvenimą. Persekiojamieji dėl teisumo lieka ištikimi Dievo valiai nepaisydami didelių sunku-mų, kuriuos tokia nuostata užtraukia.

Tokios dorybės bei nuostatos atitinka Jėzaus mokymą visose evangelijose ir atspindi paties Jėzaus elgesį. To-dėl ištikimas sekimas Jėzumi lemia tokių dorybių gai-vinamą gyvenimą.

Jau minėjome apie artimą ryšį tarp žmogiškosios nuos-tatos ir Dievo veiklos (Dievo Karalystės) pirmajame ir paskutiniame palaiminime. Tačiau tokia sąsaja būdin-ga visiems palaiminimams, nes kiekvieno palaimini-mo baigiamojoje dalyje, kartais netiesiogiai, kalba-ma apie Dievo „būsimus veiksmus“: Dievas paguos, Dievas duos paveldėti žemę, Dievas pasotins, Dievas

jų pasigailės, Dievas juos pamaitins leisdamas regėti save, Dievas pripažins juos savo vaikais. Jėzaus palaiminimais ne nustatomas abstrakčių normų ir pareigų kodeksas, bet parodomas teisingas žmonių elgesys, sykiu apreiškiant būsimus Dievo veiksmus. Todėl palaiminimais Dievas evangelijose apreiškiamas kaip niekur kitur glaustai ir aiškiai. Jais būsimi Dievo veiksmai pateikiami ne tik kaip atlygis už teisingą žmogaus elgesį, bet ir kaip pagrindas ir motyvas, darantys tą žmogaus elgesį galimą ir protingą. Būti beturčiui dvasia ar išlikti ištikimam persekiojimuose nėra įpareigojimai, kaip tokie: kas tikėjimu priima į skelbimą apie Dievo Karalystę sutrauktą Jėzaus apreiškimą apie Dievo elgesį, tas geba neužsisklęsti savoje autonomijoje ir pripažįsta savo visišką priklausomumą nuo Dievo, tas netrokšta išgelbėti savo gyvybės bet kuria kaina, bet prisiima persekiojimus.

Negalime aptarti visų teisingų nuostatų, aiškiai iškeliamų Jėzaus elgesio ir mokymo. Priminsime tik Jėzaus primygtinį prašymą atleisti tiems, kurie tapo mūsų skolininkais (Mt 6, 11. 14–15; 18, 21–35), rūpinimąsi vaikais (Mk 9, 35–37; 10, 13–16) ir paprastais žmonėmis (Mt 18, 10–14). Sekimas Jėzumi ypač reiškiasi žmogaus nenoru, kad jam būtų tarnaujama, bet pasirengimu tarnauti. Jėzus šį reikalavimą nedviprasmiškai pagrindžia savo pavyzdžiu: „Žmogaus Sūnus atėjo, ne kad jam tarnautų, bet pats tarnauti ir savo gyvybės atiduoti kaip išpirkos už daugelį“ (Mk 10, 45). Jėzaus tarnavimas beribis ir apima gyvybės paaukojimą. Jėzaus mirtis ant kryžiaus už visą žmoniją yra iškiliausia jo meilės apraiška. Todėl kvietimas tapti mokiniu ne tik reiškia sekimą Jėzaus elgesiu, jo gyvenimu, tarnybą, bet ir apima dalijimąsi jo kryžiumi, persekiojimų ir net smurtinės mirties priėmimą. Šitaip taip pat liudijamas Jėzaus visiems, mokiniams ir miniai, skiriamas paraginimas: „Jei kas nori eiti paskui mane, teima savo kryžių ir teseka manimi“ (Mk 8, 34).

3.2. Sūnaus dovana ir to padariniai moralei pagal Joną

3.2.1. Sūnaus dovana – Dievo išganomosios meilės išraiška

48. Sūnus atėjo ir ateina, nes yra siųstas Tėvo: „Dievas taip pamilo pasaulį, jog atidavė savo viengimį Sūnų, kad kiekvienas, kuris jį tiki, nepažūtų, bet turėtų amžiną gyvenimą“ (Jn 3, 16). Sūnus atėjo ir toliau ateina, kaip mums nuolatos aiškina Dvasia, skelbianti, „kas turi įvykti“ (16, 13). Nuo savo pirmojo atėjimo jis trokšta suartėti su žmogumi, kad padėtų šiam įveikti vienišumą. Žmogui reikia Jėzaus, net ir tada, kai jis to nesuvokia. Jo atėjimo priėmimas reiškia išganymą.

a) Jėzaus atėjimas

Jėzaus atėjimas sukuria naują žmogaus gyvenimo tvarką. Tokia pervarta aiškiai regima Jėzaus pokalbyje su Nikodemu (Jn 3, 1–21). Jono evangelijoje mėgstama vartoti žodžius apie naują gyvenimą ar naują gimimą, o Pirmajame Jono laiške kalbama apie Dievo vaikų, gimusių iš Dievo, statusą; abiejuose raštuose kalbama apie „pasilikimą“ (pradedant nuo palyginimo apie vynmedį ir šakeles), tačiau taip pat apie kūno ir dvasios tvarkos priešpriešą. Jėzaus atnešama naujybė yra neužtarnautos dovanos, norinčios būti priimta, vaisius; kas ją atmeta, nusikalsta ir atsiduria už išganymo tvarkos sienų. Paklausus, kodėl galima tai atmeti, atsako vėlgi tas, kuris tą naujybę atnešė: galiausiai atmetamas meilės kupinas Dievo suverenumas, pasireiškęs jo siųstojo atėjimu.

b) Jėzaus ženklai ir apreiškiamieji pokalbiai

49. Ypatingas būdas parodyti naujybę kuriantį Jėzaus atėjimą yra „ženklas“ (gr. *semeion*), tai duodama su ypatinga galia, apreiškiamą stebuklu. Pati stebuklo struktūra yra ypač iškalbina: nuo poreikio, baimės ir pavojaus momento arba dažniau nuo kančios pasakojimas veda prie bet kurios iš šių stygiaus formų įveikos. Vestuves, kuriose pritrūkstant vyno, Jėzus paverčia švente, kur vyno yra apščiai (2, 1–11), pavojingą (4, 46–54) ar ilgą (5, 1–9) ligą – visiška sveikata, didžiulės minios alkį – sotumu (6, 1–15), aklumą – šviesa (9, 1–7) ir mirties kapą – atgautu gyvenimu (11, 1–44). Tokių virsmų prasmė išsamiai atskleidžiama Jėzaus kalbose, susijusiose su duonos padauginimu (6, 22–70), neregio išgydymu (9, 8–41) ir Lozorius prikėlimu (11, 1–44). Šie paaikškinimai sutraukti į nepakartojamus Jėzaus žodžius apie savo paties asmenį: „Aš esu gyvybės duona! Kas ateina pas mane, niekuomet nebealks, ir kas tiki mane, niekuomet nebetros“ (6, 35). „Aš – pasaulio šviesa. Kas seka manimi, nebevaikščios tamsybėse, bet turės gyvenimo šviesą“ (8, 12). „Aš esu vartai. Jei kas eis per mane, bus išgelbėtas. Jis įeis ir išeis, ir ganyklą sau ras“ (10, 9). „Aš – gerasis ganytojas. Geras ganytojas už avis guldo gyvybę“ (10, 11; plg. 10, 14–15). „Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas. Kas tiki mane, – nors ir numirtų, bus gyvas. Ir kiekvienas, kuris gyvena ir tiki mane, neragaus mirties per amžius“ (11, 25–26). „Aš esu kelias, tiesa ir gyvenimas. Niekas nenuėina pas Tėvą kitaip, kaip tik per mane“ (14, 6). „Aš esu vynmedis, o jūs šakelės. Kas pasilieka manyje ir aš jame, tas duoda daug vaisių; nuo manęs atsiskyre, jūs negalite nieko nuveikti“ (15, 5).

Tokiais pasakymais Jėzus atskleidžia, ką Dievas Tėvas davė žmonijai Sūnaus asmenyje. Jėzus yra duona, vartai, ganytojas, prisikėlimas ir gyvenimas, kelias, tiesa ir gyvenimas, vynmedis. Sykiu pasako, ką žmonės turėtų

daryti, kad galėtų pasinaudoti jo artumo gėrybėmis: ateiti pas jį, tikėti į jį, sekti juo, pasilikti jame. Apreiškia, kokias gėrybes jis dovanoja: gyvenimą, išėjimą iš tamsybių ir teisingą kryptį, mirties nugalėjimą prisikėlimu, Tėvo pažinimą ir pilnatvišką bendrystę su juo. Nors žodžiai skirtingi, atrandame Naujosios Sandoros dovaną, tai yra Dievo pažinimą (šviesa, tiesa), įstatymą (vartai, ganytojas, kelias) ir kaip pažinimo vaisių – gyvenimą. Visa tai pateikta Jėzaus asmenyje ir jo perteikiama vidujai ir organiškai, nusakant tai vynmedžio ir šakelių simboliu.

3.2.2. Sūnaus elgesys ir ką tai reiškia moralei

50. Dievo Sūnaus pasirodymu istorijoje žmogus kviečiamas jį visapusiškai priimti ir atsiverti išganymui. Priėmimas reiškiasi mūsų gyvenimui visomis jos apraiškomis.

a) Sekti Sūnaus pavyzdžiu

Pavyzdys yra paties Sūnaus elgesys: priimdamas ir vykdydamas savo užduotį, jis savo valią visiškai sutapatina su Tėvo valia: jo maistas yra vykdyti Tėvo valią (4, 34), jis visada daro tai, kas Tėvui patinka, paiso jo žodžių (8, 29. 55), sako tai, ką sakyti jam liepia Tėvas (12, 49). Ir kiekvienas Jėzaus mokymas susijęs su elgesiu. Juo sekti būtina visiems, kurie šlovina „dvasia ir tiesa“ (4, 24).

Išvien su tai, ką jis sako, norminę reikšmę turi ir visa, ką jis daro, nes visi jo veiksmai pavyzdiniai. Tai ypač pasakytina apie nuostatą tarnauti (mazgodamas kojas, sako: „Aš jums daviau pavyzdį“, 13, 15) ir savo gyvybės atidavimą (15, 13: „gyvybę už draugus atiduoti“; turinys išreiškiamas bendrąja ištara, tačiau grįstas ankstesniu įsakymu: „kad vienas kitą mylėtumėte, kaip aš jus mylėjau“). Dėl Jėzaus valdžios pamatiniu moraliniu įpareigojimu, rinkimosi kriterijumi tampa jo elgesys: juo parodoma, kaip sekti. Lygiai toks pat pamatinis yra jo įsakymas, teikiantis kriterijų nustatyti, ar jo mokinių meilė autentiška („Kas pripažįsta mano įsakymus ir jų laikosi, tas tikrai mane myli“, 14, 21). Sekimą geriausia parodo užduotis, mokinių atliekama taip, kaip savąją atliko Jėzus (20, 21), bei įrodanti meilę, kurią mokinyms puoselėja savo Viešpačiui (21, 19).

Tęsdamas paties Jėzaus mokymą, Jonas kaip pavyzdį pateikia jo paties elgesį. „Kas tvirtina esąs jame, tas turi pats taip vaikščioti, kaip ir jis vaikščiojo“ (1 Jn 2, 6).

b) Tikėjimas į Jėzų ir meilė broliams

51. Jėzaus atėjimas atnešė naująbę; antropologinė ir soteriologinė naująbę įgalina naują elgesį ir jo reikalauja.

Didžioji iš žmogaus reikalaujama „naująbė“ yra tikėjimas: tikėjimas yra savęs palikimas ir atėjimas pas Jėzų, atsisakymas iliuzijos, jog pakanka vien savęs paties, savo aklumo ir Jėzaus šviesos reikalingumo pripažinimas, įprastinės nuostatos „spręsti pagal išvaizdą“ pakeitimas, savosios autonomijos dieviškojo kvietimo akivaizdoje atsisakymas, savosios (sūnaus) laisvės ėjimas ir nuodėmės nugalėjimas.

Nuo tikėjimo neatsiejama meilė broliams. Per tai konkrečiai išitraukiame į Jėzaus slėpinį, kylantį iš Tėvo meilės. Tėvas myli Jėzų, Jėzus myli mokinius, mokiniai turi mylėti vienas kitą. Ši „nauja“ tikrovė turi galios tapti ženklu (Jn 13, 36) ir padėti nugalėti mirtį (1 Jn 3, 14). Meilė yra tikėjimo „vaisius“ (Jn 15, 8).

Kas tiki į Jėzų ir myli brolius, tas „nenusideda“, tai yra negyvena nuodėmėje (1 Jn 3, 6), net jei visi turime trūkumų ir šia prasme visi esame nusidėjėliai; tačiau Dievo „Sūnaus Jėzaus kraujas apvalo mus nuo visų nuodėmių“ (1 Jn 1, 7).

Kas tiki į Jėzų ir myli brolius, tas tikrai „pažįsta Dievą“, nes Dievą pažįsta tik tas, kuris „laikosi jo žodžių“ (1 Jn 2, 3), kuris daro tai, ką darė Jėzus: „Jis už mus paguldė savo gyvybę. Ir mes turime guldyti gyvybę už brolius“ (1 Jn 3, 16). Priešingai, „kas nemyli, tas nepažino Dievo, nes Dievas yra meilė“ (1 Jn 4, 8).

Kas tiki į Jėzų ir myli brolius, tas tikrai suprato, kad „Dievas yra meilė“ (1 Jn 4, 16), aukščiausia tiesa, kuri pripažįstama tik tokiu mastu, koku tikintieji vienas kitą myli, pirmenybę teikdami vargšams ne tik žodžiu, bet ir darbu. Kita vertus, jei kas, „pastebėjęs vargo spaudžiamą brolių, užrakintų jam savo širdį, – kaip jame pasiliks Dievo meilė?“ (1 Jn 3, 17–18).

Šis tikėjimo į Jėzų antropologinis matmuo sutampa su pranašų kritika, reiškiamą klaidingai religijai, kritika, kuri glaustu pavidalu atrandama Oz 6, 6: „Noriu ištikimos meilės (*hesed*, stabilumo ir lojalumo), o ne aukos, mieliau man Dievo pažinimas (pažinimas, vedantis į teisumą: plg. Jer 22, 15–16), negu deginamosios aukos.“

Tad Jono etika iš pagrindų yra meilės etika – meilės, kurios pavyzdys yra Jėzaus gyvenimas ir kuri prasižada tikėjimo – kristologinio tikėjimo kaip pavyzdžio visiems – namuose. Ta meilė yra įsakymas, pamokymas, Tora, visa biblinė etika. Meilė yra Dievo planas savo vaikams, planas, kuris ryžtingai įgyvendintinas kovojant su blogio galia, kreipiančia priešinga kryptimi. Ir ta meilė, tas tikėjimas „nugali pasaulį“ (plg. 1 Jn 5, 4).

c) Atsakomybė už pasaulį

52. Nuolatinis dėmesys individo atsakui į Dievo pasiūlymą Kristuje gali sudaryti išpūdį, kad Jono mokymui rūpi išskirtinai individualus moralinio išsipareigojimo matmuo. Tokį išpūdį pataiso bendruomenės buvimas: blogis turi kolektyvinį matmenį (užtenka pagalvoti apie sąvoką „pasaulis“), tačiau kolektyvinė kilmė bei paskirtis lygiai taip pat būdinga ir gėriui. Tikinčiųjų bendruomenę sudaro individai, lygiai kaip ir „pasaulį“, į kurį nukreiptas išganomasis darbas, apimantis ne tik Jėzaus atėjimą, bet ir jam priklausančiųjų pastangas. Nors Jėzaus „įsakyta“ tarpusavio meilė (*Jn* 13, 34; 15, 12–17; *1 Jn* 2, 10–11; 3, 11. 23; 4, 7–12) ir yra labiau orientuota į tikėjimo brolius, visuotinės užduoties suvokimas skatina pasaulį ne smerkti, bet imtis už jį konstruktyvios atsakomybės.

Šitai taip pat išryškina, kokia svarbi Jonui yra meilės praktika dėl pasaulio išganymo: Bažnyčia ir krikščionys nuolatos siunčiami į pasaulį, kad pasaulis įtikėtų, o tikėjimas gimtų būtent iš meilės praktikos („Iš to visi pažins...“, *Jn* 13, 35). Ne tik paskiram krikščioniui, bet ir bendruomenei būdinga nauja, slėpinga (kaip vėjas, kuris nežinia, „iš kur ateina ir kur link nueina“, 3, 8) praktika, patraukianti pasaulio dėmesį, kad paskatintų įtikėti ir, vadinas, imtis tos pačios meilės praktikos.

3.3. Sūnaus dovana ir to padariniai moralei pagal Paulių ir kitų laiškus

3.3.1. Dievo dovana pagal Paulių

53. Apaštalo Pauliaus akimis, moralinis gyvenimas suvoktinas tik kaip dosnus atsakas į Dievo meilę ir dovaną mums. Juk Dievas, panoręs padaryti mus savo vaikais, pasiuntė savo Sūnų ir įliejo į mūsų širdis jo Dvasią, šaukiančią: „Aba, Tėve“ (*Gal* 4, 6; plg. *Ef* 1, 3–14), kad gyventume ne įkalinti nuodėmės, bet „pagal Dvasią“ (*Rom* 8, 5): „Jei gyvename Dvasia, tai ir elkimės pagal Dvasią“ (*Gal* 5, 25).

Todėl tikintieji kviečiami nuolatos dėkoti Dievui (*1 Tes* 5, 18; plg. *Ef* 5, 20; *Kol* 3, 15). Ragindamas gyventi savojo pašaukimo vertą gyvenimą, Paulius visada jiems priešais akis iškelia neapsakomą Dievo dovaną, nes moralinis gyvenimas tikras ir visiškai prasmingas būna tik tada, kai, atsiliepiant į Dievo dovaną, gyvenamas kaip savęs paties dovanojimas (*Rom* 12, 1).

3.3.2. Pauliaus moralinis mokymas

54. Savo raštuose Paulius primygtinai pabrėžia, kad tikinčiojo moralinis elgesys yra Dievo malonės, pa-

darančios jį teisų ir ištvėringą, padarinys. Kadangi Dievas mums atleido ir padarė mus teisius, jam patinka mūsų moralinis elgesys, liudijantis išganymo veikimą mumyse.

a) Dievo meilės patirtis kaip moralės pagrindas

55. Tai, iš ko gimsta krikščioniškoji moralė, yra ne išorinė norma, bet Dievo meilės kiekvienam žmogui patirtis, kurią apaštalas savo laiškuose nori priminti, kad jo paraginiai būtų suprasti ir priimti. Savo patarimus bei paraginius jis grindžia patirtimi Kristuje ir Dvasioje, nieko neprimedamas iš išorės. Tikintieji turi leistis būti apšviečiami bei vedami iš vidaus, o paraginiams ir patarimams galima tik prašyti neužmiršti meilės ir gautojo atleidimo. Tai išplaukia iš to, kad jie Kristuje patys yra patyrę Dievo gailėstingumą, yra artimai suvienyti su Kristumi ir gavę jo Dvasią. Galima suformuluoti principą, kuriuo grįsti Pauliaus paraginiai: kuo labiau tikintieji vedami Dvasios, tuo mažiau jiems reikia elgesio taisyklių.

Kad Paulius taip mano, patvirtina tai, kad savo laišku jis nepradedą moraliniais paraginiams ir tiesiogiai neatsiliepia į savo adresatų problemas. Jis visada išlaiko atstumą tarp problemų ir savo atsakymų. Tęsia skelbiamos Evangelijos (pvz., *Rom* 1–8) pagrindines kryptis bei rodo, kaip jo adresatai turėtų plėtoti savą Evangelijos supratimą, ir tik po to ima formuluoti patarimus dėl įvairių sunkumų įveikimo jaunoms Bažnyčioms.

Galima paklausti, ar Paulius taip rašytų ir šiandien, kai didžiama krikščionių galbūt nėra patyrę begalinio Dievo dosnumo ir veikiau gyvena grynai „sociologinės“ krikščionybės situacijoje.

Šiame kontekste kyla dar vienas klausimas: ar šimtmečių tėkmėje neatsirado pernelyg didelis atotrūkis tarp tikintiesiems teikiamų moralinių imperatyvų ir jų evangelinių šaknų? Kad ir kaip būtų, siekiant geriau suvokti, kaip moralinių normų pateikimas priklauso nuo Evangelijos pateikimo, šiandien svarbu iš naujo suformuluoti santykį tarp normų ir jų evangelinių motyvų.

b) Santykis su Kristumi kaip tikinčiųjų elgesio pagrindas

56. Pauliaus akimis, moralinį elgesį lemia ne antropologinė samprata, tai yra tam tikras požiūris į žmogų bei jo kilnumą, bet santykis su Kristumi. Jei Dievas kiekvieną žmogų nuteisina vien tikėjimu, be jokių įstatymo darbų, tai šitai padaro ne tam, kad visi toliau gyventų nuodėmėje: „Mirę nuodėmei, kaipgi toliau gyventume joje?“ (*Rom* 6, 2). Tačiau mirtis nuodėmei

yra mirtis su Kristumi. Čia atrandame tikinčiųjų moralinio elgesio kristologinio pagrindo pirmą formulotę. Tas pagrindas suvokiamas kaip vienybė, reiškianti atskyrimą: susivieniję su Kristumi tikintieji yra visada atskirti nuo nuodėmės. Svarbu, kad tikinčiųjų kelias supanašėtų su Kristaus keliu. Kitaip tariant: moralinio elgesio principai nėra abstraktūs, bet veikiau kyla iš santykio su Kristumi, kurio dėka kartu su juo numirėme nuodėmei. Moralinis elgesys tiesiogiai remiasi vienybe su Kristumi ir Dvasios apsigyvenimu – iš to kyla ir tai išreiškia. Tad toks elgesys iš esmės diktuojamas ne išorinių normų, bet kyla iš tvirto santykio, Dvasioje tikinčiuosius susiejančio su Kristumi ir Dievu.

Iš savo nepakartojamo ir būdingo teiginio, kad Bažnyčia yra „Kristaus kūnas“, Paulius išrutulioja moralinius padarinius. Apaštalo akimis, šitai yra daugiau nei vien metafora ir turi kone metafizinį statusą. Kadangi krikščionis yra Kristaus kūno narys, ištvirkavimas reiškia kekšės kūną sujungti su Kristaus kūnu (1 Kor 6, 15–17); kadangi krikščionys sudaro vieną Kristaus kūną, nariai savo įvairias dovanas privalo naudoti darniai ir abipusės pagarbos bei meilės dvasia, ypačingą dėmesį skirdami pažeidžiamiausiems nariams (1 Kor 12–13); švenčiantiems Eucharistiją krikščionims nevalia pažeisti Kristaus kūno ar nederamai su juo elgtis papiktinant vargingesnius narius (1 Kor 11, 17–34; plg. žemiau, kur kalbama apie Eucharistijos padarinius moralei, 77–79).

c) Elgsena Viešpaties Kristaus atžvilgiu

57. Kadangi santykis su Kristumi tikinčiųjų moraliniam elgesiui yra toks pamatinis, Paulius nusako, koks elgesys Viešpaties atžvilgiu yra teisingas.

Ne dažnai, bet Pauliaus dviejų raštų baigiamuosiuose tekstuose sakoma, jog būtina mylėti Viešpatį Jėzų Kristų: „Jei kas nemyli Viešpaties, tebūnie prakeiktas!“ (1 Kor 16, 22) ir: „Malonė visiems, kurie myli mūsų Viešpatį Jėzų Kristų negęstančia meile!“ (Gal 6, 24).

Akivaizdu, kad ši meilė yra ne neveiklus jausmas, bet turi tapti konkreti veiksmis. Tokie konkretūs veiksmai gali kilti iš Kristaus dažniausio titulo „Viešpats“. Kategorija „viešpats“ yra priešpriešinė kategorijai „vergas“; vergui pridera tarnauti. Taip pat žinome, kad „Viešpats“ yra dieviškasis titulas, perėjęs Kristui. Krikščionys yra pašaukti tarnauti Viešpačiui (Rom 12, 11; 14, 18; 16, 18). Toks tikinčiųjų santykis su Viešpačiu Kristumi daro didelę įtaką jų tarpusavio santykiams. Neteisinga būti teisėju vergo, kuris tam Viešpačiui priklauso (Rom 14, 4. 6–9). Santykiai tarp tų, kurie antikinėje visuomenėje yra vergai ir viešpačiai, reliatyvizuo-

jami (1 Kor 7, 22–23; Fm; plg. Kol 4, 1; Ef 6, 5–9). Tam, kuris yra Viešpaties tarnas, iš meilės Jėzui pridera tarnauti tiems, kurie priklauso tam Viešpačiui (2 Kor 4, 5).

Atsižvelgdami į tai, kad Dievo titulas „Viešpats“ perėjo Kristui, galime pastebėti, kad ir Senojo Testamento tikinčiojo nuostatos Dievo atžvilgiu virto nuostatomis Kristaus atžvilgiu: į jį tikima (Rom 3, 22. 26; 10, 14; Gal 2, 16. 20; 3, 22. 26; plg. Kol 2, 5–7; Ef 1, 15); į jį dedamos viltys (Rom 15, 12; 1 Kor 15, 19); jis mylimas (1 Kor 16, 22; plg. Ef 6, 24); jam paklūstama (2 Kor 10, 5).

Koks yra teisingas elgesys, atitinkantis šias nuostatas Viešpaties atžvilgiu, galima sužinoti iš jo valios, apreiškstos žodžiais, bet pirmiausia savo pavyzdžiu.

d) Viešpaties pavyzdys

58. Pauliaus moraliniai pamokymai yra įvairialypiai. Jis labai aiškiai ir įtaigiai nurodo, koks elgesys pražūtingas ir atskiria nuo Dievo Karalystės (plg. Rom 1, 18–23; 1 Kor 5, 11; 6, 9–10; Gal 5, 14); retai remiasi Mozės įstatymu kaip elgesio pavyzdžiu (plg. Rom 13, 8–10; Gal 5, 14); neignoruoja stoikų moralės pavyzdžių – to, ką jo meto žmonės laikė gera ir bloga; be to, perteikia kai kuriuos Kristaus potvarkius konkrečių problemų atžvilgiu (1 Kor 7, 10; 9, 14; 14, 37); remiasi „Kristaus įstatymu“, kuris sako: „Nešiokite vieni kitų naštas!“ (Gal 6, 2).

Dažniau remiasi Kristaus pavyzdžiu, kuriuo privalu sekti. Bendrai Paulius sako: „Sekite mano pavyzdžiu, kaip ir aš seku Kristumi!“ (1 Kor 11, 1). Ragindamas filipiečius būti nuolankius ir neieškoti vien savo naudos (2, 4), paragina: „Būkite tokio nusistatymo kaip Kristus Jėzus“ (2, 5) ir nusako visą Kristaus nusižeminimo ir išaukštinimo kelią (2, 6–11). Kaip pavyzdį pateikia Kristaus, tapusio vargdieniu, kad mes taptume turtingi (2 Kor 8, 9), dosnumą, jo romumą ir švelnumą (2 Kor 10, 1).

Paulius ypač pabrėžia Kristaus meilės, kurios viršūnė buvo jo kančia, galią įpareigoti. „Kristaus meilė valdo mus, įsitikinusius, kad jei vienas mirė už visus, tai ir visi yra mirę. Jis yra miręs už visus, kad gyvieji nebe sau gyventų, bet tam, kuris už juos numirė ir buvo prikeltas“ (2 Kor 5, 14–15). Sekant Kristumi, nebeįmanoma gyventi „savo gyvenimo“ pagal savo planus bei troškimus, galimas tik vienintelis gyvenimas vienybėje su Kristumi. Paulius tvirtina, jog taip gyvena ir pats: „Aš gyvenu, tačiau nebe aš, o gyvena manyje Kristus. Dabar, gyvendamas kūne, gyvenu tikėjimu į Dievo Sūnų, kuris pamilo mane ir paaukojo save už mane“ (Gal 2, 20). Tokia nuostata taip pat aptinkama Laiško efeziečiams paraginime: „Gyvenkite meile, nes ir

Kristus pamilo jus ir atidavė už mus save kaip atnašą ir kvapią auką Dievui“ (*Ef* 5, 2; plg. *Ef* 3, 17; 4, 14–16).

e) Dvasios vadovavimas sąžinei

59. Nors tikinčiuosius būti išvalgius ragina retai, tai darydamas Paulius aiškiai pareiškia, kad visus sprendimus priimti būtina išvalgiai; tai liudija Laiško romiečiams raginamosios dalies pradžia (*Rom* 12, 2). Krikščionims privalu mokėti išvelgti, nes priimtini sprendimai dažnai nėra akivaizdūs ir aiškūs. Išvelgti reiškia vadovaujamam Dvasios ištirti tai, kas kiekvienomis aplinkybėmis geriausia ir tobula (plg. *1 Tes* 5, 21; *Fil* 1, 10; *Ef* 5, 10). Ragindamas tikinčiuosius išvelgti, apaštalas siekia, kad jie būtų atsakingi ir jautrūs švelniam Dvasios balsui juose. Paulius įsitikinęs, jog Dvasia, pasireiškianti Jėzaus pavyzdžiu ir veikianti krikščionyse (plg. *Gal* 5, 25; *Rom* 8, 14), suteiks jiems gebėjimą nuspręsti, kas kiekvienu atveju priderama.

3.3.3. Kristaus sekimas pagal Jokūbo ir Petro laiškus

60. Šie laišškai priklauso vadinamiesiems visuotiniams laiškamams, adresuotiems ne konkrečioms bendruomenėms, bet platesnei auditorijai.

a) Jokūbo laiškas

Suponuodamas Jėzaus išganomąjį darbą, Jokūbas ypač rūpinasi krikščionių bendruomenės narių moraliu gyvenimu. Jo dėmesio centre yra tikroji išmintis, kylanti iš Dievo (1, 5); nusakydamas dvi nuostatas, ją jis priešpriešina klaidingai išminčiai: „Tai nėra išmintis, nužengusi iš aukštybių, bet žemiškas, gyvuliškas ir demoniškas gudrumas. Kur pavydas ir savanau-diškumas, ten ir netvarka bei įvairūs nedori darbai. Iš aukštybių kilusi išmintis yra tyra, paskui taikinga, maloninga, klusni, pilna gailestingumo ir gerų vaisių, nesvyruojanti, nuoširdi“ (3, 15–17).

Išmintis iš aukštybių, iš aukštybių apreikštas moralinis mokymas yra ne žmogaus, bet Dievo darbas. Žmogus gali ją tik analizuoti, į ją gilintis ir ją praktikuoti. Tai – objektyvi moralė. Priešingai, „žemiška, gyvuliška ir demoniška“ (plg. 3, 15) išmintimi dažnai tik teisinamas amoralus elgesys. Žemiška išmintis nuolatos gundo žmogų, kad jis pats nuspręstų, kas gera ir kas bloga.

Laiškas taip pat yra socialinio teisingumo manifestas. Pamatinis dalykas – pagarba kiekvieno žmogaus kilnumui, pirmiausia vargšo, kuris ypač neapsaugotas nuo pažeminimo ir nepagarbos iš turtingųjų bei galinųjų. Taip tęsiama pranašų, pirmiausia Amoso ir Mi-

chėjo, vargšų gynimo tradicija, tačiau čia yra ir kristologinis matmuo. Autorius ragina nesutepti „mūsų šlovingojo Viešpaties Jėzaus Kristaus tikėjimo“ (2, 1). Šlovingojo Kristaus kilnumas garantuoja kiekvieno krikščionio, atpirkto Kristaus krauju, kilnumą ir apsaugą nuo favoritizmo.

Jokūbas primygtinai ragina pažaboti liežuvį (1, 26; 3, 1–12) sakydamas: „Kas nenusideda kalba, tas yra tobulas žmogus; jis sugeba pažaboti ir visą kūną“ (3, 2). Bažnyčioje ypatinga atsakomybė tenka mokytojams (plg. 3, 1), kurie savo mokymais (ar savo raštais) gali sukurstyti krikščionių bendruomenėje nesutarimus ir susiskaldymus. Panaši atsakomybė ir visų tų, kurie turi didelę ir lemiamą įtaką viešajai nuomonei.

b) Pirmas Petro laiškas

61. Laiške daug kalbama apie Jėzų Kristų, jo kančią ir prisikėlimą, jo būsimą šlovingą atėjimą. Iš to kyla teisingi krikščioniškojo gyvenimo principai. Pirmoji tema yra krikštas (1, 3–5), atsivertimo ir atgimimo ženklas. Mirtis nuodėmei, lygiai kaip ir atgimimas naujam gyvenimui, turi būti visiška. Krikščionys atgimsta „Dievo žodžiu“ (1, 23) ir „kaip gyvieji akmenys“ statydinasi į „dvasinius namus“, kad būtų „šventa kunigystė“ ir atnašautų „dvasines aukas, priimtinas Dievui per Jėzų Kristų“ (2, 5). Šios „dvasinės aukos“ sutampa su visu krikščioniškuoju gyvenimu, kurį gaivina ir kuriam vadovauja Dvasia.

Tikintiesiems nevalia prisitaikyti prie pagonių visuomenės, kurioje gyvena ir yra „ateiviai ir svečiai“ (2, 11). Jie turi susilaikyti „nuo kūno geidulių“ (2, 11), pagoniškos gyvensenos (plg. 4, 3) ir savo gerais darbais skatinti pagonis „šlovinti Dievą aplankymo dieną“ (2, 12). Nors ir kitokie, jie vis dėlto pašaukti įsitraukti į visuomenę ir „būti klusnūs kiekvienai žmonių valdžiai dėl Viešpaties“ (2, 13). Toks veiklus dalyvavimas socialiniame gyvenime taip pat reiškiasi taisyklėmis, skirtomis įvairiems santykiams (valstybės, šeimos, santuokos), kurių aplinkoje gyvenama (2, 13–3, 12).

Jeigu yra persekiojami ir turi kentėti dėl teismo, juos drąsina ir palaiko žvilgsnis į smurtinę Kristaus mirtį (3, 13; 4, 1). Ir tokiomis aplinkybėmis nevalia užsi-skęsti: būkite „visuomet pasirengę įtikinamai atsakyti kiekvienam klausiančiajam apie jumyse gyvenančią viltį. Bet tai darykite švelniai ir atsargiai“ (3, 15–16). Kadangi yra Kristaus kančios dalininkai, jie raginami: „Džiaukitės dalyvaudami Kristaus kentėjimuose, kad ir tada, kai jo šlovė apsireikš, galėtumėte džiūgauti ir linksmintis“ (4, 13).

Greta normų dėl elgesio pagoniškoje aplinkoje esama paraginimų, susijusių su bendruomeniniu gyvenimu, kuri turėtų ženklinti malda, meilė, svetingumas ir kiekvienos charizmos naudojimas bendruomenės labui. Visa tai daroma, kad Dievas per Jėzų Kristų būtų pašlovintas visame kame (plg. 4, 11).

3.4. Naujoji Sandora ir jos padariniai moralei pagal Laišką žydams

3.4.1. Kristus – Naujosios Sandoros tarpininkas

62. Žodis „sandora“ Naujajame Testamente pasitaiko trisdešimt tris kartus, iš jų septyniolika Laiške žydams. Jame nedviprasmiškai minima Mozės sandora (9, 19–21), cituojama visa Jeremijo pranašystė (8, 8–12), kaip Naujosios Sandoros tarpininkas įvardijama Jėzus (8, 6; 9, 15; 12, 24) ir kalbama apie „naują“ (8, 8; 9, 15; 12, 24), „geresnę“ (7, 22; 8, 6) ir „amžiną“ (13, 20) sandorą. Laiške autorius aprašo Dievo veikimą per savo Sūnų Jėzų įgyvendinant naująją sandorą iki galo.

a) Tobulas tarpininkas, naujasis Mozė

Kad įtrauktų į artimą santykį su savimi, Dievas kaip tobula, paskutinį ir galutinį tarpininką pasirinko savo Sūnų. Jau įžangoje pateikiama pagrindinė mintis: Dievas „prabilo į mus per Sūnų“ (1, 2).

Autorius pradžioje glaustai perteikia išganymo istoriją: nusako dieviškąjį veikimą įsteigiant sandorą ir nurodo du Velykų slėpinio aspektus: „Nuplovęs nuodėmes, atsisėdo Didybės dešinėje aukštybių aukštybėse“ (1, 3). Sūnus įveikė kliūtį, trukdžiusią sandoros santykiui ir galutinai sudarė sandorą tarp Dievo ir mūsų.

Kristus, Dievo Sūnus (1, 5–14) ir žmonių brolis (2, 5–18), yra sandoros tarpininkas pačia savo būties sąranga. Jis tampa „vyriausiuoju kunigu“ (2, 17), kuriam tenka pagrindinė tarpininkavimo tarp Dievo ir žmonių funkcija. Prie šio titulo priduriami du žodžiai: „patikimas“ ir „gailestingas“; jais įvardijamos dvi savybės, esminės ir būtinos sandorai įsteigti ir palaikyti. „Patikimas“ žymi gebėjimą sukurti tautos santykį su Dievu, o žodžiu „gailestingas“ žymimas gebėjimas suprasti žmones ir broliškai jiems padėti. Kristus slėpinys apima prisirišimą prie Dievo ir brolišką solidarumą – du neperskiriamus sandoros aspektus.

b) „Naujoji sandora“, įsteigta Kristaus auka

63. Skelbdamas naująją sandorą, Jeremijas nepaaiškino, koku pavidalu ji bus įsteigta ir koks bus steigiamasis aktas. Laiško žydams autorius pagrindine

laiško ištara ryžtingai pareiškia: „Kristus, atėjęs kaip būsimųjų gėrybių kunigas, pro aukštesnę ir tobulesnę padangtę, ne rankų darbo, tai yra ne šitos kūrinijos, taip pat ne ožių ar veršių krauju, bet savuoju krauju vieną kartą visiems laikams įžengė į šventovę ir įvykdė amžinąjį atpirkimą“ (9, 11–12). Kristus įžengė į tikrąją šventovę, buvo įvesdintas į artimą ryšį su Dievu, atvėrė kelią į Dievą, įgalino žmogaus bendravimą su Dievu, įgyvendino galutinę sandorą. Kokiomis priemonėmis? „Savuoju krauju“, tai yra savo smurtine mirtimi, paversta atnaša; savo gyvybės atnaša, paversta tobulos vienybės su Dievu ir didžiausio solidarumo su žmonėmis priemone. Taip Kristus „įvykdė amžinąjį atpirkimą“ daugeliui, išlaisvino iš nuodėmių, o tai yra pagrindinė Naujosios Sandoros įsteigimo sąlyga.

10, 1–18 autorius aprašo Kristaus aukos poveikį, išganomąją vertę pateikdamas kaip lemiamą veikimą, iš pagrindų pakeitusį žmonių padėtį Dievo akivaizdoje. Primygtinai pabrėžia kaltės panaikinimą: nuodėmės nebeprisimenamos (10, 17), yra atleistos (10, 18). Dviem reikšmingiausiais posakiais, kuriais nusako tas išganomasis poveikis, pozityviai įvardijama šventumo (10, 10) ir tobulumo (10, 14) dovana.

Tad viena Kristaus auka turi dvejopą poveikį: suteikia tobulumą ir Kristui, ir mums. Savo kančia ir prisikėlimu Kristus buvo pasyvus ir aktyvus: gavo ir įgyvendino tobulumą, tai yra tobulą santykį su Dievu, ir sykiu perteikė jį mums, arba dar geriau: gavo tobulumą, kad perteiktų jį mums. Štai šitaip buvo įsteigta Naujoji Sandora.

3.4.2. Ko reikalauja Naujosios Sandoros dovana

64. Tie, kurie Kristaus atnašos galia gavo nuodėmių atleidimą, buvo pašventinti ir taip įžengė į Naująją Sandorą, yra naujoje situacijoje, reikalaujančioje iš jų naujo elgesio. Būdingus bruožus ir reikalavimus autorius nusako 10, 19–25. Tekstą sudaro dvi dalys – aprašomoji (19–21 eil.) ir paraginamoji (22–25 eil.). Aprašomojoje dalyje apibrėžiama nauja situacija, sukurta Kristaus veikimo. Vadinasi, Naujoji Sandora pateikiama pirmiausia kaip įstabi dovana, Dievo dovanota Kristuje, ir parodoma, kad turime tris dalykus – teisę įžengti, kelią ir vedlį (tiesioginė nuosaka). Paraginamojoje dalyje išdėstomi reikalavimai ir kviečiama prisiiinti tris nuostatas – tikėjimą, viltį ir meilę; žmogui būtina veikliai priimti Dievo dovaną (liepiamoji nuosaka). Tekste pavyzdiniu būdu pateikiama kuo artimiausia sąsaja tarp pirmesnės Dievo dovanos ir paskesnės žmogaus užduoties, tarp tiesioginės nuosakos ir liepiamosios nuosakos.

a) Daryti pažangą santykio su Dievu matmeniu

65. Visi esame pakviesti artintis prie Dievo, įžengti į artimą sąlytį su juo. Pirmiausia reikalaujama asmeninio prisirišimo prie Dievo. Šitai reiškiasi dieviškųjų dorybių, artimai ir tiesiogiai susijusių su Naująja Sandora, praktikavimu.

Pirmoji prisiartinimo prie Dievo sąlyga yra prisirišimas prie Dievo tikėjimu tarpininkaujant kunigiškajai Jėzaus tarnystei. Kvietimas į „gilų tikėjimą“ (10, 22) grįstas Kristaus aukos bei kunigystės, tikrai įvesdinančių žmones į bendrystę su Dievu, tobulu veiksmingumu. Gilų tikėjimą gauname „apvalę širdis nuo nešvarios sąžinės ir nuplovę kūną švariu vandeniu“ (10, 22). Čia galvoje turimi Krikšto sakramentas, jo išorinės apeigos ir vidinis veiksmingumas. Šiais žodžiais autorius parodo radikalų senosios ir Naujosios Sandoros skirtingumą, perėjimą prie daug labiau suvidujintos sandoros. Apšlakstymas Kristaus krauju pasiekia žmogaus širdį (plg. *Jer* 31, 33; *Ez* 36, 25), išlaisvina žmogų nuo negerų polinkių, perkeičia jį ir atnaujina.

Antroji nuostata yra viltis (10, 23), artimai susijusi su tikėjimu (plg. 11, 1); ja reiškiasi dinamiškas tikėjimo aspektas, nes žinia, kurią gavome, apreikšta ne kokia nors abstrakti tiesa, bet asmuo, kuris yra kelias ir išganyimo priežastis. Turime viltį gauti amžinąjį paveldą, amžiams įžengti į Dievo atilsį.

Autorius galop ragina mylėti (10, 24–25). Ryšys tarp sandoros ir meilės yra labai artimas. Meilė visada apima du matmenis – vienybę su Dievu ir vienybę su broliais; tai esminiai Naujosios Sandoros matmenys. Šiomis eilutėmis kviečiama būti vienas kitam dėmesingiems siekiant tobulėti veiklia, gerų darbų duodančia meile ir ypač pabrėžiamas reikalavimas ištikimai dalyvauti bendruomenės susirinkimuose.

b) Dievo šlovinimo ir tarnavimo broliams auka

66. Įvairiais paraginimais autorius nurodo, koks yra teisingas elgesys tų, kurie su Jėzumi prisiartinę prie Dievo: jie turi pakelti persekiojimus ir kančias, išlaikyti pastovų tikėjimą, kantriai puoselėti viltį (10, 32–39) ir yra pašaukti siekti taikos su visais bei stengtis šventėti (12, 14–17).

Po raginimų deramai elgtis (13, 1–14) pateikiama krikščioniškojo moralinio gyvenimo, artimai susijusio su Kristaus auka bei tarpininkavimu, santrauka: „Tad per jį visuomet atnašaukime Dievui šlovinimo auką, tai yra jo vardą garbinančių lūpų vaisių. Nepamirškite daryti gera ir dalytis su kitais geru, nes tokiomis aukomis pateiksite Dievui“ (13, 15–16).

Krikščioniškasis kultas pirmiausia įgyvendinamas krikščioniškuoju gyvenimu. Jis yra tikrai krikščioniškas, nes jo tarpininkas yra Kristus: „per jį“ (13, 15), o esmė – savo egzistencijos suvienijimas su Kristaus auka, kad ji kiltų Dievop. Tai vyksta dviem būdais, kurie abu būtini ir atitinka du Kristaus aukos aspektus: savo auka Kristus pašlovino Dievą ir išgelbėjo savo brolius. Lygiai taip pat krikščioniui privalu šlovinti Dievą ir tarnauti savo broliams. Kristus tobulai pakluso Dievo valiai (plg. 5, 8; 10, 7–10) ir dosniai solidarizavosi su žmonėmis (plg. 2, 17–18; 4, 15). Per jį ir su juo visas krikščionių gyvenimas turi virsti egzistencija, klusnia Dievui ir dosnia dovanojimusi broliams.

3.5. Sandora ir krikščionių užduotis pagal Apreiškimo Jonui knygą

3.5.1. Sandora istorijoje

67. Apreiškimo Jonui knygos požiūriu sandoros išeities taškas yra Sinajaus ir Dovydo sandora, kuri supranta ir kuria gyvenama Jeremijo paskelbtos Naujosios Sandoros perspektyvoje (*Jer* 31, 33; plg. *Ez* 36, 26–28).

Apreiškimo Jonui knygos autorius, nesunkiai pereinantis iš Senojo Testamento į Naująjį ir grįžtantis atgal, perinterpretuoja sandorą kaip Dievo įsipareigojimą per Kristų ir su Kristumi įgyvendinti abipusį didžiausios priklausomybės santykį su žmonėmis – santykį, išreiškiamą tipine formule: „Aš būsiu jų Dievas, ir jie bus mano tauta“ (*Jer* 31, 33; *Ez* 36, 28). Pirmąkart sandora Apreiškimo knygoje aiškiai paminima – „Ir atsidarė danguje Dievo šventykla, ir pasirodė šventykloje jo Sandoros skrynia“ (*Apr* 11, 19) – pabaigoje didžiojo doksologinio šventimo švenčiant svarbiausią įvykį: „Pasaulio karalystė tapo mūsų Viešpaties ir jo Mesijo Karalystė“ (*Apr* 11, 15). Karalystė žmonių pasaulyje tampa tikrove sulig įgyvendinta sandora, kuri iškilmingai pažymima skrynios pasirodymu.

Sandorą paminėdamas paskutinį kartą, autorius, pasitelkdamas Jeremijo ir Ezekielio formulę, regi tikrove tapusią naująją Jeruzalę, miestą-sužadėtinę: „Išvydau šventąjį miestą – naująją Jeruzalę, nužengiančią iš dangaus nuo Dievo; ji buvo iššipuošusi kaip nuotaka savo sužadėtiniui“ (*Apr* 21, 2). Šitai iškart paaiškinama: „Ir išgirdau galingą balsą, skambantį nuo sosto: *Štai Dievo padangtė tarp žmonių. Jis apsigyvens pas juos, ir jie bus jo tauta, o pats Dievas bus su jais*“ (*Apr* 21, 3).

Senoji sandoros formulė netikėtai išplečiama. Remiantis Kristumi-Avinėliu kaip sužadėtiniu ir Jeruzale kaip sužadėtine – pakartojant *Apr* 21, 9 – šioje perspektyvoje nušviečiamos įvairios smulkmenos: padangtė ir tai,

kad Dievas išskleis „padangtę tarp žmonių“, primena ir tęsia *Jn 1, 14*: „Tas Žodis tapo kūnu ir išskleidė savo padangtę tarp mūsų.“ Tik dėl Kristaus-Avinėlio darbų (*Apr 5, 9*) nuo vienos tautos senojoje formulėje pereinama prie daugybės tautų naujoje: jos „bus jo tauta“. Pirmiausia per Kristų ir jo darbus senosios sandoros Dievas Naujojoje Sandoroje tapo Dievu su jomis.

3.5.2. Krikščionių įpareigojimas

68. Sandora ir Karalystė sudaro Dievo ir Kristaus dovaną, kuri savo dviem aspektais tikrove tampa bendradarbiaujant krikščionims. Pačioje Apreiškimo Jonui knygos pradžioje tai išreiškia šūksniu Kristui: „Tam, kuris mus myli ir nuplovė savo krauju mūsų nuodėmes, ir padarė iš mūsų karaliją bei kunigus savo Dievui ir Tėvui, – jam šlovė ir galybė per amžius amžius! Amen“ (1, 5–6). Čia pirmiausia pabrėžiama Kristaus meilė, kurios objektu jaučiasi esantis krikščionių susirinkimas. Taip pat pabrėžiamas Jėzaus atperkamojo darbo pirmasis vaisius: žmonės yra padaryti „karalija ir kunigais“ (taip pat plg. 5, 9–10). Kristaus meilė ir atpirkimas yra vienoje sandoros pusėje, kitos dvi kategorijos – karalija ir kunigai – susijusios su karalystės kontekstu. Pradėsime nuo šių dviejų.

a) Krikščionys kaip karalija

69. Nuo krikšto krikščionys, išlaisvinti iš nuodėmių, priklauso vien Kristui, kuris iš jų padaro karaliją (plg. 1, 5–6). Galvoje turima besirutuliojanti karalija, kaip tokia Kristui priklausanti vis labiau. Su tokiu tobulėjimu susijęs atgailos aspektas pirmoje Apreiškimo Jonui knygos dalyje (sk. 1–3). Kaip vėliau pamatysime išsamiau, prisikėlęs Kristus, kalbėdamas pirmuoju asmeniu, adresuoja savo Bažnyčiai imperatyvus, kuriais siekiama padaryti ją geresnę, sutvirtinti, atversti. Tai, ko Kristus prašo ir paskirų Mažosios Azijos Bažnyčių, galioja visuotinei visų laikų Bažnyčiai. Kiekviename iš laiškų Bažnyčioms regima dialektika tarp vietinės Bažnyčios, apie kurią kalbama, ir visuotinės Bažnyčios – „Bažnyčių“, minimų jų pabaigoje. Juo labiau Bažnyčia priima šią žinią, juo labiau ji priklauso Kristui, vis labiau tapdama Karalyste, vis labiau gebanti sekti paskui Avinėlių Kristų (14, 4) ir atitinkamai elgtis.

b) Krikščionys kaip „kunigai“ ir „nugalėtojai“

70. Krikščionys, tapę karalija, lygiagrečiai vadina mi „kunigais“ (plg. 1, 5; 5, 10). Giesmė 5, 10 skiriama Kristui kaip Avinėliui. Ši Apreiškimo Jonui knyga būdinga formuluotė (plg. 5, 6) žymi mirusį ir prisikėlusį Kristų, apdovanotą visa mesijine galia ir kviečiantį žmones į savo Dvasios pilnatvę. Ir būtent Kristus kaip

Avinėlis padaro krikščionis kunigais. Tokiu neįprastu įvardijimu (taip pat plg. 1 Pt 2, 1–10) parodoma ne tik tai, kokio tyrumo iš krikščionių reikalauja ir kokį kilnumą jiems suteikia karalijos statusas, bet ir jų vaidmuo tarpininkaujant tarp Dievo norimos sandoros ir jos įgyvendinimo istorijoje, kurios galutinis tikslas yra galutinė Karalystės tikrovė. Krikščionys „viešpataus žemėje“ (5, 10) kaip kunigai, bet ne ta prasme, kad mėgautis jau užbaigta Karalyste, bet kad veikliai stengsis statydinti Dievo ir Kristaus Karalystę.

Krikščionys veikliai tarpininkauja konkrečioje istorijoje, kur vyksta dialektinis susidūrimas tarp gėrio ir blogio, tarp Kristaus sistemos ir žemiškosios karalystei bei sandorai priešiškos sistemos, skatinamos to, kas demoniška. Vienydamasi su žmogaus istorijoje esamo bei veikiančio Kristaus pergale, krikščioniškoji veikla irgi nugalės blogį, pasieks pergalę. Krikščionis iš savo egzistencijos šalina visus neigiamus pasirinkimus, kurie prieštarauja jo pradinei priklausomybei Karalystei ir grasina tokią priklausomybę sugriauti. Nuolatinio atsivertimo lydimos moralinės pastangos visapusiškai tapti karalija apsaugo krikščionį nuo bet kurios atžangos.

Krikščionių kaip nugalėtojų pastangos, tai yra jų bendradarbiavimas su pergale, Kristaus laimima prieš sandorai priešišką žemiškąją sistemą, iš krikščionio reikalauja ne vienos iniciatyvos.

Pirmutinė yra malda, kuriai Apreiškimo Jonui knygoje priskiriamas esminis vaidmuo statydamas Dievo Karalystę. Išvien su kankinių maldomis (plg. 6, 9–11) krikščionių žemėje maldos kyla Dievop, o Dievas į jas atsiliepia savo veikimu istorijoje (8, 1–5). Malda, kuri, anot Apreiškimo Jonui, būna ir individualus šlovinimas, ir bendruomeninis šventimas, dažnai virsta aistringa prašymu. Ji būdinga krikščioniui, kuris, stebėdamas istorijos raidą, dažnai pastebi moralės ir Karalystės trūkumą.

Greta maldos kita krikščionio užduotis yra jo liudijimas. Būdamas nuolatinis „Dievo įsakymų“ ir „Jėzaus liudijimo“ (12, 17; 19, 10) nešėjas, krikščionis šiomis vertybėmis stoja prieš istorijoje aptinkamą Karalystei bei sandorai priešišką sistemą. Jis nugalės su Kristumi ir Kristaus galia. Jis liudys žodžiu, pirmiausia gyvenimu, taip pat pasirengimu save dovanoti (plg. *Apr 12, 11*). Anot Apreiškimo Jonui, krikščionis visada yra potencialus kankinys.

Skatinamas Dvasios, krikščionis gali imtis pranašo vaidmens smerkti sandorai priešiškas sistemas, su kuriomis nuolat susiduriama. Apreiškimo Jonui

knygoje nusakomi būdingi pranašo bruožai (plg. 11, 1–13): pirmiausia jis turi būti atsidavęs maldai, paskui Dvasios galia smerkti žemiškosios sistemos agresyvią, Karalystei bei sandorai priešišką nuostatą ir tai daryti su nenugalima Dievo žodžio galia, kaip senovės pranašai. Iš jo galima reikalauti Kristaus sekimo iki galo, tampant jo velykinio įvykio dalininku. Jis gali būti nužudytas, tačiau po savo mirties esmingai paveikti istoriją.

c) „Šventųjų teisūs darbai“ (Apr 19, 8)

71. Krikščionių veiklos kontekste galop įvardytina dar viena visiems krikščionims tipiška savybė: autorius ją vadina „šventųjų teisiais darbais“ (19, 8). Čia kalbama apie teisumo išpaudą, kuriuo šventieji kiekvienoje minėtos veiklos srityje praturtina istoriją. Veikla, įvardyta kaip „teisūs darbai“, prisideda prie Karalystės augimo, tačiau sykiu esminį poveikį daro ir sandorai. Autorius šventuosius pabrėžtinai vadina „drobe“ (19, 8), kurią Bažnyčia, vis dar sužadėtinė, panaudos savo vestuviniam drabužiui, kai, atėjus eschatologinei pilnatvei, taps nuotaka.

d) Išmintingas istorijos skaitymas

72. Veiklus sekimas, kuriam pašauktas krikščionis, artimai susijęs su istorijos įvykiais. Kadangi krikščionis savo malda, pranašavimu, liudijimu ir kitais veiksmais prisideda prie teisumo, iš jo reikalaujama tinkamo istorijos, kurioje jis gyvena, aiškinimo. Nuo pat pirmosios Apreiškimo Jonui dalies raginimą „tapti karalija“ lydėjo primygtinis skatinimas aiškinti istoriją. Anot Apreiškimo Jonui, tai esminis viso krikščioniškojo gyvenimo momentas. Istorija būtina skaityti atsižvelgiant ir į Dievo apreikštus bei apreikšiamus religinius principus bei vertybes, ir į konkrečius įvykius. Išmintingai aiškinama tada, kai konkretūs įvykiai įkeliami į religinių vertybių bei principų kontekstą ir į juos žvelgiama jų šviesoje. Apreiškime Jonui išmintis vadinama, viena vertus, būdu, kuriuo Dievas ir Kristus-Avinėlis veda priekin istoriją (plg. 5, 12 ir 7, 12), ir, kita vertus, yra krikščionio gebėjimas konkrečią valandą išvelgti tą transcendentinę išmintį, sujungiant principus ir konkrečius faktus į visumą bei išrutuliojant iš to veiklos nuorodas. Kaip tik to siekiama septyniskart pakartojamu prisikėlusio Kristaus įsakymu: „Kas turi ausis, teklauso, ką Dvasia skelbia Bažnyčioms“ (2, 7. 11. 17. 29; 3, 6. 13. 22). Tam tarnauja simbolinės scenos, kuriomis išreiškiami didieji apreikšti religiniai principai, turintys apimti ir apšviesti įvairiausias istorines situacijas. Jų aiškinimas ir taikymas įgalins išmintingai skaityti istoriją prideramai ir šiuolaikiškai.

Šitaip su priderama atodaira į faktus melddamasis, liudydamas, pranašaudamas ir atlikdamas kitokius veiksmus, paskatintus išmintingo faktų perskaitymo, krikščionis prisidės prie Karalystės galutinio įgyvendinimo ir augs sandorai būdinga abipuse meile Kristui.

e) Pabaiga

73. Sandora, anot Apreiškimo Jonui, yra Dievo dovana, išsišakojanti visame žmogaus gyvenime. Dievas per Kristų istorijoje vis labiau įgyvendina abipusiškumo maksimumą, būdingą naujai Jeruzalei, kuriai, kad virstų tikrove, reikia pilnutinio Karalystės išsiplėtojimo. Sandora ir Karalystė viena nuo kitos neatsiejamos: jos lygiagrečiai driekiasi per istoriją ir pabaigoje galop susilieja. Žvelgiant iš šio galutinio taško, karalystė yra pilnutinis Kristaus vertybių sistemos įgyvendinimas taip, kad visa atitinka jį ir Tėvą. Taisant tarpasmenines sąvokas, tai – realizuotos sandoros, patiriamos kaip meilė, abipusiškumas. Tad Dievo dovanota sandoros dovana Apreiškimo Jonui knygoje iškyla kaip varomoji jėga, stumianti visą išganymo istoriją galutinės pabaigos link.

3.6. Eucharistija – Naujosios Sandoros santrauka

3.6.1. Eucharistijos dovana

74. Kaip minėta, Naujosios Sandoros perspektyva išplėtotą pranašo Jeremijo (31, 31–34; plg. Ez 36, 26–28). Ryžtingas Dievo įsikišimas: „įdiegsiu jiems savo įstatymą“ (31, 33) lems tai, kad „visi mane pažins“ (31, 34). Tačiau Jeremijas nenurodo, kaip tokį vidinį virsmą Dievas įgyvendins.

a) Jėzaus mirtimi įsteigiama galutinė sandora

Sinoptikai ir Paulius nurodo konkrečias priemones, kuriomis Dievas įvykdo vidinį virsmą, skelbtą Jeremijo ir Ezekielio. Jėzus, kenčiantis Dievo tarnas (Lk 22, 27; Jn 13, 4–5. 13–17), iškalbingais ženklais numato savo aukščiausiąją dovaną ir, atnašaudamas taurę su savo krauju, taria: tai yra „Sandoros kraujas“ (Mt 26, 28; Mk 14, 24), arba, kaip formuluoja Paulius ir Lukas: „Ši taurė yra Naujoji Sandora mano kraujyje“ (Lk 22, 20; 1 Kor 11, 25).

Dovanodamas Bažnyčiai Eucharistiją, Jėzus atidavė pats save, taip apibrėždamas savo kančios ir prisikėlimo reikšmę. Mirtį – žmogišką aktą, reiškiantį ir lemiantį visišką suirimą, – jis pavertė galingiausia vienybės priemone. Paprastai žmogaus mirtis negrįžtamai nutraukia ryšį tarp to, kuris išeina, ir tų, kurie pasilieka, ir ypač tada, kai kalbama apie pasmerktąjį

mirti. Tačiau per Paskutinę vakarienę Jėzus mirčiai suteikė visiškai priešingą prasmę, paversdamas ją savo didžiausios meilės proga ir priežastimi, bendrystės su Dievu ir broliais įrankiu, priemone galutinei sandorai įsteigti.

Mirties prasmės perkeitimas apreiškiamas ir įvykdomas įsteigimo žodžiais: „Gerkite iš jos visi, nes tai yra mano kraujas, Sandoros kraujas.“ Kaip gyvybę teikiantis maistas siūlomas „išliejamas kraujas“, tai yra pati mirtis laikoma nebe fatališka nelaime, bet „atminimu“, nuolatiniu artumu pasmerktojo, kuris „sugriš“, nes nuo tos nakties, „kurią buvo išduotas“ (1 Kor 11, 23), pasmerktasis paskirtas mūsų teisėju, „kad nebūtume pasmerkti kartu su pasauliu“ (1 Kor 11, 32).

b) Eucharistinių pavidalų bendruomeninis veiksmingumas

75. Šis sakramentas išsiskiria ypatingu aukos bendruomeniniu veiksmingumu. Jėzus virsta maistu ir gėrimu visiems žmonėms (plg. Jn 6, 53–58). Todėl jo auka ne tik daro jį patinkantį Dievui, bet pats būdas, kuriuo ji išreiškiama ir įgyvendinama, parodo jos naudingumą mums, nes artimai suvienija su Jėzumi ir per jį su Dievu. „Naujosios Sandoros“ pokyliu, kuriame maistu tampa pats Jėzus, įgyvendinamas Jeremijo pabrėžtas aspektas – Dievo veikimas, perkeičiantis žmones „iš vidaus“. Šiuo raginimu „valgyti Jėzaus kūną“ ir „gerti jo kraują“ pabrėžtinai pažymimas visiškas supanašėjimas ir geriausiai išryškintamas Jeremijo ir Ezekielio numatytas vidinis Dievo veikimas. Toks dieviškasis veikimas neapsiriboja privilegijuotųjų grupe, bet į tarpusavio bendrystę sujungia visus kviečiamuosius. Kalbama apie bendrą valgytą neatstumiant nė vieno, nes kūnas „duodamas už jus“ ir kraujas „išliejamas už jus“. Kiekviena puota (*sym-posio*) apima žmonių tarpusavio bendravimą, vienas kito priėmimą, draugiškus ir broliškus santykius. Juo labiau toks yra eucharistinis pokylis, kuris yra ne vien horizontalaus susijungimo vaisius, bet ir kyla iš sušaukimo Kristaus, išliejančio savo kraują už visus ir pasiekiančio tai, ko nė vienas, net visi drauge, negalėtų pasiekti, – „nuodėmių atleidimą“ (Jer 31, 34; Mt 26, 28).

Ši gili Viešpaties vakarienės tikrovė padarė tokį poveikį tikėjimui, kad pats Paulius, visada gerbęs eucharistinių pavidalų dualumą (1 Kor 10, 16), sužavėtas tokios kompaktiškos sakramento sukurtos tikrovės, tam tikrą momentą sutelkia dėmesį į vieną iš jų: „Jei viena duona, tai ir mes daugelis esame vienas Kūnas: mes visi dalijamės viena duona“ (1 Kor 10, 17). Tas vienas kūnas yra Bažnyčia.

Viešpats apie eucharistinę duoną sako: „Tai yra mano kūnas“ (1 Kor 11, 24), o Paulius korintiečiams skelbia: „Jūs esate Kristaus Kūnas“ (1 Kor 12, 27). Vieno nėra be kito, perskirti tai reiškia nebevalgyti „Viešpaties vakarienės“ (1 Kor 11, 20).

c) Eucharistija kaip dovana

76. Eucharistija yra gryna dovana, visiška dovana. Joje Jėzus duoda save patį, savo asmenį. Duoda savo jau duotą kūną ir išlietą kraują; tai reiškia, kad jis duoda patį save aukščiausiam savo gyvenimo akte, būtent kai aukoja savo gyvybę tobulai atsiduodamas Dievui ir visiškai įsipareigodamas žmonijai. Jėzus save duoda duonos ir vyno pavidalais kaip maistą ir gėrimą; tai reiškia vidinį perkeitimą, būdingą Naujajai Sandorai (plg. Jer 31, 33). Per eucharistinę susivienijimą sykiu artimiausiai susivienijama su Dievu ir žmonėmis. Neįmanoma būti taip vidujai ir gyvai susivienijus su Jėzumi ir po to elgtis akivaizdžiai priešingai Jėzaus elgesiui Dievo ir žmonių atžvilgiu.

3.6.2. Eucharistijos padariniai bendruomenei

77. Regėdamas nederamą korintiečių elgesį per eucharistinę šventimą, Paulius apmąsto pačios Eucharistijos prigimtį bei reikšmę ir pateikia deramo elgesio kriterijus. Jo nurodomas kelias yra nebe įstatymas ir raidė, bet asmuo, veiksmas, dvasia – visa įgyvendinta ir esama Jėzuje. Nenuoseklu ir prieštaringa priimti Kristaus visiško dovanojimosi sakramentą, artimai susivienyti su jo asmeniu bei kūnu, tai yra su visais kitais krikščionių bendruomenės nariais, ir paskui nuo jų atsiskirti negerbiant jų, nesidalijant su jais bendruomenės gyvenimu bei gėrybėmis.

a) Eucharistija ir gyva bendrystė

Kad nevirstų farsu, Naujosios Sandoros šventimas turi visapusiškai derėti su gyvenimu. Jam būdingas su kasdieniu gyvenimu susijęs moralinis matmuo.

Būtina gerai suvokti, kodėl korintiečiai nusikalto. Jie nepiktnaudžiavo Eucharistija ta prasme, kad nepaisė jos kaip šventos tikrovės. Korintiečių kaltė buvo ta, kad jie neatsižvelgė į Eucharistijos ir asmeninės bendrystės su Viešpačiu bendruomeninius padarinius: Viešpaties negalima gerbti niekinant slėpingai su juo susivienijusį artimą.

Korintiečiai iš Viešpaties dovanotos sandoros praktiškai atėmė jos „naujybę“, uždusindami ją pagonybės nelanksčiomis ekonominėmis ir socialinėmis kategorijomis.

b) Ne tobulųjų valgymas, bet vaistas nuo trūkumų

78. Paulius kritikuoja susiskaldymus tarp korintiečių kaip nesuderinamus su Viešpaties vakariene, tačiau nenušalina jų nuo Eucharistijos. Kas norėtų uždrausti Eucharistiją ligi tol, kol bažnytinė bendruomenė taps visiškai vieninga ir išsilaisvinusi iš nuodėmių, tas užkirstų kelią Kristaus įsakymo: „Tai darykite mano atminimui“ (1 Kor 11, 24, 25), vykdymui. Pats Paulius susieja abi tikroves: „Juk turi pas jus būti atskalu, kad išeitų aikštėn, kurie iš jūsų yra išmėginti žmonės“ (1 Kor 11, 19). Susiedamas Eucharistiją ir moralines pastangas, Paulius savo tekstu tęsia gausius Senojo Testamento raštus, kuriuose pabrėžiamas santykis tarp kulto ir etikos (plg. 35–36).

Dėl trūkumų bendruomenėje Eucharistija nuolatos bus priminimas ir paskata nesitenkinti tokia padėtimi. Todėl Paulius ją taip pat laiko proga kiekvienam save iširti (plg. 1 Kor 11, 28). To vaisius bus: „O kai Viešpats mus teisia, tai ir pabaudžia, kad nebūtume pasmerkti kartu su pasauliu“ (11, 32). Be to, per jau pirmą Eucharistijos šventimą Jėzus pajuto poreikį pabarti dėl trūkumų savuosius: „Tarp jų kilo ginčas, kuris iš jų galėtų būti laikomas didžiausiu“ (Lk 22, 24). Du į Emausą keliaujantys mokiniai svajoja apie politinį mesianizmą (Lk 24, 21), tačiau tai netrukdo Jėzui aiškinti jiems Raštus ir leisti jiems save atpažinti iš duonos laužymo (24, 35).

Pauliaus akimis, apgailėtini įvykiai Korinte teikia dingstį ne fatalistiškai atsakyti eucharistinių susitikimų, bet iširti individualią ir bendruomeninę sąžinę, suformuluoti būtinų pokyčių „imperatyvą“ ir leisti dieviškajai galiai, veikiančiai Naujojoje Sandoroje, vykdyti Kristaus Kūne savo vienijamąjį darbą.

Atsisakius užsispyrėliško individualistinio ar grupinio užsisklendimo, dalyvavimas Eucharistijoje taps vis galingesniu raginimu atsiversti ir geriausiu būdu suteikti naujo gyvastingumo sandorai, atnaujinančiai gyvenimą bei elgesį Bažnyčioje ir per tai pasaulyje.

c) Kristaus Dvasios dinamika

79. Eucharistijoje Jėzus dovanoja save jos dalyvių bendruomenei aukščiausiu savo gyvenimo aktu, būtent kai aukoja savo gyvybę tobulai atsiduodamas Dievui Tėvui ir be galo įsipareigodamas nuodėmingiems žmonėms. Duodamas save patį, Jėzus perteikia savo Dvasią, Kristaus Dvasią (Rom 8, 9; Fil 1, 19). Ta dovana reikalauja iš laisvos būtybės veiklaus priėmimo, prisitaikymo prie Kristaus Dvasios, veikimo jo Dvasioje. Todėl Paulius priduria tokią išvadą: „Jei gyvename Dvasia, tai ir elkimės pagal Dvasią“ (Gal 5, 25).

Tai – ne iš išorės primestas ir savo išgalėmis įgyvendintinas imperatyvas, bet vidinis impulsas, duodamas su pačia Kristaus Dvasia. Lieka nuolatinė užduotis atsiverti Jėzaus Dvasiai, leisti jai lemti mūsų veiksmus, ja sekti. Jėzuje gyva ir pirmiausia per dovanotą Eucharistiją Jėzaus perduodama Dvasia, jei nesipriešinama jos veikimui, krikščionio širdyje tampa dinamiška tikrove.

Pauliaus požiūriu korintiečių elgesys pavojų sukėlė esminiam krikščioniškojo tikėjimo elementui – Kristaus Dvasios buvimui ir veikimui tikinčiųjų širdyse. Pirmenybė teikta ne Kristaus Dvasiai, kuri yra viena meilės ir solidarumo Dvasia, bet senosioms privilegijoms bei klasiniams susiskaldymams niekinant tuos, kurie nieko neturi (1 Kor 11, 22). Taip galima paaiškinti ryžtingą apaštalo reakciją, nulemtą rūpesčio, išsakyto galatams: „Nejaugi jūs tokie neprotingi, kad, pradėję Dvasia, dabar užbaigsite kūnu?“ (3, 3).

Dvasios buvimas ir veikimas viduje neatleidžia krikščionių nuo ryžtingų ir didelių savų pastangų. Pats Jėzus, Dvasios turėtojas ir davėjas, nebuvo apsaugotas nuo sunkios kovos vykdant savo atperkamąjį darbą. Jėzaus elgesys turėtų įkvėpti tuos, kurie jo kraujyje tapo Naujosios Sandoros dalininkais.

(Tęsinys kitame numeryje)

Mons. dr. Algirdas Jurevičius

Salvator mundi, salva Russiam!

Arkivyskupo Teofiliaus Matulionio sielovadinė meilė Rusijos žmonėms

Arkivyskupas Teofilius Matulionis buvo ir yra globalaus pasaulio asmenybė: pats būdamas lietuvis, mokslo siekęs, o vėliau ir kunigišką tarnystę atlikęs Latvijoje bei Rusijoje, buvo gerai susipažinęs su Lietuvos, Latvijos bei Rusijos pasaulėžiūrine ir sielovadine situacija. Iš jo laišku ir kitų raštų galima atpažinti labai ryškų sielovadinį rūpestį dėl Rusijos žmonių. Kas tai skatino ir motyvavo, pabandykime atsakyti šiame svarstyme.

I. Prie sovietinės ideologijos ištakų

Kun. Teofilius Matulionis, nuo 1910 metų paskirtas sielovadinei kunigo tarnystei į Peterburgą, atsidūrė istorinių įvykių sukuryje: jam buvo pavesta organizuoti naują Švč. Jėzaus Širdies parapiją už Nevos Vartų ir rūpintis pradėtos bažnyčios statyba. Parapiją sudarė lenkų, lietuvių, latvių, rusų bei kitų tautybių darbininkai, atvykę ieškoti laimės į carinės Rusijos sostinę. Rusijos įsitraukimas 1914 m. į Pirmąjį pasaulinį karą ekonomine prasme valstybei tapo per sunkus ir lėmė susikaupusių socialinių problemų užaštrėjimą. Kun. Teofiliaus vadovaujama nauja Švč. Jėzaus Širdies parapija tapo socialiai nepaprastai jautri zona, nes vos galą su galu suduriantiems laimės ieškoti atvykusiems darbininkams reikėjo ypatingos sielovadinės globos.

Matydamas skurdo kamuojamus savo parapijiečius, kun. Teofilius atsisakė minties dėl bažnyčios bokštų statybos ir nedviprasmiškai davė suprasti, kad gyvoji Bažnyčia – žmonės jam buvo šiuo sunkiu laikmečiu kur kas svarbesni. Ši kun. Teofiliaus laikysena neliko nepastebėta jo ištikimųjų parapijiečių, kurie prasidėjus neramumams dar intensyviau ieškojo paguodos Bažnyčioje.

Aiškaus politinio autoriteto nebuvimas sukėlė visoje Rusijoje didžiulę ekonominę krizę, kuri ypač buvo juntama Peterburge. Caro Nikolajaus II atsistatydinimas, laikinosios vyriausybės išrinkimas, kova tarp bolševikų ir menševikų šalį stūmė link katastrofos. Pats Teofilius tą situaciją taip apibūdino: „Aikštės, gatvės pilnos žmonių; nuolatiniai mitingai, susirinkimai prakalbos. Tarp žmonių, ypač darbininkų, sušilę švaistėsi bolševikiniai agentai; kiekviena proga jie žadėjo ir tą, ir kitą, kurstydami mases prieš laikinąją valdžią“ (1).

Tokioje pasimetimo ir visiško chaoso situacijoje gimsta sovietinė ideologija, savo siekius realizavusi per bolševikų įvykdytą 1917 m. Spalio revoliuciją. Kun. Teofilius buvo visų šių įvykių liudininkas, matęs ne tik naujos totalitarinės sistemos gimimą, bet ir viso to skausmo, kurį sukėlė ši sistema, atsiradimą.

II. Sielovadinė meilė žmonėms

Ką daryti kunigui tokioje situacijoje? – Kun. Teofilius nedarė jokių skambių politinių pranešimų, bet pasirinko likti su nuolatinių pertvarų nukamuotais ir nepriteklių varginamais savo parapijiečiais. Daugeliui jis patardavo palikti bado ištiktą Peterburgą ir grįžti į savo kraštą – Lietuvą, Latviją ar Lenkiją. Taip patarti parapijos klebonui nebuvo lengva, nes mažėjo jo parapija, bet kun. Teofilius buvo suinteresuotas ne bažnytinės struktūros išlaikymu, bet pačių žmonių gerove.

Didžiuliai sunkumai prasidėjo tuomet, kai 1918 m. sausio 23 d. Lenino dekretu Bažnyčia buvo atskirta nuo valstybės ir mokykla nuo Bažnyčios. Prasidėjo kunigų suėmimai, bažnyčios turto nusavinimai ir kiti skaudūs dalykai (2). Šiuo laikotarpiu kun. Teofilius daug dėmesio skiria dvasiniam žmonių lavinimui. Ypač svarbus jo patarnavimas klausykloje. T. Matulionio biografai plačiai aprašo kun. Teofiliaus kaip nuodėmklausio įtaką penitentams.

Sunki bendravimo su bolševikine valdžia patirtis pasiekė savo apogėjų 1923 metais, kuomet buvo suimti iškiliūs Peterburgo dvasininkai, tarp jų ir kun. Teofilius. Laukdamas teismo, jis išgirdo, kad jo parapijiečiai renka parašus ir įvairiais būdais siekia jo išlaisvinimo. Jų pastangos, deja, nepasiekia rezultatų.

Po bausmės atlikimo Maskvos kalėjime kun. Teofilius 1925 m. vėl grįžta į Leningradu tapusį Peterburgą ir tęsia savo sielovadinę veiklą, tarsi nieko nebūtų buvę. Įkalinus ar deportavus iš šalies kunigus, daug parapijų liko be dvasinių ganytojų. Kun. Teofilius aptarnauja net septynias miesto bažnyčias ir tolimesnėse provincijose gyvenančius katalikus. Ši situacija tęsiasi ir po jam suteiktą vyskupo šventimų.

Intensyvią sielovadą nutraukia 1929 m. įvykęs areštas ir įkalinimas Solovkuose. Patyrus tokius žiaurumus ir persekiojimus norėtuosi kuo greičiau iš jų ištrūkti, bet Teofilius laikosi kitokios laikysenos. Kai 1933 m. pasitaiko proga grįžti į Lietuvą, vysk. Teofilius su tuo nesutinka ir argumentuoja popiežiaus troškimu, kad kunigai, kiek tik įmanoma, stengtųsi neapleisti Rusijos. Tik po apmąstymui skirto laiko ir po susitikimo su Lietuvos pasiuntiniu Maskvoje, Teofilius sutinka vykti

į Lietuvą. Kiek mums dabar yra žinoma, apsikėitima kaliniai tarp Lietuvos ir sovietinės Rusijos inicijavo būtent Vatikanas, norėdamas išlaisvinti Rusijoje įkalintus kunigus.

III. Teofiliaus patirtis – informacijos šaltinis

Iki 1933 m. pabaigos nepriklausomos Lietuvos spaudoje buvo mažai tikros informacijos apie sovietinės Rusijos tikrovę, kuri apėmė ne tik fasadinę pusę, bet ir dėl tikėjimo ar kitų savo įsitikinimų įkalintus žmones. Apsikėitimas kaliniais 1933 m. ir vysk. Teofiliaus liudijimas Lietuvoje tapo pagrindiniu ir autentišku tikrų žinių apie Rusiją šaltiniu.

Teofiliaus pasisakymuose yra daug užuojautos dėl prastos situacijos: „Per didelę propagandą bolševikams pavyko ištvirkinti ir nuo Dievo atitraukti jaunomenę. Ji, sako, taip pasileidusi, kad jos nebegali suvaldyti nei mokytojai, nei tėvai. Nieko jai nėra švento. Viskas, mano ji, yra leista. Gal tokių baisių rezultatų nebūtų pasiekta, jei nebūtų buvę pavartota tiek visokių priemonių. Daugiausia čia prisidėjo organizacijos ir spauda“ (3).

Nepaisant prastos situacijos, vysk. Teofilius įžiūri ir nusivylimo komunistine ideologija ženklų ir net bandymų iš naujo ieškoti savo krikščioniškos tapatybės: „Paskutiniu laiku ir patys komunistai labai nepatenkinti dabartine būkle ir, niekur negaudami nusiramimo ir paguodos, grįžta prie tikėjimo, kurio buvo išsižadėję. Didesnė dalis darbininkų, jei ir nepraktikuoja religijos, tai pripažįsta, kad yra Dievas. ...Iš viso ko matome, kad ne veltui išlietas katalikų kraujas, ne veltui iškentėtos jų kančios. Jos atpirks rusų tautos kaltes ir gražins ją Kristui“ (4). Iš tolesnės Teofiliaus veiklos aiškiai matyti, kad rusų tautos kančia, žmonių maldos ir naujai paskelbta Evangelija (evangelizacija, misijos) gali pakeisti daug kančių patyrusio krašto veidą.

1937 m. laikraštis „XX amžius“, aprašydamas vysk. Teofiliaus dieną, mini, jog po pusryčių Ekscelencija skaito rytinius laikraščius. „Ypač mėgsta žinias apie Rusiją, dėl to skaito rusų emigrantų laikraščius“ (5).

IV. Vatikanu nuomonė apie vysk. Teofiliaus laikyseną

Tikrų ir patikimų žinių stokojo ir Apaštalu Sostas, todėl 1934 m. Romoje įvyko popiežiaus Pijaus XI ir vysk. Teofiliaus susitikimas. Vatikanas ieškojo būdų, kaip Rusijoje išsaugoti Katalikų Bažnyčią nuo sunaikinimo, tačiau pastangos nedavė tikėtinų vaisių. Slapta Teofiliaus konsekracija vyskupu buvo vienas iš Vatikanu bandymų sukurti Rusijoje pagrindinę hierarchiją.

Panašu, kad Apaštalu Sostas nemanė, jog bolševikai ilgai išsilaikys valdžioje, todėl pradžioje čia įžvelgė tik trumpalaikes kliūtis. Laikas bėgo, o katalikų padėtis Rusijoje tik prastėjo. Iš Rusijos deportuotų dvasininkų liudijimai apie padėtį už geležinės uždangos buvo nepaprastai vertinami.

Vysk. Teofilius taip pat troško aiškumo dėl savo padėties, nes jis liko be kaimenės ir be galimybės grįžti į Rusiją. Deja, susitikime su popiežiumi Teofilius neišgirdo nieko nauja dėl savo padėties, kuri vis dar buvo neaiški. Iš kitų šaltinių sužinome, kad Apaštalu Sostas buvo sužavėtas iš Rusijos deportuotų dvasininkų drąsa ir ryžtingumu. Politikos su Rusija reikalus Vatikanu kuravęs prelatas Dominico Tardini 1934 m. balandžio 11 d., t. y. praėjus dviem savaitėms po vysk. Teofiliaus apsilankymo Vatikanu, taip informavo Lietuvoje esantį Šventojo Sosto atstovą mons. A. Aratą: vyskupai B. Sloskans ir T. Matulionis bei mons. J. Gronskis „surtartinai pareiškė, kad jeigu jiems būtų leista pasirinkti, jie būtų labiau linkę likti kalėjime nei išvykti iš Rusijos; toks pareiškimas ne tik teikia didžiulę garbę minėtų tikėjimo liudytojų uolumui ir pasiaukojimo dvasiai, bet ir rodo, kokie gilūs yra herojiškiausių kalintų dvasininkų jausmai“ (6).

V. Misijinio polėkio Lietuvoje žadinimas

Romoje vysk. Teofilius sužino apie neseniai šventąja paskelbtą Kūdikėlio Jėzaus Teresėlę, kuri yra paskirta ir misijų globėja. Teofilijų sužavi ši šventoji. Jį pasiekia aprobuota malda Šv. Teresėlei už Rusijos atsivertimą. Grįžęs iš Romos jis siekia, kad ta malda su išraiškingu bizantinio stiliaus paveikslėliu būtų platinama ir Lietuvoje.

1934 m. birželio 20 d. Kauno arkivyskupijos generalvikaras K. Šaulys aprobavo maldą ir leido paveikslėlį platinti. Skubėta spausdinti paveikslėlį, nes jau birželio 28 d. Kaune prasidėjo Pirmasis tautinis Eucharistinis kongresas, sutraukęs minias žmonių. Vysk. Teofilius birželio 30 d. Vasaros teatre kongreso dalyviams skaitė pranešimą tema „Kova prieš Bažnyčią ir Eucharistiją Rusijoje“. Vyskupas pasakojo tai, ką matė ir girdėjo: apie bažnyčių uždarymą, trukdymus netgi privačiuose butuose aukoti šv. Mišias, kunigų areštus... Persekiojimai daro viską, kad atitolintų žmones nuo Bažnyčios ir nuo Eucharistijos. Prelegentas paragino klausytojus branginti šv. Mišių auką ir neapleisti sekmadienio šventimo, nes tai – mūsų stiprybė ir tautos ateitis.

Neturiu tikrų žinių, ar kongreso dalyviams buvo išplatinimas maldų už Rusiją užtariant šv. Kūdikėlio Jėzaus

Teresei paveikslėlis, tačiau verta atkreipti dėmesį į ekumeninį momentą: paveikslėlyje pavaizduotas bažnyčios su stačiatikių kryžiais naikinimas, o katalikai raginami melstis, kad tai liautųsi. Virš naikinamos stačiatikių bažnyčios debesų fone matomas didžiulis kryžius (su stačiatikių skersiniu), o šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresė užtariančiai meldžiasi tiesdama ranką į Nukryžiuotąjį. Ši ikonografinė išraiška buvo tuometiniam Lietuvos katalikui pernelyg provokuojanti. Paveikslėlyje užrašyta intencija: „Спаситель мира, спаси Россию; *Salvator mundi, salva Russiam; Pasaulio Išganytojai, gelbėk Rusiją!*“

Kitoje paveikslėlio pusėje esanti „Malda už Rusiją į šv. Teresę Kūdikio Jėzaus“ prasidėjo tokiais žodžiais: „Mylimoji ir užjaučiančioji Šventoji, teikis palengvinti mūsų broliams rusams, ilgo ir žiauraus prieškrikščioniškojo persekiojimo aukoms...“ Maldos turinys nesubūrė gausios maldos už Rusiją sąjudžio.

Pabrėžtina, kad šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresė Lietuvoje taip pat buvo mažai žinoma, nes nuo jos kanonizacijos (1925 m.) buvo praėję vos devyneri metai. 1934 m. žurnalas „Šv. Pranciškaus Varpelis“ praneša, jog įkurtas fondas Lietuvos misionieriams remti. Fondo pavadinimas – „Šv. Teresėlės – Mažosios Gėlės fondas“ (7). Tai rodo, jog sujudimas dėl misijų prasidėjo.

Viešėdamas JAV vysk. Teofilijus labai santūriai kalbėjo apie bolševikinę sistemą Rusijoje, didesnę dėmesį skirdamas žmonėms, kurie kenčia dėl totalitarinės sistemos. Jį norėta įtraukti į lietuvių išeivijos susiskaldymą dėl požiūrio į Rusiją, tačiau žmogaus dvasinės gerovės akcentavimas padėjo Teofilijui neišvėlti į partinius ginčus.

Grįžęs į Lietuvą ir tapęs seserų benediktinių kapeleonu, vysk. Teofilijus dažnai lankosi Kauno kunigų seminarijoje ir tarp seminaristų įkuria misionierių Rusijai būrelį. Tokiam būreliui 1942 metais priklausė ir mons. Alfonsas Svarinskas. Būrelio nariai mokėsi rusų kalbos, o Teofilijus jiems pasakojo apie sielovados Rusijoje ypatumus.

Nuo 1938 m. vysk. Teofilijus tampa Misijoms remti sąjungos pirmininkas (8). Tai leidžia jam dar plačiau skleisti misijų Rusijoje idėją.

VI. Karas ir misijos

Prasidėjęs Antrasis pasaulinis karas sužadina vysk. Teofilijaus viltį grįžti į Rusiją. Vokiečių okupuotoje Lietuvoje jis rašo Rytų krašto generalkomisarui prašymą, kad būtų leista jam ir iš Rusijos išvytiems

kunigams grįžti į tuos Rusijos kraštus, kurie priklauso jo vyskupijai. Rašte Teofilijus pasirašo kaip Leningrado vyskupijos katalikų vyskupas. Šis prašymas yra gan įdomus teologiškai:

a) Bažnyčia pristatoma kaip universali Bažnyčia, neturinti jokių nei tautinių, nei politinių tikslų: „Už save ir už savo kunigus aš galiu ir savo gyvybę užtikrinti, kad mes susirūpinę esame ir būsime ne tautiniais ar politiniais reikalais, bet vien tik ir išimtinai grynai religiniais uždaviniais“ (9).

b) Išryškinama Bažnyčios galia kovoje prieš komunizmą. „Kovojant vokiečių kariuomenei ginklu prieš komunistų ginklą, mes su katalikiškos religijos mintimis ir dėsniais rimtai galėtume būti naudingi. ...Kovojant vokiečių kariams ginklu prieš komunistinį ginklą, nugalima medžiaginė jėga. Bet komunistinį galvojimą galima nugalėti tiktai priešpriešinant jam visiškai priešingą krikščioniškosios religijos galvojimą“ (10). Teofilijus turėjo drąsos nacistinės Vokietijos karininkui pasakyti, kad jo ginklai yra per silpni komunizmui nugalėti. Komunizmas nėra fizinė jėga, bet visų pirma – mentalitetas. Nepakeitus šios pasaulėžiūros, fizinė kova ginklais prieš komunistinę ideologiją neatneš rezultatų.

c) Dėstydamas eschatologiją, vysk. Teofilijus cituoja didžiausią proletariato autoritetą – Vladimira Iljičių Lenina: „Pats Leninas yra tai supratęs, kai sakė ir rašė, jog galutinėje išvadoje turės susikirsti komunizmas su katalikybe, kad kova būsianti arši ir jam, Leninui, esą dar neaišku, kas iš tų dviejų laimėsias“ (11). Tarnaudamas Peterburge Teofilijus ėjo į susitikimą su Leninu, bet tądien jo nerado, tačiau buvo mandagiai priimtas Lenino žmonos Nadeždos Krupskajos. Tad Lenino veikla, kalbos ir netgi raštai jam buvo daugiau ar mažiau žinomi. Komunistinės ideologijos išskėlimą iki eschatologinės kovos parodo vysk. Teofilijus minties brandumą ir esamos situacijos įvertinimą. Tuo jis pasirodo įžvalgesnis už vokiečių generalkomisarą, tikintį greita pergale prieš komunistinį totalitarizmą.

VII. Kunigų telkimas misijoms

Vysk. Teofilijus žinojo, kad iš įvairių Rusijos vyskupijų pabėgę arba deportuoti kunigai rado sau veiklos dirvą Lietuvoje, todėl prasidėjus karui jis kreipėsi į Lietuvos vyskupus su prašymu išvardyti Rusijos vyskupijoms priklausančius kunigus, kurie darbuojasi Lietuvos vyskupijose. Mat jis puoselėjo viltį kartu su tais kunigais vykti į misijas Rusijoje. Deja, čia jam tenka nusivilti, nes gavę geras parapijas kunigai nerodė jokios misijinės iniciatyvos. Jiems gerai yra ir čia, Lietuvoje.

1941 m. Panevėžio vyskupas Kazimieras Paltarokas išvardija keturis kunigus iš Rusijos vyskupijų, tačiau priduria, jog iš „Panevėžio vyskupijos kunigų niekas, galys vykti taip atsakingai misijai, ligi šiol nepareiškę noro kad ir laikinai pasidarbuoti jau išlaisvintose Rusijos srityse“ (12). Kompensuodama tą netektį Panevėžio vyskupija paremia misijas Rusijai liturginiais daiktais ir pinigais (13). Panaši situacija buvo ir kitose vyskupijose. Pasitaikydavo, kad savo vyskupijose nepritapę ar parapija nepatenkinti dvasininkai reišė norą vykti į Rusiją. Vieną tokių dvasininkų, besiveržiančių į misijas Rusijoje, Vilkaviškio vyskupijos kurijos kancleris kan. V. Vizgirda taip apibūdino: „ne organizatorius, vienas pats nesugeba gerai tvarkyti svarbesnių reikalų“ (14). Nepaisant to, vysk. Teofilus nenuleidžia rankų ir randa kunigų bei pasauliečių, norinčių pasišvęsti misijoms Rusijoje. Čia vėl tenka nusivilti, nes okupacinė vokiečių valdžia neduoda leidimo. Tuomet vysk. Teofilus bando tą klausimą pajudinti kiek kitaip. Jis prašo Vilnijai remti komitetą iš kompetentingų vokiečių administracijos organų išrūpinti lietuviams kunigams leidimus vykti į Rytų Baltgudiją. Laiške vysk. Teofilus mini, jog tam yra pasiruošę 33 lietuvių kunigai (15). Ir tai, deja, neduoda rezultatų.

VIII. Paskyrimas Kaišiadorių vyskupu

Pačiame karo įkarštyje Teofiliaus paskyrimas Kaišiadorių vyskupu buvo jam kiek netikėtas, nes atrodė, kad karas greitai baigsis ir jis galės nekliudomas grįžti pas savo ganomuosius į Leningradą. Ragindamas melstis už Rusiją ir telkdamas kunigus misijoms, Teofilus ne visų dvasininkų buvo suprstas. Kauno arkivyskupijos garbingų asmenų įrašų knygoje yra išlikę užrašyti dvasininkų palinkėjimai išlydint vysk. Teofilų į Kaišiadoris. Vienas iš palinkėjimų byloja: „Tautos, ramybės ir darbo dvasią tęsti ir gilinti Kaišiadorių vyskupijos katalikų širdyse neapleidžiant ir lietuviškos dirvos“ – to linkėjo kanauninkai Pranas Penkauskas ir Stanislovas Jakubauskis (16). Galima tik spėlioti, ką reiškia „neapleisti lietuviškos dirvos“? Galbūt jiems atrodė, kad vysk. Teofilus rūpinasi vien tik Rusija, o paskyrimas į lietuvišką Kaišiadorių vyskupiją jį sugražins į realybę.

Teofiliaus paskyrimas Kaišiadorių vyskupu neatšaldė misijų įkarščio. Perėmęs Kaišiadorių vyskupijos valdymą Teofilus rašo padėkos laišką popiežiui. Laiško pabaigoje Teofilus taip dėsto: „Tavo Šventenybės valia buvau priverstas atsisveikinti su asmeniniu apaštaltavimu Rusijoje ir pagal kanonus jau perėmiau man patikėtos vyskupijos valdymą, tačiau vis dėlto neatsisakau kiekvieną akmenį išjudinti, žadindamas misionierišką veiklą mano vyskupijoje“ (17).

Kaišiadorių katedroje yra vysk. Teofiliaus sukaupti liturginiai reikmenys misijoms Rusijoje. Kai kurie iš jų turi savo įrašus, pvz., „Švč. Jėzaus Širdies kongregacijos pradinės mokyklos Anykščiuose mokiniai Rusijos katalikams. 1941-22-VI“, „Lietuvos katalikai – broliams katalikams Rusijoje. 1942.VI.6.“

Matydamas, kad karo audros į Lietuvą atginė daug nuo karo bėgančių rusų, jis imasi juos globoti. Kaišiadorių vyskupijos kurijoje yra išlikusi prasminga dovana vysk. Teofilui nuo graikų apeigų katalikų rusų. Jie Teofilui padovanojo Dievo Motinos ikoną su įrašu:

Глубокоуважаемому Архипастырю Феофилу от благодарных русских христиан греко – восточного вероисповедания за материальную и моральную поддержку в годы их скитальческой жизни в Литве 1942-44.

Кошедары 23 Августа 1944 г.

Икона Божией Матери „Одигитрия“
Из домашней церкви г. Кошедары

~~~~~
Didžiai gerbiamam Arkiganytojui Teofilui nuo dėkingų rusų graikų apeigų (Rytų) krikščioniškojo tikėjimo išpažinėjų už materialinį ir moralinį palaikymą klajokliško gyvenimo Lietuvoje 1942–1944 metais.

Kaišiadorys, 1944 m. rugpjūčio 23 d.

Dievo Motinos „Odigitrijos“ ikona
Iš Kaišiadorių miesto namų bažnyčios

Naujasis Kaišiadorių vyskupas Teofilus pastebi, jog vyskupijos teritorijoje atsiranda vis daugiau rusų tautybės pabėgėlių, todėl 1944 m. sausio 14 d. išleidžia labai įdomų aplinkraštį kunigams, kuriame jis nori į misijinę veiklą rusų atžvilgiu įtraukti ir vyskupijos kunigus. Aplinkraštyje taip rašoma:

„Karo audra paskutiniaisiais mėnesiais atbloškė į mūsų tarpą nemažą skaičių tremtinių iš Rytų, tarp kurių pasitaiko ir katalikų: lietuvių, lenkų, gudų. Tačiau daugiausia yra rusai, daugelį metų kentę daug dvasinio ir medžiaginio skurdo. Daugelis jų, ypač senesnių, nepaisant skaudžiausių bandymų, yra išlaikę krikščionių tikėjimą; už tai jie yra verti dėmesio ir pagarbos. Dievo Apvaizda panorėjo, kad tuo tarpu jie savo ištrėmimo dienas vargtų mūsų Lietuvoje“ (18).

Vyskupą buvo pasiekusios žinios, kad mirę rusai nepriimami laidoti į kapines, o jei ir laidojami, tai pačioje nepagarbiausioje vietoje, todėl jis kunigams duoda

tiems laikams labai neįprastą nuorodą: „Visus mirusius rusus tremtinius leidžiama laidoti mūsų kapinėse, jeigu tik jie buvo krikštyti; geriau yra jiems paskirti atskirą pagarbą vietą (tik ne už griovio, kur laidojami pakaruokliai). Ant jų kapų gali būti statomi Rytų stiliaus kryžiai – su dviem ar trimis skersiniais“ (19).

Aplinkraštyje vyskupas ragina kunigus aktyviai apštalauti tarp atklydėlių rusų ir, atsižvelgdamas į karo sąlygas, atleidžia nuo pareigos informuoti vyskupą apie kiekvieną suaugusiųjų krikštą, kaip tai numato 744 kanonas (CIC 1917) (20).

Dauguma kunigų menkai temokėjo rusų kalbą, todėl vysk. Teofilus pasistengia, kad kiekvienas pagal savo galimybes apaštalautų tarp atklydėlių rusų: „Kunigai, mokantieji rusų kalbą, turėtų nors retkarčiais sukviesti apylinkės rusus tremtinius į bažnyčią ir mokyti juos pagrindinių tikėjimo tiesų: apie Dievą, Kristų Išganytoją, Švč. Mariją, Kristaus Visuotinę Bažnyčią ir t. t. Būtų gera parūpinti jiems kryželių ar bent medalikėlių, maldų tekstų jų kalba ir pan.“ (21). Prie šio aplinkraščio kunigams vyskupas prideda rusų kalba metodinę katechetinę medžiagą: *Professio Fidei* rusų kalba, katekizmą, paveikslėlių su maldomis, brošiūrėlę.

Kad Teofilus, tapęs Kaišiadorių vyskupu, neatsisako misijų Rusijoje planų, matome iš to, jog, rusams reokupavus Lietuvą, 1944 m. vysk. Teofilus rašo prašymą LRSR Komisarų tarybos pirmininkui, kuriame išdėsto varganą Rusijos katalikų padėtį: „Jau beveik ketveri metai, kaip jie neturi galimybės – kaip matosi iš gautamų laiškų – aprūpinti savo dvasinių reikalų“ (22). Vyskupas prašo „leisti vienam arba dviem lietuvių kunigams su palydovais – zakristijonu bei vargonininku nuvykti į tas vietas SSSR teritorijoje, kur yra apsigyvenęs didesnis lietuvių skaičius, kad vietoje būtų galima aprūpinti jų dvasinius reikalus“ (23). Tokio leidimo jam niekas nesuteikia.

IX. Kodėl Teofilus veržėsi į misijas Rusijoje?

Susipažinę su vysk. Teofiliaus misijiniu užsidegimu galime savęs klausti, kas gi skatino jį taip elgtis. Pasvarstykime keletą priežasčių:

a) Ganytojo pareiga. Slapta konsekruotas vyskupu Rusijai, o konkrečiau – Leningrado apaštališkajam vikariatui, Teofilus tą pareigą priėmė labai atsakingai. Galėtume teigti, jog jis – pareigos žmogus, tačiau ne tai buvo svarbiausia. Tapęs Kaišiadorių vyskupu, jis buvo nuo tos pareigos atleistas, nes jam buvo patikėta kita kaimenė – Kaišiadorių vyskupija, tačiau jis pats jau kaip savanoris ir toliau kiek pajėgdamas rūpinosi

Rusijos tikinčiaisiais. Taigi ne tiek pareiga, kiek kiti dalykai jį tam skatino.

b) Noras padėti žmonėms. Iš vysk. Teofiliaus pasisakymų tiek lietuviškoje, tiek išeivijos spaudoje ryškus užuojautos kenčiantiems Rusijos žmonėms motyvas. Jis mini be tikrų idealų auklėjamą Rusijos jaunimą, su kuriuo nei tėvai, nei mokytojai nebegali susitvarkyti, jam gaila kolūkyje vargstančių ir net pragyvenimui neuždirbančių žmonių... Teofilus tiki, kad Evangelijos skelbimas pozityviai keičia žmonių mąstymą, o per tai ir visuomenę.

c) Kovoti prieš totalitarizmą. Tarp Teofiliaus pagrindinių motyvų galime išvelgti ir kovą prieš žmogaus orumą žeminantį totalitarizmą. Ta kova vykdoma ne materialiniais, bet dvasiniais ginklais.

d) Fatimos žinia ir raginimas melstis už Rusiją. 1944 m. vasario 2 d. vysk. Teofilus paskelbia ganytojiškąjį laišką, kuriame pristato Švč. M. Marijos apsišaukimus Fatimoje ir ragina pasiaukoti Nekalčiausiai Mergelės Marijos Širdžiai. Fatimos žinią vysk. Teofilus priima kaip savo visų misijinių ir evangelizacinių siekių patvirtinimą iš dangaus.

Evangelijos skelbimo ir krikščioniškojo mokslo platinimo Rusijoje tikslas – kad Viešpats išgelbėtų Rusiją (*Salvator mundi, salva Russiam!*), tačiau tai tik tarpinis tikslas, nes Fatimoje nuskamba žinia, jog Rusija paskleis savo klaidas visame pasaulyje. Tad Rusijos išganingas gelbėjimas yra ir pasaulio gelbėjimas, todėl vysk. Teofilus maldoje ragina kreiptis į *Pasaulio Išganytoją (Salvator mundi)*.

X. Misijų Rusijoje globėja

Kaip galinga dvasinė vysk. Teofiliaus globėja pasirodo šv. Kūdikelio Jėzaus Teresėlė. Ji pasirodo maldų už Rusiją kontekste 1934 metais išleistame paveikslėlyje. Pas vysk. Teofilų Kaune besilankantys žurnalistai 1937 metais tarp kitų šventųjų atranda ir šv. Teresėlės paveikslą: „Vidury kambario, prie sofas apvalus staliukas, kėdėmis apstatytas. Ant sienos kabo iš Jeruzalės atsivežtas kryžius. Prie lango rašomasis stalas, ant jo lietuviškas kryžius, nedidelis Rūpintojėlis. Marijos, don Bosco, Teresėlės, popiežiaus paveikslai“ (24).

Šv. Teresėlė norėjo būti misioniere, kankine, bet... gyveno vienuolyno klauzūroje. Taip ji tapo neišsipildžusių Teofiliaus lūkesčių globėja, be to, buvo jo amžininkė. Stebėtinai sutapimas: abu jie gimė 1873 metais, o motinų neteko 1877 metais. Šv. Teresėlės paveikslėlis su relikvija lydėjo vysk. Teofilų Vladimiro

kalėjime, o Potmos invalidų namuose Teofilius išdrožė labai įdomų altorėlį – slapuką. Jo apačioje kryžius, o viršuje – šv. Teresėlės paveikslėlis. Kad prižiūrėtojai neaptiktų, šventi atvaizdai buvo paslėpti po artimųjų nuotraukomis.

Užsklanda

Arkivyskupas Teofilius Matulionis mokėjo mąstyti globaliai ir veikti lokaliai, todėl jo sielovadiniame akiratyje visuomet buvo įvairių tautų tikintieji. Ypatingo dėmesio susilaukė Rusijos žmonės. Nepaisant komunistinio totalitarizmo ir gausybės trukdymų, arkivyskupas Teofilius įvairiais būdais stengėsi ne tik dvasiškai bei materialiai padėti Rusijos žmonėms, bet ir siekė, kad į misijų Rusijoje organizavimą įsitrauktų ir jas remtų kuo daugiau Lietuvos žmonių. Šiame kontekste naujai suspindi misijų globėjos šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresės užtarimas. Šiandieninių politinių grėsmių akivaizdoje verta prisiminti arkivyskupo Teofiliaus kovos prieš totalitarinę sistemą metodiką ir ją pasinaudoti.

Nuorodos

- (1) XX amžius 1937, X. 30, Nr. 248.
- (2) Plg. Stanislovas Kiškis, Arkivyskupas Teofilius Matulionis, Vilnius 2008, 34.
- (3) Šaltinis 1933, Nr. 50.
- (4) Ten pat.
- (5) XX amžius 1937, XII. 11, Nr. 282.
- (6) *Lietuva ir Šventasis Sostas (1922–1938): Slaptojo Vatikano archyvo dokumentai* / sudarė Arūnas Streikus, Vilnius 2010, 472.
- (7) Plg. Šv. Pranciškaus varpelis 1934/06, 31.
- (8) Plg. Teofiliaus Matulionio laiškas, 1938 m. kovo 19 d.
- (9) Teofiliaus Matulionio laiškas Rytų krašto generalkomisarui.
- (10) Ten pat.
- (11) Ten pat.
- (12) Vysk. K. Paltaroko laiškas vysk. T. Matulioniui, 1941 m. lapkričio 12 d.
- (13) Plg. Vysk. K. Paltaroko laiškas vysk. T. Matulioniui, 1942 m. liepos 21 d.
- (14) Kan. V. Vizgirdos laiškas vysk. T. Matulioniui, 1941 m. gruodžio 3 d.
- (15) Vysk. T. Matulionio laiškas Vilnijai remti komitetui, 1942 m. liepos 13 d.
- (16) Kauno arkivyskupijos kurijos archyvas.
- (17) Vysk. T. Matulionio laiškas popiežiui, 1943 m. birželio 4 d.
- (18) Bendraraštis Kaišiadorių vyskupijos gerb. dvasiškijai, 1944 m. sausio 14 d.
- (19) Ten pat.
- (20) Plg. ten pat.
- (21) Ten pat.
- (22) Vysk. T. Matulionio laiškas LRSR Komisarų tarybos Pirminkui, 1944 m. lapkričio 18 d.
- (23) Ten pat.
- (24) XX amžius 1937, XII. 11, Nr. 282.

Nauji leidiniai

Gerardas M. Verschuurenas. Penki antikatalikiški mitai. – Kaunas: Vox altera, 2017. – 176 p.

Gerardas M. Verschuurenas yra žmogaus genetikas, taip pat turintis mokslo filosofijos daktaro laipsnį. Studijavo ir dirbo Europos bei Jungtinių Valstijų universitetuose. Šiuo metu yra išėjęs į užtarnautą poilsį, tačiau didžiąją laiko dalį praleidžia rašydamas, kalbėdamas ir konsultuodamas mokslo ir religijos, kūrimo ir evoliucijos bei tikėjimo ir proto santykio klausimais.

„Šioje knygoje nagrinėsime mitus, kurie tariamai demaskuoja Katalikų Bažnyčios „nešvarią istoriją“. Tai prieš Katalikų Bažnyčią nusistačiusių žmonių dirbtinai sukurti mitai. Jie labiau paremti fiktyviais, o ne tikrais faktais. Tiesą sakant, jie iškraipo faktus. Katalikai yra puikus puolimo taikynys – iš dalies dėl to, kad, susidūrę su katalikybei priešiškomis kultūromis, jie yra linkę tylėti. Katalikų Bažnyčios „nešvari istorija“ nėra jau tokia nešvari. Kaip kartą yra pasakęs popiežius Leonas XIII, nėra priežasties, dėl kurios Katalikų Bažnyčia turėtų bijoti istorinės tiesos“ (Gerardas M. Verschuurenas).

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis

Gegužės 9–11 d. Vilniuje vyko Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis. Jame dalyvavo kardinolas A. J. Bačkis, arkivyskupai G. Grušas, L. Virbailas, S. Tamkevičius, P. López Quintana, vyskupai E. Bartulis, J. Boruta, J. Ivanauskas, K. Kėvalas, R. Norvila, A. Poniškaitis, L. Vodopjanovas.

Lietuvos vyskopus savo dalyvavimu posėdyje pagerbė apaštališkasis nuncijus Lietuvai arkivysk. Pedro López Quintana, kuris pasveikino susirinkusiuosius ir palinkėjo jiems gero darbo.

Posėdžio dalyviai pirmiausia apsvarstė artėjančių Garbingojo arkivysk. Teofiliaus Matulionio beatifikacijos iškilnių organizacinius klausimus. Svarstyta kard. A. Amato SDB vizito programa, įvairūs kiti iškilnių organizacijos bei būsimojo palaimintojo kulto klausimai. Svarstyta ir pasiruošimo kitam dideliame renginiui – Lietuvos jaunimo dienoms – eiga. Pabrėžta informacijos apie šią Lietuvos jaunimo tikėjimo šventę bei apie jos metu vykiančius renginius sklaidos svarba. 2017 m. Lietuvos jaunimo dienų programą ir kitą informaciją galima rasti tinklalapyje www.jaunimodienos.lt.

Posėdžio dalyviai nemažai laiko skyrė aktualiems jaunimo sielovados klausimams. LVK Jaunimo reikalų tarybos pirmininkas vysk. A. Poniškaitis papasakojo apie užsienio šalių patirtį šioje srityje, o Lietuvos jaunimo pastoracijos centro vadovė R. Daubaraitė-Randė ir Kauno arkivyskupijos jaunimo centro vadovė A. Grigaitytė pasidalijo informacija, gauta dalyvaujant Romoje vykusiame suvažiavime, skirtame Pasaulio jaunimo dienoms pasirengti. Akademinės sielovados dabartį ir planus pristatė kunigai P. Pich ir M. Bernotavičius. Nutarta visus pasiūlymus susisteminti ir grįžti prie šio svarbaus klausimo svarstymo kito LVK plenarinio posėdžio metu. Kitame posėdyje bus toliau svarstomi ir pasaulimų sielovados klausimai, pristatyti vysk. K. Kėvalo.

Nuo 2017 m. gegužės 1 d. įsigaliojo naujas Lietuvos *Caritas* statusas. Į posėdį susirinkę vyskupai domėjosi, kaip šiai Bažnyčios organizacijai sekasi dirbti po restruktūrizacijos, kokie iššūkiai iškyla vykdant Lietuvos *Caritas* misiją.

Siekiant optimizuoti LVK struktūrų veiklą, *Iustitia et pax* komitetą nutarta integruoti į LVK Socialinių reikalų tarybą, taip dar labiau sustiprinant šios tarybos veiklos efektyvumą ir galimybes. Vyskupai padėjo ilgamečiam komiteto pirmininkui vysk. J. Kauneckui bei komiteto nariams už pastangas informuojant visuomenę apie Bažnyčios socialinį mokymą. Nuo šiol Lietuvos Vyskupų Konferencijos struktūra susidės iš keturių komisijų, penkių tarybų ir sekretoriato.

Artėjant Trakų Dievo Motinos, Lietuvos Globėjos, paveikslo karūnacijos 300 metų jubiliejui, Lietuvos vyskupai paskelbė 2018-uosius Trakų Dievo Motinos, Lietuvos Globėjos, metais. Jie prasidės 2017 m. rugsėjo 1 d. ir baigsis 2018 m. rugsėjo 8 d.

2018 m. vasario 16 d. švenčiant Lietuvos Nepriklausomybės šimtmetį nutarta palydėti šią svarbią sukaktį bažnyčių varpų skambesiu. Tą dieną, 12.30 val. sukskambės Lietuvos miestų bei rajonų centrų parapinių bažnyčių varpai. Pagal savo galimybes į šį renginį kviečiamos įsijungti ir visos kitos Lietuvos Bažnyčios.

Jau anksčiau informuota, kad artėjant Mergelės Marijos apsireiškimo Fatimoje šimtosioms metinėms, spalio 19–22 d. į šią Portugalijos šventovę rengiama

Įšventinimas

Gegužės 6 d. Vilniaus arkikatedroje bazilikoje Kunigystės sakramentą priėmė diakonas **Renatas Švenčionis**. Šv. Mišioms vadovavo ir Kunigystės šventimus suteikė Vilniaus arkivyskupas Gintaras Grušas. Mišias koncelebravo kardinolas Audrys Juozas Bačkis, vyskupas augziliaras Arūnas Poniškaitis, apie 30 kunigų. Šv. Mišiose ir kunigystės šventimuose Vilniaus arkikatedroje bazilikoje taip pat dalyvavo Renato Švenčionio artimieji, gausus būrys tikinčiųjų.

-vlnensis.lt

Naudoti naujausias technologijas

Gegužės 3–5 d. Vilniaus arkivyskupas Gintaras Grušas, pernai popiežiaus paskirtas Komunikacijos sekretoriato nariu, dalyvavo Vatikane vykusiame Šventojo Sosto Komunikacijos sekretoriato plenariniame posėdyje. Komunikacijos sekretoriatas – 2015 m. birželį popiežiaus Pranciškaus įkurta nauja Šventojo Sosto dikasterija, sujungusi į viena devynias anksčiau savarankiškai veikusias Šventajam Sostui pavaldžias komunikacijos ir leidybos institucijas: Popiežišką visuomenės komunikavimo priemonių tarybą, Šventojo Sosto Spaudos salę, Vatikano interneto tarnybą, Vatikano radiją, Vatikano televizijos centrą, dienraštį *L'Osservatore Romano*, spaustuve, leidyklą ir fotografijos tarnybą.

Pasak arkivyskupo Gintaro Grušo, tai buvęs visos šios dikasterijos pirmas susirinkimas. „Dėl to mums viskas nauja, – savo mintimis dalijosi arkivyskupas G. Grušas. – Tie vadovai, kurie jau porą metų veda šią reformos procesą pirmiausia mums visiems, susirinkusiems iš viso pasaulio, pristatė, kas vyksta, kas numatyta ir kas iki šiol padaryta. Bandoma ne tik sujungti devynias atskiras institucijas į vieną, bet ir sukurti naują būdą komunikacijos, kuri atitiktų tiek šiandienos technologinius reikalavimus, tiek pasaulio poreikius.

Posėdžiavome tris dienas. Kulminacija buvo per patį vidurį – susitikimas su Šventuoju Tėvu ir jo paraginimas.“

„Labai jautėsi, kad reformos kryptį nurodė pats Šventasis Tėvas – sukurti struktūras, žinios pristatymo būdą, neatleidžiant dabar jose dirbančių žmonių ir sykiu naudojant pačią naujausią techniką. Antroji reformos dalis, į kurią einama, – kontaktai su visomis Bažnyčiomis, taip pat ir su Lietuvos. Pabrėžta, kad yra labai platus spektras – nuo tų kraštų, kurie gali naudoti pačias naujausias technologijas, iki Afrikos ir kai kurių Azijos šalių, kurios sunkiai pasiekiamos naujomis technologijomis. Pabrėžta, kad vienas dikasterijos tikslų yra kuo glaudesnis bendradarbiavimas ir žvilgsnis į ateitį. Aš manau, kad Vatikanas dabar turi galimybę peršokti į naują etapą. Vatikano dikasterijos ir taip pat komunikavimo tarnybos naudojo palyginti seną techniką. Jie dabar žiūri, kaip sukurti sistemą, kuri su naujausia technologija tą žinią – Gerąją Naujieną padėtų skleisti visame pasaulyje“, – sakė arkivyskupas Gintaras Grušas.

-vilmensis.lt

Perkelti garbingojo Teofiliaus palaikai

Vadovaudamasis Šventųjų skelbimo kongregacijos leidimu bei Instrukcija dėl garbingojo Dievo tarno Teofiliaus Matulionio palaikų perkėlimo, Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas 2017 m. balandžio 19 d. dekretu Nr. 26 sudarė garbingojo Dievo tarno Ekshumacijos ir relikvijų paėmimo komisiją, kuri 2017 m. balandžio 24 d. atliko jai pavestus darbus. Garbingojo Dievo tarno Teofiliaus Matulionio palaikai buvo iškelti iš Kaišiadorių katedros kriptos, apžiūros metu konstatuotas jų autentiškumas, atliktas relikvijų paėmimas, o palaikai įdėti į naują medinį sarkofagą, užantspauduoti ir laikinai perkelti į Dievo Gailėstingumo koplyčią iki tol, kol bus pagamintas būsimajam palaimintajam skirtas sarkofagas.

-Kš-

nacionalinė piligriminė kelionė. Dar vieną tokią kelionę spalio 19–23 d. lėktuvu organizuoja Vilniaus arkivyskupija. Tikintieji raginami keliauti į Fatimą ne tik organizuotai, bet ir šeimomis ar pavieniui savo pasirinktu būdu. Tie, kas negalės leisti į piligriminę kelionę, kviečiami vienyti su piligrimais į malda, ypač meldžiantis šv. rožinį.

LVK nariai svarstė konkrečius Suaugusiųjų įkrikščioninimo apeigyno paruošimo naudojimui klausimus. Užsienio lietuvių sielovados aktualijas vyskupams pristatė LVK delegatas užsienio sielovadai prel. E. Putrimas. Pasibaigus lietuvių kapeliono Maskvoje, Sankt Peterburge ir Murmanske kun. R. Gudelio kadencijai, šv. Mišias lietuvių kalba Maskvos lietuviams aukoja Rusijos Vyskupų Konferencijos generalinis sekretorius kun. I. Kovalevski. Derinant su Dievo Motinos arkivyskupijos Maskvoje arkivyskupu P. Pezzi, svarstomos kitose europinės Rusijos dalyse gyvenančių lietuvių sielovados galimybės. Mirus Gervėčių (Baltarusija) klebonui kun. L. Nestiuk ir gavus Gardino vyskupo prašymą, tartasi, kas ateityje galėtų patarnauti šio Lietuvos pasienyje įsikūrusio kaimo lietuviams.

Lietuvos Vyskupų Konferencijos nariai pritarė LVK Šeimos reikalų tarybos sprendimui deleguoti į birželio 1–3 d. Dubline vyksiantį pasirengimo Pasauliniam šeimų susitikimui su popiežiumi renginį Vijoletą Valantiejutę-Vitkauskiene.

Kitas Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis vyks lapkričio 20–22 d. Vilniuje.

-lvks-

Fatimos apsireiškimų 100-mečio paminėjimas Šiluvoje

Gegužės 13-ąją Kauno arkivyskupijos kvietimu piligrimai iš įvairių Lietuvos kraštų gausiai susirinko į nacionalinį Fatimos apsireiškimų 100-mečio paminėjimą Šiluvoje. Malda kaip dvasinis tiltas sujungė dvi piligrimines šventoves Lietuvoje ir Portugalijoje, kurios buvo palaimintos ypatingu Švč. Mergelės Marijos artumu. Keli tūkstančiai piligrimų Šiluvoje susivienijo su popiežiaus Pranciškaus ir milijono Fatimos maldininkų malda, tą dieną Šventajam Tėvui atvykus į šią Švč. Mergelės Marijos šventovę minėti Dievo Motinos apsireiškimų šimtmečio ir kanonizuoti dviejų jos regėtojų – vaikų, per kuriuos ji prabilo XX a. pasauliui.

Gegužės 12 d. Šiluvoje prasidėjo pernakt trukusi maldos vigilija su Eucharistijos procesija aplink miestelį. Pagrindinės iškilmės buvo švenčiamos gegužės 13 d. pilnoje Šiluvos aikštėje priešais baziliką drauge su Lietuvos vyskupais ir beveik pusšimčiu kunigų.

„Broliai, seserys, vienykimės malda su Šventuoju Tėvu Pranciškumi ir visais piligrimais, kurie renkasi Fatimoje minėti Mergelės Marijos apsireiškimų šimtmečio“, – sakė Kauno arkivyskupas metropolitas Lionginas Virbalas, sveikindamas piligrimus, gegužės 12 d. susirinkusius į vakaro šv. Mišias. Kartu su arkivyskupu šv. Mišias šventė arkivyskupijos augziliaras vyskupas Kęstutis Kėvalas, kun. Ramūnas Norkus, *Marijos radijo* programų direktorius kun. Povilas Narijauskas. Giedojo Šiluvos parapijos choras.

„Per praėjusį šimtmetį patyrėme visko: siaubingų apokaliptiško užmojo karų, ateistinių totalitarinių režimų įsigalėjimų, tačiau ir laisvės proveržių. Ir šiandien

gyvename neramiame pasaulyje, kuriame kiekvieną dieną mus pasiekia žinios apie terorą ir karinius veiksmus, visi patiriame daug netikrumo ir nerimo dėl ateities“, – vėliau sakė savo homilijoje Kauno arkivyskupas L. Virbalas, kviesdamas apmąstyti, ką Fatima ir joje perduota Dievo Motinos žinia sako mūsų šiandienai.

Šv. Mišias užbaigus Gegužinėmis pamaldomis, Švč. Sakramento išstatymu ir pagarbinimu prasidėjo vigilijos laikas (jis tęsėsi iki gegužės 13 d. 10 val.) – su adoracija, Rožinio malda, Gailestingumo vainikėliu, šlovinimu, į kurį gausiai įsitraukė ypač jauni žmonės. Jaunuoliai, be giedojimo, nuoširdžia malda išsakė savo džiaugsmą išgyventi Tėvo meilę čia, Šiluvoje. Kelių valandų šlovinimo maldą Marijai tą vakarą skyrė Lietuvos jaunimo dienų choras, šlovinimo grupė iš Vilniaus „Naujas kraujas“, vidurnaktį – bendruomenė „Gyvieji akmenys“, Vievio bei Kauno Šventosios Dvasios parapijų jaunimas, Akvilė Minčikaitė (Kaunas) bei Aušra Bagušytė (Šiauliai).

Kauno I dekanato kunigai vakare (ir kitą dieną) patarnavo klausyklose norintiems atlikti išpažintį. Vigilijoje maldai vadovavo ne tik Kauno, bet ir kitų vyskupijų kunigai – Rimantas Norkus, Rimantas Žaromskis, Algis Vaickūnas, Paulius Vaineikis OFM.

„Fatima ir Šiluva – jas jungia Marijos išsirinkimas. Čia atvykome melstis, budėti, klausytis Dievo žodžio ir dėkoti už Dievo gailestingumą – už anapusių žemę į mūsų laiką“, – sakė vigilijoje vyskupas K. Kėvalas, kviesdamas patirti nuotykį su Dievu.

Prieš vidurnaktį Eucharistijos procesija – Švč. Sakramentą nešė Kauno arkivyskupas L. Virbalas – tarsi pati visus savo glėbyje laikanti Dievo meilė apjuosė Šiluvą, o jos šešiose stotelėse trumpi ganytojų – vysk. Kęstučio Kėvalo, Šiluvos parapijos klebono kun. Erasto Murausko, kun. Dariaus Vasiliausko, kun. Artūro Kazlausko, kun. Pauliaus Vaineikio OFM – žodžiai kvietė įsiklausyti į šešių Fatimos apsiųsių žinią ir apmąstyti, atrasti jų atbalsį šiose dienose. Procesijoje vidurnaktį dalyvavo per 200 žmonių.

Gegužės 13 d., šeštadienio vidudienį, iškilmingai Eucharistijai vadovavo ir tūkstantinę minią Šiluvos aikštėje sveikino Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas SJ. Eucharistiją koncelebravo kardinolas Audrys Juozas Bačkis, Kauno arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius SJ, Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas, Panevėžio vyskupas Linas Vodopjanovas OFM, Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ, Kaišiadorių vyskupas emeritas Juozas Matulaitis ir Panevėžio vyskupas emeritas Jonas Kauneckas.

Šv. Mišių dalyviams sveikinimą atsiuntė apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Pedro López Quintana – besirengusio, tačiau netikėtai negalėjusio atvykti nuncijaus homilijos tekstą perskaitė Kauno arkivyskupas.

Arkivyskupas Pedro López Quintana savo žodyje priminė Mergelės Marijos apsiųsių Fatimoje istoriją, atkreipdamas dėmesį, jog jų dalyviais būti Dievo Motina išsirinko tris vaikus – Jacintą, Pranciškų ir Liuciją. Jie nemokėjo nei skaityti, nei rašyti, bet turėjo tikėjimą, perduodamą parapijoje ir šeimoje, kuri, nors ir vargingai, gyveno kaimo žmonių gyvenimą, buvo paprasta ir laiminga, dirbo kasdienius darbus, o sekmadieniais ilsėjosi. Apaštališkasis nuncijus daug dėmesio skyrė trečiajai Fatimos paslapčiai, kurią užrašė vyriausioji Marijos reģetoja Liucija. „Dvasia mus veda link to, ko mokė Jėzus, ir savo šviesa mums

T. Matulionio beatifikacijai skirta paroda

Gegužės 4 d. Kaune, Perkūno name, atidaryta paroda „Būsimas palaimintasis Teofilus Matulionis – beginklė tiesa“. Tai vyskupo kankinio T. Matulionio beatifikacijai skirtų parodų ciklo tęsinys. Parodos jau vyko Vilniuje, LR Seime ir Dailininkų sąjungos galerijoje.

Parodos atidaryme dalyvavo Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas, vyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius, parodos autorius Vaidotas Žukas bei dvi vyskupo Teofiliaus dukterėčios – Marija ir Meilė Anelė.

„Puiki mintis surengti šią parodą, ypač artėjant beatifikacijai“, – sakė Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas, atkreipdamas dėmesį, jog ji, be kita, įdomi ir istoriniu atžvilgiu. Ganytojas atkreipė dėmesį į parodos eksponatus – prie daugelio jų lietsi pats Matulionis. Jie kasdieniški, buitiški ir labai šilti – dėl to ne atitolina, bet dar arčiau mums priartina būsimąjį palaimintąjį, kurį netrukus Bažnyčia iškels į altoriaus garbę. Pasak ganytojo, Bažnyčios istorijoje būta įdomių praktikų ir tikėjimo, jog prisilietimas prie šventųjų relikvijų priartina patį dangų.

Pasak Vaidoto Žuko, kuris yra parodos rengėjas, tikrieji šios ekspozicijos autoriai yra T. Matulionio giminaičiai (ypač dukterėčios), dosniai atvėrę savo stalčius, albumus ir tuo pasidaliję su visais. Ypač kokybiškos, meniškos nuotraukos, laišakai iš kalinimo vietų artimiesiems aukštaitiška tarme ir rusų kalba (kaip to reikalavo kalėjimo cenzūra), kita dokumentika dar laukia mokslininkų dėmesio.

Parodoje eksponuojami autentiški vyskupui priklausę ar dovanoti daiktai: mažoms T. Matulionio dukterėčioms iš užsienio parvežti sudedami mediniai kiaušiniai, iš tremties atsiųsti vyskupo iškarpyti kalėdiniai žaislai, išdrožinėtas dvigubas altorėlis, išsisiuvinėta monograma ant kamžos ir švarko pamušalo.

Parodos rengėjas Vaidotas Žukas pasidalijo įdomiomis detalėmis iš vyskupo kankinio gyvenimo, pristatė jo dukterėčias. Viena jų – Marija, būdama septynerių, susirašinėjo su vyskupu, kai šiam buvo 82-eri. Tai jai buvo skirtas paukščiukas narvelyje, kuris subtiliai byloja apie nesyk kalnimais varžytą paties Matulionio laisvę. O antroji – Meilė sulaukė dovanėlės – medinio paties vyskupo drožinėto kiaušinio.

„Mes stengėmės, kad tekstas būtų įskaitomas, nuotraukos – ryškios, – aiškino V. Žukas. – Be rėmėjų, geros valios žmonių, kurie noriai atvėrė stalčius, spintas, archyvus, pasidalijo asmeniniais daiktais, šios parodos nebūtų.“

Kauno parodos rėmėjai-geradariai: Marija ir Vitas Bendoraičiai, Algirdas Saudargas, Paulius Martinaitis, Vaidotas Vaičaitis, Žilvinas Petrauskas, Agnė Širinskienė, Audrius Mikitiukas, Darius Auglys, Zenius Mištautas, Evaldas Darškus, Eglė Stašienė, Vytautas Jankauskas, Lietuvos *Caritas*, Paulius Ratė, Rimantas Jonas Dagys, Arimantas Raškinis, Asta Pikužienė. Paroda „Palaimintasis Teofilus Matulionis – beginklė tiesa“ Perkūno name veiks iki beatifikacijos iškilmių, birželio 25 d.

-kait, lf

Vilniaus arkivyskupijos dvasininkai lankėsi Kaišiadoryse

Gegužės 15 d. Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas, vyskupas augziliaras Arūnas Poniškaitis, arkivyskupijos dekanai ir kunigų taryba lankėsi Kaišiadoryse. Vilniaus arkivyskupijos delegaciją pasitikęs Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas pakvietė dvasininkus skleisti žinią apie garbingąjį Teofilų Matulionį ir kartu su parapijų tikinčiaisiais gausiai dalyvauti beatifikacijos iškilinėse birželio 25 dieną Vilniuje. Vyskupas Jonas Ivanauskas pabrėžė, kad svarbu, jog apie šį įvykį ir apie arkivyskupą Teofilų žinotų kiekvienas Lietuvoje gyvenantis žmogus.

atveria supratimą čia ir dabar apie Dievo kelius per visą istoriją. Ta pati Dvasia, Tėvo ir Sūnaus siūsta, yra charizmų šaltinis ir dalyvauja mistiniuose ir pranašiškuose fenomenuose“, – tvirtinta nuncijaus homilijoje. Fatimos liudijimas tapo ryškus ir pranašiškas XX amžiaus istorinių įvykių tėkmėje pasauliui išgyvenant du karus, komunizmo sistemą Sovietų Sąjungoje su jos totalitariniu žiaurumu ir karinguoju ateizmu. Homilijoje patikinta, kad „Dievo Motina mus kviečia ne į ką kita, bet į atsivertimą, ištikimybę Evangelijai, aktyvų bendradarbiavimą perkeičiant šį pasaulį, jo mentalitetą į atsivertimą Dievo galeistingumui.“

Mišiose giedojo VDU Katalikų teologijos fakulteto choras „Veritas“ ir Kauno arkikatedros choras „Cantate“, vadovaujami Vitos Liaudanskaitės-Vaitkevičienės, bei solistai Živilė ir Jonas Lamauskai. Iškilnių pabaigoje jų dalyvius – vyskopus, kunigus, vienuolius ir vienuoles, visus tikinčiuosius – Kauno arkivyskupas L. Virbalas pakvietė dar kartą išreikšti atsidavimą Dievo Motinai Pasiaukojimo malda patikint jai save, savo Tėvynę, jos dabartį ir ateitį.

-kait-

Arkivyskupo Teofiliaus Matulionio metams skirta mokslinė konferencija

Gegužės 4 d. VDU Katalikų teologijos fakulteto Didžiojoje auloje vyko Teofiliaus Matulionio metams skirta mokslinė konferencija „*Martyrium* reikšmė Bažnyčios gyvenime XX a. totalitarinių ideologijų kontekste“. Ją rengė Kaišiadorių vyskupijos kurija, Katalikų teologijos fakultetas (KTF) bei Gyvenimo ir tikėjimo institutas.

Konferencijoje dalyvavo Kauno arkivyskupas metropolitas, KTF didysis kancleris Lionginas Virbalas, Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas, Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, Telšių vyskupas Jonas Boruta, arkivyskupas emeritas Sigita Tamkevičius, augziliaras vyskupas Kęstutis Kėvalas, kelių vyskupijų kunigai, Kauno kunigų seminarijos bendruomenė, seserys benediktinės, eucharistietės ir kt., Teofiliaus Matulionio giminaičiai, nemažai Kauno visuomenės.

Konferencijos atidarymo žodį taręs KTF dekanas dr. Benas Ulevičius atkreipė dėmesį, jog per arkivyskupą Teofilų Matulionį turime galimybę ne tik naujai kelti šventumo klausimą; jis aktualus ir šiandien, o totalitarinių režimų atgimimo grėsmė tebėra reali. Konferencijos dalyvius pasveikinęs Kauno arkivyskupas L. Virbalas pasidžiaugė dar viena proga pažinti T. Matulionį, jo tikėjimo paprastumą ir tiesumą paklausiant savęs, ar mums to nereikia šiandien? Be to, tai ir proga praplėsti žvilgsnį sugrįžtant į „raudonojo maro“ – komunizmo pradžią, skaudžiai palietusią Bažnyčią, kunigų tarnystę ir jų likimus Rusijoje, ir iš tikro prasidėjusią tikėjimo kankinystę.

Žodį taręs renginio globėjas Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas atkreipė dėmesį, jog šventieji mūsų žvilgsnius kreipia ne į save, bet į Kristų, o Teofiliaus Matulionio pavyzdys ypač byloja apie kiekvieno žmogaus teisę į laisvę. Vysk. J. Ivanauskas linkėjo, kad ši konferencija būtų praplečianti žvilgsnį ir atsakomybę – tai dovana arkivyskupui Teofilui ir sykiu Teofiliaus dovana žmonėms.

Plenariniame posėdyje – jam pirmininkavo kan. dr. Kęstutis Žemaitis ir dr. Gabrielė Aušra Vasiliauskaitė OSB – buvo skaitomi 4 išsamūs pranešimai Teofiliaus Matulionio gyvenimo ir kankinystės temomis.

Pirmąjį pranešimą „Arkivyskupo Teofiliaus Matulionio laišakai iš įkalinimo vietų (1947–1956 m.)“ skaitęs dr. Arūnas Streikus (VU), be T. Matulionio laiškų savo broliams Juozui ir Jeronimui, brolienėms iš kalėjimų Oršoje, Vladimire ir Potmos neįgaliųjų namų apžvalgos, sakė, jog T. Matulionio dėka, archyvuose atradęs 4 tomų jo sekimo bylą, pats pasuko Bažnyčios istoriko keliu.

Mokslininkas minėjo, jog laišakai (iš Vladimiro kalėjimo – rusų kalba) kaip geriausias istorinis šaltinis atskleidžia tikrąjį, „neretušuotą“, asmens vaizdą. Laiškuose T. Matulionis trumpai, vienu kitu sakiniu – „gyvenu po senovei“, „sveikata po senovei“ – rašo apie save, daugiau rūpinasi artimaisiais, dėkoja jiems už paramą, apgailestauja, kad broliai dėl to nuskriaudžia savo šeimas, nesielvartauja, nesiskundžia dėl kalėjimo sunkumų. Jam rūpi, kaip toliau klostosi Kaišiadorių vyskupijos likimas, meldžiasi už ją, domisi religiniu gyvenimu Lietuvoje, ypač „brangaus“ (kaip pats pavadino) jaunimo dora ir tikėjimu. Dr. A. Streikus ypač atkreipė dėmesį į Potmos (Mordovija) neįgaliųjų namus – į juos T. Matulionis, ligi tol geros sveikatos, pateko sunkios būklės, jo sveikata galėjo būti sąmoningai sutrikdyta, o šie namai iš esmės buvo įkalinimo vieta. Sustiprėjęs ėmėsi pastoracinio darbo tarp įvairių tautų katalikų, klausė išpažinčių, teikė Švenčiausiąjį Sakramentą (komunikantus – „Dievo pyragus“ gaudavo iš Lietuvos).

Dr. Roma Zajančkauskienė pranešime „Teologinių dorybių sklaida arkivyskupo Teofilio Matulionio kankinystėje“ pabrėžė, jog šios dorybės ir jo kaip dvasininko tapatybė skleidėsi visame T. Matulionio gyvenime. Daktaro disertaciją apgynusi R. Zajančkauskienė minėjo atpažįstanti tai iš 7 ganytojiškųjų laiškų, 14 aplinkraščių kunigams bei asmeninės korespondencijos, KGB bei kitų archyvų medžiagos tyrinėjimų. Visur, kur atsidurdavo, jis pirmiausia rūpinosi atlikti kunigo pareigas – pasitarnauti žmonėms. Tardymo protokoluose yra užfiksuota jo bekompromisė laikysena: „Klausiau išpažinčių ir to neketinu atsisakyti.“ „Tai grubiausia prievarta“, – rašė sovietų valdžiai savo pareiškimuose apie didėjančius tikėjimo suvaržymus. Už pagrindinę pastoraciją ištremtas į Solovkų salas stengėsi per tikėjimą sustiprinti kalinių žmogiškąjį orumą, organizavo Mišių aukojimą ir buvo pasiryžęs atlikti visas kunigiškąsias pareigas. Birštono sakralinio muziejaus vedėja R. Zajančkauskienė sakė pastebinti, jog Matulionis labai paliečia žmones ir šiandien, stiprina ir įkvepia, kad autentiškomis krikščioniškomis vertybėmis grįstas gyvenimas gali būti skausmingas, tačiau ir labai prasmingas.

„*Salvator mundi, salva Russiam!* Arkivyskupo Teofiliaus Matulionio sielovadinė meilė Rusijos žmonėms“ – taip pavadintą pranešimą skaitęs mons. dr. Algirdas Jurevičius atkreipė dėmesį, jog gyvendamas Peterburge T. Matulionis buvo patekęs į patį istorinių įvykių sūkurį siaučiant ekonominei suirutei, bolševikams vis labiau įsisiautėjant ir kurstant minias, o Leninui paskelbus „garsųjį“ dekretą dėl Bažnyčios atskyrimo nuo valstybės. Grįžęs į tėvynę T. Matulionis, pasak dr. Jurevičiaus, tapo patikimu informacijos apie sovietų Rusijos tikrovę šaltiniu. Jis nepaliovė rengtis misijoms Rusijoje, ypač kvietė melstis už Rusijos žmones. „Neatsisakau kiekvieną akmenį sujudinti dėl misijos Rusijoje“, – citavo T. Matulionį dr. Jurevičius.

Ses. dr. Gabrielė Aušra Vasiliauskaitė pranešime „Vyskupas Teofilis Matulionis – kapelionas *martyrium* bendruomenėje“ atkreipė dėmesį, jog arkivyskupo Juozapo Skvirecko pavedimu jis atėjo patarnauti seserų benediktinių vienuolijai jai tekusių išbandymų metu, tačiau padėjo jai atsitiesti ir gerokai dvasiškai paaugti. T. Matulionis davė pradžią seserų iššventinimo apeigų atnaujinimui,

Kaišiadorių vyskupijos generalvikaras mons. Algirdas Jurevičius svečiams pristatė Teofiliaus Matulionio biografiją, gausiai iliustruodamas nuotraukomis ir archyvine medžiaga.

Kaišiadorių katedroje Vilniaus arkivyskupas Gintaras Grušas aukėjo šv. Mišias, jas koncelebravo vyskupas augziliaras Arūnas Poniškaitis ir kartu atvykę Vilniaus arkivyskupijos kunigai. Arkivyskupas Gintaras Grušas, remdamasis dienos skaitiniu iš Šventojo Rašto, kuriame pasakojama, kad žmonės apaštalus palaikė dievais, per pamokslą pabrėžė, jog labai svarbu nesupainioti autoritetų. Tiek kunigas tarnaudamas, tiek ir visi tikintieji, pasak arkivyskupo, turi prisiminti, jog veikia Dievas, o kunigas yra tik Jo malonių dalytojas. Taip pat svarbu mokyti tikinčiuosius atpažinti Dievo veikimą per Bažnyčios vadovus.

Po šv. Mišių piligrimai aplankė Kaišiadorių katedros Gailestingumo koplyčią, kurioje šiuo metu stovi raudonu audeklu apdengtas arkivyskupo Teofiliaus karstas su palaikais.

-vlnensis.lt

Piligriminė kelionė

Balandžio 27 d. Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis kartu su vyskupijos kunigais vyko į piligriminę kelionę garbingojo arkivyskupo Teofiliaus Matulionio gyvenimo vietomis.

Pirmiausia sustota Šeduvoje. Parapijos klebonas kun. Virginijus Kazaitis trumpai papasakojo apie vyskupo Teofiliaus gyvenimą Šeduvoje, parodė namą, kuriame jis gyveno. Be vyskupo, tame pačiame name gyveno dar penkios šeimos. Kadangi bažnyčioje šv. Mišių aukoti neleido, vyskupas T. Matulionis jas aukodavo kambarėlyje prie lango į bažnyčios pusę. Vyskupui gyvenant Šeduvoje, 1962 m. vasario 9 d., popiežius Jonas XXIII suteikė arkivyskupo titulą už ypatingą ištikimybę Bažnyčiai.

Kaišiadorių katedroje Šiaulių vyskupas su kunigais aukėjo šv. Mišias. Po

jų Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas padėkojo už atvykimą. Piligrimai džiaugėsi galimybe pasimelsti prie prieš keletą dienų ekshumuoto kankinio kūno Gailestingumo koplyčioje. Kaišiadorių vyskupas kiekvienam atvykusiam įteikė piligrimo pasą ir II laipsnio kankinio relikviją. Guronyse melsiasi rožinio malda.

-irat-

Dovanota šv. Adalberto Vaitiekaus relikvija

Balandžio 22–23 d. br. Rolandas Taučius OFM Tarptautinio šv. Adalberto riterių ordino kvietimu dalyvavo Gniezne vykusiame šv. Adalberto Vaitiekaus, pirmojo Rytų Europos misionieriaus, minėjime ir Gniezno vyskupijos 600 metų jubiliejuje.

Grįžęs iš šventės br. Rolandas Taučius pranešė apie būsimą istorinį įvykį Lietuvoje. „Kauno Šv. Jurgio konvento broliams pranciškonams ir Šv. Adalberto riterių ordino nariams Lietuvoje kilo mintis parvežti į Lietuvą šv. Adalberto relikviją. Po įvairiausių susitikimų ir derybų Gniezno arkivyskupas patvirtino, kad Kauno Šv. Jurgio bažnyčia yra dovanojama šv. Adalberto Vaitiekaus, pirmojo Lenkijos misionieriaus, relikvija“, – džiaugėsi brolis pranciškonas. Pats Gniezno arkivyskupas pabrėžė, jog ši dovana žymi ir santykių su Lietuva atnaujinimą. Gnieznas buvo senoji Lenkijos sostinė ir ten yra išlikusių labai daug lietuviškų simbolių.

Pasak br. Rolando, tai yra antro laipsnio relikvija. Pirmojo laipsnio relikvijos yra šventojo kūno dalys, o antrojo laipsnio – asmeniškai jo naudoti daiktai. Trečiojo laipsnio relikvija yra prie šventojo palaikų priliestas daiktas. „Tai yra istorinis įvykis mažesniesiems broliams ir visai Lietuvai, nes mūsų šalyje dar niekur nėra buvę šio šventojo relikvijų“, – sakė br. Rolandas Taučius.

Šv. Adalbertas Vaitiekus yra Lenkijos pirmasis šventasis globėjas. Jis taip

rekonstravo benediktinių bažnyčią, kad pradėtų joje nuolatinę Švenčiausiojo Sakramento adoraciją, o per ją seserys būtų susitelkusios apie Kristų, neštų Jo šviesą kitiems, būtų Jo „gyvosiomis monstrancijomis“. Benediktinėms laikotarpiui iki 1940 metų, pasak ses. dr. Gabrielės, buvo „aukso amžius“: šiuo dvasinio klestėjimo laiku buvo net 52 seserys, jos sėkmingai dirbo socialinėje, pedagoginėje srityse, platinė Lietuvoje naują – M. Montessori pedagoginę sistemą. Yra likę seserų prisiminimų apie kapelioną kaip tėvišką, pagarbų, iškalbingą, seserys juo visiškai pasitikėjo.

Popietinėse sekcijose buvo nagrinėtas T. Matulionio gyvenamojo meto platesnis kontekstas, sietinas su kitomis to meto asmenybėmis, pvz., Dievo tarnais arkivyskupu Mečislovu Reiniu, vyskupu Vincentu Borisevičiumi. Pranešimus skaitė kan. dr. Rimas Skinkaitis, kan. dr. Kęstutis Žemaitis, dr. Arūnas Grickevičius, dr. Vaida Kamuntavičienė, prof. Alfonsas Motuzas, kun. Nerijus Pipiras ir kiti lektoriai.

-kait-

Dievo Gailestingumo savaitė

Vilniuje Velykomis prasidėjusi Dievo Gailestingumo savaitė tęsėsi iki Atvelykio – Dievo Gailestingumo sekmadienio, balandžio 23-iosios. Dievo Gailestingumo šventovėje 12 val. šv. Mišioms vadovavo ir pamokslą pasakė Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas, 16 val. šv. Mišias lenkų kalba aukėjo Vilniaus vyskupas augziliaras Arūnas Poniškaitis, 18 val. anglų kalba aukotos šv. Mišios transliuotos per EWTN *Global Catholic Network* kanalą, o 19 val. šv. Mišias prancūzų kalba transliavo *Radio Espérance*.

Visą savaitę kasdien Dievo Gailestingumo šventovėje prie stebuklingo Dievo Gailestingumo paveikslu aukotos šv. Mišios lietuvių ir lenkų kalba, melstasi Dievo Gailestingumo vainikėlio, rožinio malda, švęsta Valandų liturgija, adoruotas Švenčiausiasis Sakramentas. Visą savaitę šventovėje nuo 22 val. iki vidurnakčio Vilniaus parapijų jaunimas šlovino Dievą. Naktinę maldą iš šventovės tiesiogiai transliavo Marijos radijas.

Balandžio 19 d. Dievo Gailestingumo šventovėje šv. Mišias aukėjo arkivyskupas Gintaras Grušas, vyskupas augziliaras Arūnas Poniškaitis ir trys dešimtys Vilniaus arkivyskupijoje tarnaujančių kunigų.

Arkivyskupas Gintaras Grušas pabrėžė, kad kunigai turi dėkoti Dievui už jų tarnystėje išlietas gailestingumo malones ir melsti, kad šios malonės per kunigus pasiektų visus žmones, visą pasaulį. Per pamokslą jis ragino kunigus įsiklausyti į šios dienos intenciją, Kristaus padiktuotą šv. Faustina: „Šiandien atvesk man romias, nuolankias bei vaikelių sielas ir panardink jas į mano gailestingumą. Šios sielos labiausiai panašios į mano širdį, jos stiprino mane skausmingoje mano agonijoje; mačiau jas kaip žemiškus angelus, budėsičius prieš mano altorių. Ant jų aš išlieju malonių sroves. Tik nuolanki siela pajėgia priimti mano malonę, šiomis sielomis aš pasitikiu.“

Arkivyskupas Gintaras Grušas atkreipė šv. Mišių dalyvių dėmesį į paskutinę intencijos frazę, į Jėzaus kvietimą būti tokia siela, kuria Jis pasitikėtų – nuolankia, kaip mažų vaikelių. Pasak arkivyskupo, nuolankumo svarba ne kartą pabrėžiama Šventajame Rašte, taip pat ir šios dienos skaitiniuose. Pirmajame skaitinyje pasakojama, kaip nuolankiam ir nusižeminusiam luošam vyrui Petras padeda ne savo, o Jėzaus Kristaus vardu: „Sidabro nei aukso aš neturiu,

bet ką turiu, tą duosiu. Jėzaus Kristaus Nazariečio vardu kelkis ir vaikščiok!“ Arkivyskupas Gintaras Grušas pabrėžė, kad kunigai šventimais įgalioti veikti ne savo, o Jėzaus Kristaus vardu. Pasak jo, nuolankumas labai svarbus kunigiškoje tarnystėje: „Turime leisti Šventajai Dvasiai veikti mumyse ir per mus. Tai įmanoma tik tada, kai esame nuolankūs.“ Kunigai kasdien susiduria su slėpiu: Sutaikinimo ir kitais sakramentais perkeičiami žmonių gyvenimai. „Mūsų rankos pateptos šventąja Krizma, kad būtume gailestingumo įrankiai. Galime ir privalome Dievo tautai dalyti Dievo gailestingumą ir malones“, – kreipdamasis į kunigus pabrėžė arkivyskupas Gintaras Grušas.

Visą šią savaitę kasdien Dievo Gailestingumo šventovėje prie stebuklingo Dievo Gailestingumo paveikslo šv. Mišios aukotos devynis kartus per dieną. Vidurdienio šv. Mišias aukojo vis kitas Lietuvos vyskupas. Balandžio 22-ąją, šeštadienio vakarą, nuo Aušros Vartų iki Dievo Gailestingumo šventovės nusidriekė ekumeninė Šviesos kelio procesija.

2000-aisiais šv. Jonas Paulius II, atsiliepdamas į Vilniuje gyvenusiai šv. Faustinai išsakytą Jėzaus norą pirmąjį sekmadienį po Velykų švęsti Dievo Gailestingumo šventę, Atvelykio sekmadienį paskelbė Dievo Gailestingumo sekmadieniu. Dabar ši šventė švenčiama visame pasaulyje. Pagal šventosios Faustinos regėjimus nutapytas Dievo Gailestingumo paveikslas saugomas Vilniaus Dievo Gailestingumo šventovėje. Kasmet tūkstančiai piligrimų atvyksta pasimelsti prie stebuklingojo paveikslo. Tikintieji taip pat kviečiami aplankyti namelį, kuriame gyveno ši mistikė sesuo šv. Faustina Kovalska. -viltens.lt

Malda už armėnų tautą ir jos genocido aukas

Balandžio 23 d. Kauno arkikatedroje buvo meldžiamasi už armėnų tautos genocido, prasidėjusio prieš 102 metus, 1915 m. balandžio 24-ąją, aukas. Dievo Gailestingumo sekmadienio vakarą šv. Mišioms arkikatedroje vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Lionginas Virbalas, koncelebravo mons. Artūras Jagelavičius, dalyvavo ir kartu meldėsi Armėnijos apaštališkosios Bažnyčios atstovas Baltijos šalyse kunigas Teras Khosrovas Stepanyanas, Armėnijos ambasadorius Lietuvoje Tigranas Mkrtchyanas. Už seserišką armėnų tautą, atmenant skaudžias jos istorijos žaizdas, tą vakarą arkikatedroje melstasi drauge su čia atvykusiais armėnų bendruomenės atstovais Lietuvoje. Arkikatedros lankytojai šia proga galėjo apžiūrėti parodą, atkeliavusią iš Rygos katedros ir fotografijose pasakojančią apie Armėnijos bažnyčias ir vienuolynus viduramžiais.

Užbaigiant velykinę savaitę, Kauno arkivyskupas L. Virbalas atkreipė dėmesį, kokią nepaprastą Dievo galybę minime. Kristaus pergalė – tai mirties sunaikinimas, sunaikinimas to, kas žmogui yra visiškai neįmanoma. Evangelija mini iš baimės užrakintas duris Aukštutiniame kambaryje, kur buvo susirinkę Jėzaus mokiniai, o tarp jų nebuvo Tomas nepatikėjęs, kad šie matė savo Mokytoją. Daug netikėjimo matome ir šiandien, žvelgdami į padėtį savo šalyje ir pasaulyje, nusiviliname, matydami pagalbos stoką persekiojamiems krikščionims, lėtą pažangą siekiant krikščionių vienybės. Tačiau Kristaus pergalė visa nugali ir žengia taip pat ir pro mūsų uždarytas duris. Dievas duoda naują pradžią, kur jau buvome padėję pabaigos tašką.

„Balandžio 24 d. minime armėnų ir kitų krikščionių žudynes, pavadintas pirmuoju XX a. genocidu. Vėliau sekė nacių ir komunistų vykdyti nusikaltimai, masiniai žmonių naikinimai kitose šalyse. Tai tragiškas „niekšybės paslapties“ siautėjimas, sunaikinęs milijonus nekaltų žmonių. Lankydamasis Armėnijoje

pat Prahos globėjas, nes buvo Prahos vyskupas. Nors šv. Adalbertas norėjo kaip misionierius keliauti į Šventąją Žemę, Dievo apvaizda nulėmė taip, jog jį pasiuntė keliauti į Rytų Europą, dabartinės Lenkijos teritoriją, kur jis ir mirė kankinio mirtimi. „Šv. Adalberto dėka mes turime kitą mums brangų šventąjį – Brunoną Kverfurtietį, kuris buvo šv. Adalberto sekėjas ir apaštalaudamas pasiekė Lietuvos žemes“, – sakė brolis pranciškonas.

Gegužės 21 d. Kaune, Šv. Jurgio bažnyčioje, vyks didelė iškilmė, kurioje dalyvaus Gniezno arkivyskupo ypatingasis pasiuntinys ir kurios metu pranciškonų bažnyčiai bus perduota šv. Adalberto Vaitiekaus relikvija.

Pasak Kauno arkivyskupo emerito Sigitto Tamkevičiaus, jog br. Pauliaus Bytauto OFM iniciatyva gautos šv. Adalberto Vaitiekaus relikvijos, yra nepaprastas įvykis Kaunui ir visai Lietuvai.

-mm-

Ateitininkų atstovų konferencija Panevėžyje

Balandžio 22–23 d. Panevėžyje vyko ateitininkų atstovų konferencija ir Studentų bei Moksleivių sąjungų suvažiavimai. Šv. Mišias ta proga Panevėžio katedroje aukojo vysk. Jonas Kauneckas, kun. Gediminas Jankūnas ir kun. Algirdas Daukyns. Vysk. Jonas Kauneckas Mišiose prisiminė, jog „Dievo patvarkymu“ jis liko ištikimas ateitininkams. Šiandien ir vėl džiaugiasi galėdamas melstis drauge.

K. Paltaroko gimnazijoje vykusioje konferencijoje savo prisiminimais apie poetą Kazį Bradūną jo šimtmečio proga dalijosi Elena Bradūnaitė. Apie ateitininkų vertybes kalbėjo Irma Kuliavienė, Vygantas Malinauskas ir Justinas Juknys.

Irma Kuliavienė savo meditacijoje „Įpareigojimas būti draugais“ sakė, jog vieniši mes nieko nepasieksime.

Jei nėra su kuo pasidalyti iššūkiais, nesunkiai pasiklystama kelionėje. Todėl reikalinga bendruomenė. Labai pravartu ugdytis drauge su bendruomenės bičiuliais ir keisti savo artimiausią aplinką. Justinas savo ruožtu klausė, su kokiais iššūkiais susiduria ateitininkų organizacija. Kaip atskirti šių dienų iššūkį nuo problemos? Kas yra smurtas?

V. Malinauskas priminė tris pamatinius Dovydaičio klausimus ir juos interpretavo šių dienų iššūkių kontekste. Ateitininkų tapatybė lemia tai, kam iš tiesų įsipareigojama. „Šiandien mums gresia ne tik išoriniai iššūkiai, bet ir vidiniai, todėl vienas neatidėliotųjų uždavinių – stiprinti pasaulėžiūrinius pagrindus“, – sakė Vygantas.

Po pietų linksimą atskaitą apie 2016 metų veiklą pristatė Vidas Čaikauskas. Ateitininkijoje yra daugiau kaip 3 tūkst. narių. Tikrųjų narių, kurie yra davę įžadą, – apie tūkstantį.

Po ataskaitų patvirtinimo dalyviai išsiskirstė į darbo grupes. Viena grupė sodino medžius, kita grupė lygino, kaip ateitininkai šventė šventes tada ir dabar. Trečioji grupė ieškojo, ką mokslievis ateitininkas, studentas ir sen draugis yra padaręs dėl Lietuvos kaip valstybės per 2016 metus. Dar viena grupė svarstė, kaip reikėtų švęsti Valstybės atkūrimo šimtmetį.

„Valstybės šimtmečio“ grupė apžvelgė aplinkybes, kuriomis buvo atkurta Valstybė, bei ateitininkų indėlį į atkūrimo procesą. Šioje darbo grupėje Reda Sopranaitė priminė, jog daug įdomių dalykų iš naujo buvo atrasta švenčiant ateitininkijos šimtmetį. Praeityje buvo daugiau veiksmo, mažiau teorijos. Vien kokių studijų ir pagerbimo verti signatarai ateitininkai Kazys Bizauskas, prof. Pranas Dovydaitis, Aleksandras Stulginskis. Neseniai išleista knyga apie didžius darbus nuveikusį ateitininką Edvardą Turauską. Šiaip daugelio ateitininkų gyvenimas bei jų indėlis į valstybės statybą nėra

2016 m. popiežius Pranciškus priminė, kad armėnų kančia priklauso visiems, yra mistinio Kristaus Kūno kančia, ir ją atminti ne tik dera, bet ir būtina: tegul tai bus perspėjimas, kad pasaulyje nepasikartotų tokios baisybės“, – sakė homilijoje Kauno arkivyskupas. Į daugelio klausimą, kodėl tokie tragiški, gniuždantys momentai lydi mūsų istoriją, ganytojas atsakė primindamas kitus popiežiaus Pranciškaus žodžius. „Vienoje homilijoje popiežius Pranciškus sakė, kad žmogaus piktadarybės pasaulyje atveria tarsi prarajas, tuštumas, kuriose nelieka meilės, gėrio, gyvenimo. Patys šių bedugnių neužpildysime. Tik Dievas gali užpildyti tą tuštumą, kurią blogis palieka mūsų širdyse ir istorijoje. Jėzus, tapęs žmogumi ir miręs ant kryžiaus, nuodėmės bedugnę užlieja savo begaliniu gailestingumu“, – kalbėjo arkivyskupas, linkėdamas, kad Dievo gailestingumas stiprintų pasitikėjimą Viešpačiu. Tai Jis nugali visas kliūtis, įveikia net mirtį, neapleidžia ir gali išvesti iš paties didžiausio blogio.

Savo ir visos armėnų bendruomenės vardu padėkos žodį Kauno arkivyskupui Lionginui Virbalui už Eucharistijos liturgiją drauge paminint skaudžią armėnams genocido atminimo datą jos pabaigoje tarė Armėnijos ambasadorius Lietuvoje Tigranas Mkrtychyanas. Svečias sakė, jog genocido aukas jie prisimena kaip kankinius, paminėdamas Didžiąją kanonizaciją, kai Armėnų apaštališkosios Bažnyčios patriarchas Karekinas II paskelbė šventaisiais genocido aukas. Per šį genocidą 1,5 mln. armėnų buvo sunaikinta, nes priklausė etninei, religinei mažumai. Turkijoje buvo sunaikinti 48 armėnų vyskupai, beveik 5 tūkst. armėnų kunigų buvo nužudyti. Apiplėšta ir sunaikinta apie 2200 armėnų bažnyčių.

„Tai buvo nusikaltimas ne tik žmonijai, bet ir civilizacijai“, – sakė ambasadorius, prisiminęs popiežiaus Pranciškaus apsilankymą Armėnijoje, kur jis pasirašė genocido aukų atminimo knygoje ir užtikrino, jog su skausmu širdyje meldžiasi, kad žmonijoje nebūtų tokių tragedijų. Ambasadorius perteikė armėnų tautos pasitikėjimą ateitimi – jie žvelgia į ateitį su viltimi, jog joje bus kur kas daugiau taikos, tikėjimo, bičiulystės ir meilės.

Genocido kankinius psalme Dievui vėliau minėjo ją giedojęs Armėnijos apaštališkosios Bažnyčios atstovas Baltijos šalyse kunigas Teras Khosrovas Stepanyanas.

-kait-

Atsinaujinimo diena

„Apaštalų darbai duoda pavyzdį, kokia turi būti Bažnyčia šiandien“, – sakė viešnia iš JAV, Tarptautinės katalikų charizminio atsinaujinimo tarnybos Vatikane Doktrininės komisijos pirmininkė dr. Mary Healy balandžio 23 d. Kaune, Atsinaujinimo dienoje, minint charizminio atsinaujinimo 50-metį. Balandžio 22 d. dr. Healy dalyvavo charizminėje konferencijoje „Šventoji Dvasia įgalina mus naujam gyvenimui ir misijai“, kuri taip pat vyko Kaune.

Katalikų bendruomenės „Gyvieji akmenys“ surengta Atsinaujinimo diena Dievo Gailestingumo sekmadienį vyko pilnutėlėje VDU Didžiojoje salėje, o tarp jos dalyvių buvo daug jaunimo. „Kristus prisikėlė! Aleliuja!“ – džiugiai sveikino visus konferenciją „Dvasios cunamis prieš sekuliarizmo cunamį“ pradėdama dr. Mary Healy, beje, su džiaugsmu sakiusi, jog nėra geresnės vietos pasaulyje švęsti Dievo Gailestingumo sekmadienį, kaip Lietuva.

Su tokiu pat džiaugsmu viešnia kalbėjo apie viltingus laikus Bažnyčioje, kai pasauliečiai yra labai aktyvūs, labiau veikia charizmos, katalikai nori pažinti Šventąjį Raštą, vyksta evangelizacija. Tačiau gyvename neramiais laikais.

Pasak vieno Vašingtono kardinolo, viską pakeliui naikina sekuliarizmo cūnamis. Didelė dalis visuomenių yra nusigręžusi nuo Dievo šviesos, nebelieka gyvybės, kitų esminių krikščioniškųjų vertybių supratimo. Šv. Jonas Paulius II tai vadina mirties kultūra. Giliausia šių laikų žaizda, pasak dr. Healy, kad žmonės nežino apie juos mylintį Tėvą, šiuo atžvilgiu esam Dvasios našlaičiai. Vyksta dvasinė kova už sielas, dėl to Bažnyčia kaip karo lauko ligoninė, pasak popiežiaus Pranciškaus, pašaukta nešti viltį. Bažnyčia kviečia, o pats Viešpats apginkluoja naujosios evangelizacijos derliui.

„Vis dėlto jo rezultatai vidutiniški“, – sakė viešnia, atkreipdama dėmesį į 35 metus bandomą vykdyti naująją evangelizaciją, tačiau jai tebereikia tokio proveržio kaip ankstyvosios krikščionybės laikais. Bažnyčia tada sparčiai plito, nors Kristaus mokiniai buvo žiauriai persekiojami. Apaštalų darbai duoda pavyzdį, kokia turi būti Bažnyčia šiandien.

„Ir štai aš atsiųsiu jums, ką yra pažadėjęs mano Tėvas. Jūs pasilikite mieste, kol būsite apgauti jėga iš aukštybių“ (Lk 24, 49), – akino žvelgti į Šventąjį Raštą viešnia, atkreipdama dėmesį į Šventosios Dvasios krikštą. Jėzaus krikštas Jordane buvo patepimas Jo misijai. Taip buvo įgalinta Jėzaus žmogystė – nuo tos akimirkos Jėzus pradėjo galingai veikti Šventosios Dvasios galybe. „Ir mums Šventosios Dvasios krikštas yra krikščioniško gyvenimo ir misijos pamatas“, – kalbėjo dr. Healy. „Viešpats nori taip pripildyti mus Šventosios Dvasios, kad netvertume savyje“, – tikino viešnia. Sakydama, jog ši misija negalima vien savo jėgomis, bet įmanoma su Šventosios Dvasios patepimu, ji atkreipė dėmesį į Kristaus mokinius. Apaštalas Petras, iš pradžių pilnas baimės ir išdidumo, vėliau taip užsidegė, jog ėjo skelbti apie Kristaus meilę tūkstančiams. Dr. Mary Healy drąsino visus prašyti Šventosios Dvasios – prašyti jos dar daugiau, nei jau esame gavę, sakyti tikrą ir visišką „taip“ Jėzui, kuris kiekvienam turi tokį planą, kokio net neįsivaizduojame.

„Visi esame patyrę Šventosios Dvasios veikimą, bet visi galime prašyti jos daugiau“, – sakė ir dr. Valdas Mackela antrojoje konferencijoje „Šventosios Dvasios malonė trečiajam tūkstantmečiui“. Dr. V. Mackela paliudijo, kaip Šventosios Dvasios pripildymas keičia gyvenimą, paskatina melstis už žmones, kur jie gausiai susirenka, prašyti Dievo Karalystės atėjimo į tas vietas, kuriose lankomės. Jo manymu, pastaruju metu vyksta panašus kaip 1990 metais Dvasios proveržis Lietuvoje (tai liudija, pvz., ALFA savaitgalių stebuklai).

„Dievas žadina naują kartą, kad Dievo karalystė plistų Lietuvoje ir pasaulyje“, – tikino dr. Mackela, pavadindamas tai prabudimu, kaip apaštalų laikais. Tai, kas prasidėjo sulig charizminio atsinaujinimo pradžia prieš 50 metų, nesibaigia sulig viena karta. Ženklai ir stebuklai šiandien ypač vyksta per jaunus žmones.

Tai čia pat paliudijo į sceną pakviesti keli jaunuoliai – Vilniaus Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo (Žvėryno) parapijos užtarimo maldos grupės nariai. „Per metus gyvenimas apsvirtė aukštyn kojomis“, „Aš noriu būti Kristaus!“ – su neįtikėtinu nuoširdumu ir atvirumu sakė jie, pasidalydami asmeniškais liudijimais. Jauni šių laikų Kristaus mokiniai džiaugsmingai ir įkvėptai pasakojo apie atsiradusį begalinį troškimą šlovinti, melstis už kitus žmones. Jaunuoliai tikino patiriantys meilę, kuri suteikė saugumo jausmą. Pasikeitė viskas – jų mąstymas, žvilgsnis į kitus.

Po pietų Atsinaujinimo dienos dalyviai buvo pakviesti į charizminį susirinkimą „Šventosios Dvasios proveržis“, kuriame dalytasi liudijimais,

nei visapusiškai išnagrinėti, nei atitinkamai pagerbti.

Inesa Čaikauskienė, organizavusi ateitininkų šimtmečio mobiliąją parodą Tuskulėnų rimties parke, priminė, kad XIX a. pab. jauni katalikai studijavo įvairiuose universitetuose, popiežiaus Leono XIII enciklikos paskatinti, atsiliesi ir telkėsi visuomeniniam darbui. E. Bradūnaitės pastebėjimu, reikėtų drąsiai skelbti penkis ateitininkų principus, kurie visus turtina ir suteikia prasmę gyventi. Švenčiant Valstybės šimtmetį privaloma tas idėjas plačiau paskleisti.

Antas Ališauskas, studijuojantis politikos mokslus VU TSPMI, provokavo teigdamas, jog istorinės atminties neužtenka. Švenčiant valstybės Jubiliejų, dera drąsiai kelti svarbiausius visuomenei aktualius klausimus ir ieškoti vertingiausių atsakymų. Šiandien vertėtų kalbėti apie Lietuvos valstybės puoselėjimą. Nors žmonėms patogu gyventi socialiniuose rateliuose, bet privalu išeiti iš savo uždaro socialinio rato.

Diskusijose vienas studentas pripažino, kad popiežiaus Pranciškaus išsakyta metafora: „Būkime karo lauko ligoninė“ geriausiai galėtų apibrėžti ateitininkų misiją švenčiant Valstybės šimtmetį.

-kad-

Diskusijų vakaras „Vyras ≠ moteris?“

Gegužės 11 d. Kauno senamiesčio kavinėje „Bernelių užėiga“ vyko diskusijų vakaras iš Kauno arkivyskupijos organizuojamo Miesto misijų ciklo „Kunigai (ir ne tik) kavinėse“. Tą vakarą tema „Vyras ≠ moteris?“ su kauniečiais, gausiai užpildžiusiais vieną užėigos menę, bendravo svečiai iš Vilniaus – Šv. Juozapo parapijos klebonas kun. Ričardas Doveika ir žinoma žurnalistė, visuomenės veikėja Edita Mildažytė.

„Tai esame lygūs ar nelygūs?“ – į šį diskusijas vedusio Kauno arkivyskupijos

atstovo spaudai Dariaus Chmieliausko klausimą bandė atsakyti vakaro svečiai, kurių požiūris į vyriškumą ir moteriškumą iš esmės sutapo. „Vyras mato perspektyvą, moteris į viską žvelgia per asmeninę patirtį“, – sakė E. Mildažytė, tuo paaiškindama, kodėl daugiau vyrų tarnauja Bažnyčioje, ir pasidalydama asmeniška pozicija, jog ji niekada netrokštų būti kunige. „Didžioji moterų kunigystė yra motinystė“, – kalbėjo viešnia. Pasak jos, net kariuomenėje tarnaujančios moterys turi tik joms įveikiamas užduotis.

Atsakydama į klausimą, ar Bažnyčia nėra pernelyg uždara, Edita kvietė būti sąžiningus ir matyti tuos gerus pokyčius, kurie įvyko Bažnyčioje vos per kelis dešimtmečius. Kaip pavyzdį ji pateikė požiūrį į vaikus – juk bažnyčioje vaikams leidžiama laisvai elgtis, o iš teatro ar kavinės su išdykaujančiais vaikais būtume tuoj išprašyti. Kitas klausimas, pačios viešnios užduotas auditorijai, – ar spėjame, ar nepavargstame nuo labai greitų permainų savo gyvenime, kai daug naujų technologijų, o turinio, prasmės yra per mažai. Dėl to, pasak E. Mildažytės, visuomenei svarbios amžių patikrintos tradicijos, nes naujas sukurti yra labai sunku.

„Po dviejų tūkstančių metų Marija Magdaliėtė paskelbta apaštale“, – sakė kun. R. Doveika, atkreipdamas dėmesį, jog jos tarnystė buvo eiti ir skelbti apie Viešpaties darbus savo broliams. Nors liturginė tarnystė prie altoriaus patikėta vyrams, moterys savu būdu tarnauja Bažnyčioje. Tai jos daro nuo pat ankstyvųjų krikščionybės amžių. Susitikime paminėtos dabartinio popiežiaus Pranciškaus pastangos labiau atskleisti moters vaidmenį Bažnyčioje, minėtas ir moterų diakonato klausimo aktualumas. Kun. Ričardas, be kita ko, sakė, jog būtent Bažnyčioje turime tą erdvę, kur vieni kitus pavadiname broliais ir seserimis, kur kiekvienas turi sau skirtą tarnystę, kur nė vienas nėra pažemintas, kur gerbiamas kiekvieno prigimtini orumas. „Dievo gailėstingumo paveiksle Tėvas apkabina savo vaiką

kalbėjo dr. Benas Ulevičius (VDU KTF), Rūta Šalaševičienė („Gyvieji akmenys“) ir kiti.

„Kokią nuostabią šventę išgyvename! Šiandien Dievo Gailėstingumo sekmadienis. Šiandien jis mums kiekvienam dovanojamas, kad nušvistų širdys džiaugsmu, paguoda, Dievo artumu. Tų dalykų taip išsiilgstame, jų taip reikia, kad atgytų mūsų tikėjimo galios, ryšys su Viešpačiu“, – su Kristaus ramybės palinkėjimu į visus kreipėsi vyskupas Kęstutis Kėvalas, pradėdamas sekmadienio Eucharistiją.

„Charizminis atsinaujinimas Bažnyčioje – dovana pasauliui“, – vėliau savo homilijoje sakė vysk. Kęstutis. Ganytojas atkreipė dėmesį, jog Šventosios Dvasios išsiliejimą pirmieji patyrė studentai ir dėstytojai Pensilvanijoje, kurie visai paprastai tiesiog prašė: „Ateik, Šventoji Dvasia!“ Nuo tada viskas pasikeitė jų gyvenime. Dievo artumo patirtis, ramybė, gailėstingumas, tikėjimo sustiprėjimas, galia nešti Jį kitiems – tai Šventosios Dvasios veikimas ir jos dovanos Sekminių nuotaikos paliestiems žmonėms. Vysk. Kęstutis kalbėjo, jog tai sykiu yra ir misija – būti šios ramybės apaštalais, Šventosios Dvasios dovanų skleidejais.

-kait-

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Gegužės 17 d. Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje vyko Vilniaus arkivyskupijoje dirbančių kunigų susirinkimas. Po Valandų liturgijos – Dieninės maldos Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas priminė, kad kunigo formacija tęsiasi net ir pabaigus seminarijos studijas. Kun. Saulius Rumšas OP pristatė Dvasininkijos kongregacijos 2016 m. gruodžio 8 d. dokumentą „Kunigystės pašaukimo dovana“ (*Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis*).

Dvasininkijos kongregacija rūpinasi ir seminarijų, ir kunigų nuolatinės formacijos klausimais. Dokumentą sudaro aštuoni skyriai, kuriuose pristatomas požiūris į pašaukimą, kunigiškojo pašaukimo ugdymo pagrindai, dalyvaujantys veikėjai, seminarijos studijų organizavimas, nuolatinio kunigų ugdymo svarba. Svarbu apskritai ugdyti žmogaus supratimą apie pašaukimą, kuris atpažįstamas bendruomenėje. Kunigų seminarijos – vietos, kur ugdomas būsimas kunigas, einantis unikaliu keliu. Šiame kelyje jam reikia išmokti būti Kristaus mokiniu ir misionieriumi. Pašauktasis apdovanotas Dievo malone, bet kartu yra žmogiškai trapus. Jis turi būti ugdomas taip, kad nepultų į klerikalizmą ir be perstojo neieškotų tikinčiųjų pritarimo.

Seminaristų ugdymas, taip pat remiantis šv. Jono Pauliaus II 1992 metais publikuoto apaštališkojo paraginimo *Pastores dabo vobis* nuorodomis, apima žmogišką, dvasinę, sielovadinę ir intelektualinę sritis. Ugdymo procesas nuo pašaukimo pradžios tęsiasi iki mirties, sudaro vienovę ir neturėtų nutrūkti. Nuolatinis kunigų ugdymas trunka visą gyvenimą ir yra santykio su Jėzumi Kristumi peržvalga. Tokio ugdymo tikslas – palaikyti ištikimybę tarnybai atnaujinant šventimų metu gautas malones. Ugdymas visada orientuotas į Kristų, nes kunigas siekia būti panašus į Jį. Kunigas pašaukimą gavo dovanai, todėl yra kviečiamas dovanoti save pagal Dievo valią, išsaugoti atvirą širdį, išskleisti gautas malones. Tai reiškia rūpintis ugnimi, kuri kunigiškai tarnybai teikia šilumą ir šviesą.

Visa kunigų bendruomenė – presbiteriumas – yra kunigo ugdymo vieta ir turi būti kaip šeima. Pirmieji metai po šventimų ypač svarbūs tam, kaip kunigas toliau išgyvena savo tapatybę. Reikia palydėti kunigą ir svarbu, kad jis pats

bendradarbiautų su panašaus amžiaus konfratrais, vyresniais kunigais. Vyskupas turėtų vengti neseniai išventintą kunigą panardinti į pernelyg sunkias situacijas.

Dokumente pristatomi ir iššūkiai, su kuriais susiduria kunigai, vienas iš jų – asmeninio silpnumo patirtis. Ją atradus, svarbu neizoliuoti savęs nuo kitų kunigų, ieškoti dvasinės ir psichologinės pagalbos. Dar vienas pavojus – tapti sakralumo funkcionieriumi, atlikti pareigas ir funkcijas neįdėjus širdies. Paminėti ir celibato iššūkiai. Dvasinė bendrystė su kitais kunigais ir paguodos ieškojimas Kristuje padės atnaujinti savo tapatybę ir atrasti tikrąją tarnystės prasmę. Yra ir valdžios, turto troškimo iššūkis, užkertantis kelią Dievo valiai ir tikinčiųjų poreikiams. Nemažas ir šiuolaikinės kultūros iššūkis, reikalaujantis nuolatinio atsinaujinimo, intelektualinės lavybos. Pozityviam ugdymui ypač svarbus sakramentinės brolystės išgyvenimas: broliški kunigų susitikimai, Šventojo Rašto skaitymas, malda, pastoracinių klausimų aptarimas, savitarpio pagalba, dvasinis vadovavimas, išpažintis, rekolekcijos. Tai progos vienam kitą pažinti, vienas į kitą įsiklausyti ir drauge melstis, būti kartu. Kunigo ugdymas – ne tik seminarijos užduotis, bet ir visų kunigų ir tikinčiųjų bendruomenės reikalas.

Arkivyskupas padėkojo visiems kunigams, kurie nelieka abejingi, kai reikia padėti, kvietė toliau plėtoti savitarpio pagalbą, išsaugoti bendrystę, sustiprinti tuos, kuriems sunku. Ganytojas pasveikino gegužės 6 d. išventintą kunigą Renatą Švenčionį ir kunigus, kurie šį mėnesį švenčia kunigystės jubiliejus.

Arkivyskupas priminė, kad parapijose, kai teikiamas Sutvirtinimo sakramentas, atnašų procesijoje reikėtų išlaikyti kuklumą, nepamiršti, kad svarbiausia nešti duoną ir vyną Eucharistijai. Arkivyskupas ragino klebonus pasirūpinti transportu ir aktyviau kviesti žmones registruotis ir organizuotai vykti į garbingojo Dievo tarno arkivysk. Teofiliaus Matulionio beatifikacijos iškilmes, kurios vyks birželio 25 d. Vilniuje, Katedros aikštėje. Taip pat bendradarbiauti su vietine žiniasklaida, pristatyti būsimąjį palaimintąjį lietuvių ir lenkų kalbomis.

Dar galima registruotis į Lietuvos piligrimystę spalio 19–22 d. Fatimoje (Portugalija), kur šiais metais minimos Švč. Mergelės Marijos apsireiškimo šimtosios metinės. Norintys vykti kviečiami registruotis pas savo parapijos kleboną.

Vyskupas Arūnas Poniškaitis kvietė raginti jaunimo grupes registruotis dalyvauti Lietuvos jaunimo dienose, kurios vyks Vilniuje birželio 23–25 d. Tai ypač puiki proga telktis Sutvirtinimo sakramentą priimantiems jaunuoliams ir imtis bendros veiklos. Vėliau šie jaunuoliai galėtų sudaryti jaunimo grupelės parapijoje branduolį.

Kitas Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas įvyks birželio 7 d. Vilniaus arkivyskupijos kurijoje.

-ksb-

Kauno arkivyskupijos kunigų konferencija

Gegužės 17 d. į nuolatinio ugdymo konferenciją Kaune susirinkę arkivyskupijos dvasininkai šįkart pirmiausia šv. Mišiose dėkojo Dievui už arkivyskupijos augziliaro vyskupo Kęstučio Kėvalo tarnystę ir prašė palaimos popiežiaus Pranciškaus paskyrimu nuo birželio 1-osios pradėdant tarnavimą Telšių vyskupijoje. Vėliau susirinkus į Kauno arkivyskupijos kuriją buvo aptarti vaikų ir jaunimo rengimo sakramentams bei kiti einamieji klausimai.

viena moteriška, kita vyriška ranka. Jei vyro ir moters tikrovė kyla iš to paties Kūrėjo šaltinio, ir Bažnyčia yra vyriška ir moteriška, tėviška ir motiniška, ir mes galime joje vienas kitam tarti „broliai ir seserys“, tereikia padaryti vienintelį dalyką – leisti šioms sąvokoms būti ir padėti joms „gerai“ būti“, – sakė kun. R. Doveika, atkreipdamas dėmesį, jog mes, krikščionys, kaip ta šviesa ir druska, turime turėti drąsos būti kitaip ir kitoniškai nei pasaulis, kuris iš išorės primeta Bažnyčiai savo mąstymą ir klausimus. Moterų ir vyrų talentai, dovanos ir malonės – tai galimybė būti dviem valties irklais ir irtis į priekį kuriant tikrai evangelinę Bažnyčią.

-kait-

Ministrantų susitikimas

Gegužės 1 d. į Klaipėdos Šventojo Juozapo Darbininko bažnyčią, švenčiančią titulinius bažnyčios atlaidus, susirinko keturiasdešimt įvairaus amžiaus, iš įvairių parapijų ministrantų. Tradicinį, kasmet vykstantį ministrantų susitikimą organizavo Telšių vyskupijos kurija, Telšių vyskupijos jaunimo centras ir Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarija. Į parapijos susirinkimams skirtas patalpas susirinkę jaunuoliai klausėsi Klaipėdos Švč. M. Marijos Taikos Karalienės parapijos vikaro kun. Viktoro Dirvonskio katechezės apie šv. Juozapą. Vėliau vyko praktiniai užsiėmimai, pasirengimas šv. Mišioms.

Iškilmingoms šv. Mišioms vadovavo Telšių vyskupijos vyskupas ordinaras Jonas Boruta SJ, koncelebravo Telšių kunigų seminarijos rektorius kun. Ramūnas Norkus, dvasios tėvas kun. Saulius Tomošaitis, Telšių vyskupijos jaunimo centro direktorius kun. Viktoras Daujotis, Telšių vyskupijos vyskupo vikaras, Klaipėdos dekanato dekanas kan. Vilius Viktoravičius, Klaipėdos Šv. Juozapo Darbininko parapijos klebonas kan. Vladas Gedgaudas ir keletas kunigų iš kitų Telšių vyskupijos parapijų. Sakydamas pamokslą Telšių

vyskupijos ganytojas pabrėžė šv. Juozapo misiją ir pavyzdį, taip pat kalbėjo apie prasidedančias gegužines pamaldas. Jos atveda mus į Dievo Motinos Marijos mokyklą, kurioje mokomės mylėti Dievą ir žmones, išmokstama nuolankumo ir pasitikėjimo Dievu.

Po šv. Mišių, kartu su visa parapijos bendruomene ir atlaidų dalyviais, ministrantai dalyvavo nuotaikingoje agapėje, po kurios keliavo į įspūdingą kelionę – nuvyko į Lietuvos kariuomenės Karinių jūrų pajėgų Karo laivų flotilę, kur vyko jaunuoliams skirta edukacinė programa „Karo laivų flotilė“.

Susitikimas tęsėsi tos pačios dienos vakarą Palangoje prie seniausios Lietuvoje Lurdo grotos, Birutės kalno papėdėje. Čia susibūrė daug jaunimo bei maldininkų ir kartu su Telšių kunigų seminarijos vadovybe bei seminaristais, Palangos parapijos kunigais giedojo gegužines pamaldas, kurioms vadovavo Telšių vyskupijos vyskupas J. Boruta SJ. Jis visus pasveikino, pasidžiaugė šilta, gražia pavakare ir padrąsino tikinčiuosius branginti šią seną ir prasmingą, giliai į mūsų tautos žmonių sąmonę įaugusią maldingumo praktiką.

Po gegužinių pamaldų graži procesija, giedant Dievo Motinai Marijai skirtas giesmes, keliavo per Palangos miestą į Palangos Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų bažnyčią, kur šv. Mišioms vadovavo Telšių vyskupijos ganytojas, koncelebravo keletas kunigų, liturgijoje patarnavo seminaristai ir būrelis ministrantų. Pamokslą pasakė Telšių kunigų seminarijos prefektas kan. Andriejus Sabaliauskas.

-kasab-

Viktorina „Iš praeities per dabartį į ateitį“

Šiais garbingojo Dievo Tarno Teofiliaus Matulionio metais Telšių vyskupijoje vyksta pasirengimas didžiajam ir labai svarbiam įvykiui – Žemaičių vyskupijos įkūrimo 600 metų jubiliejui. Jis

Vysk. Kęstučio Kėvalo vadovaujamas šv. Mišias Švč. Trejybės (seminarijos) bažnyčioje koncelebravo arkivyskupas metropolitas Lionginas Virbalas, arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius ir visi dalyvavę kunigai. Patarnavo Kauno kunigų seminarijos klierikai.

„Išrinktoji tauta – tai Dievo vynmedis“, – homilijoje sakė vyskupas K. Kėvalas apie dažną vynmedžio įvaizdį Senajame Testamente ir sykiu atkreipė dėmesį į ką tik girdėtą Evangelijos pagal Joną palyginimą. Jėzaus žodžiai byloja bendrystę su Dievu: „Aš esu tikrasis vynmedis, o mano Tėvas – vynininkas“ (Jn 15, 1). Žmogaus vaisingumas taip pat kyla iš ryšio su Dievu ir su kitais žmonėmis. Vyskupas Kęstutis pabrėžė, kaip svarbu kunigams palaikyti tą bendrystę – su vyskupu, tarpusavyje ir su žmonėmis.

Po šv. Mišių konferencija tęsėsi kurijoje. Čia vyskupui Kęstučiui Kėvalui padėkojo ir Dievo malonių bei gražios tolesnės tarnystės palinkėjo arkivyskupas Lionginas Virbalas, prel. Vytautas Steponas Vaičiūnas, paskaitęs savo sukurtą ir tai progai skirtą poeziją.

Vėliau konferencijoje aptartas vaikų ir jaunimo rengimo sakramentams tęstinumas. Apie šias parapinės katechezės aktualijas kalbėjo arkivyskupijos Katechetikos centro vadovas Artūras Lukaševičius. Išlaikyti tikėjimo ugdymo tęstinumą ir pakviesti vaikus į parapijas po pirmosios Komunijos gali padėti „Jaunųjų misionierių“ programa – katechetai jau buvo kviečiami į jos mokymus. Pasak Katechetikos centro vadovo, sakramentus priimančių vaikų tėvai – tai „sunkioji“ katechezės auditorija. Tačiau jei nekatechizuosime tėvų, nebus veiksminga ir vaikų katechezė (nors vaikai dabar dažnai patys „katechizuoja“ tėvus, pvz., katechetų paskatinti jie pradeda melstis namie). „Kaip labiau paliesti tėvus?“ – kėlė klausimą A. Lukaševičius. Jo mintimi, ieškant sprendimų keliose Kauno parapijose jau buvo vykdoma visos šeimos, ne vien vaiko, rengimo programa, į kurią kviečiamos įsitraukti ir kitos parapijos. Tėvai dalyvauja ALFA kursuose ar panašiuose renginiuose. Katechetikos centre gegužės 19-ąją vyks seminaras apie tokią patirtį Kauno Pal. Jurgio Matulaičio parapijoje dirbant su pirmajai Komunijai besirengiančių vaikų šeimomis. Tęstinumui po Sutvirtinimo sakramento skirta bendra arkivyskupijos Jaunimo bei Katechetikos centrų jaunimo vertybių ir lytiškumo ugdymo programa „Esi vertas daugiau“. Dr. A. Lukaševičius, be kita, pasidžiaugė, jog vaikų ir jaunuolių registracija rengtis sakramentams pradėdama anksti (rugsėji arba net ir pavasarį), sykiu jis pakvietė išlaikyti pagerėjusį parapinės katechezės lygį. Be to, kunigai paraginti atkreipti dėmesį į tinkamą katechetų darbo atlyginimą.

Katechetikos centro vadovas pakomentavo dabartinius tikybos mokymo iššūkius ir atgarsius visuomenėje, pabrėždamas, jog tikybos mokytojo užduotis – atstovauti Bažnyčiai, ją pristatyti ir ginti mokyklos bendruomenėje, mokėti tinkamai pristatyti Bažnyčios mokymą įvairiais klausimais pamokoje, taip pat būti budriam, kad mokyklose nebūtų platinama jaunimui žalinga ideologija (per įvairius seminarus).

Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas svarbiomis pavadinimo pastangas padėti visai šeimai ir ją katechizuoti, rūpintis katechetų atlyginimu. Jaunam žmogui, ugdant jo dorines vertybes, pasak ganytojo, svarbu perteikti tikrąją žmogaus laisvės sampratą.

Išsamų pranešimą apie kilnojamųjų ir nekilnojamųjų parapijos vertybių inventorizavimą, remdamasis savo parapijos patirtimi bei 2011 metais ar-

kivyskupijoje patvirtintais nuostatais, perskaitė Kauno I dekanato dekanas Kristaus Prisikėlimo parapijos klebonas mons. Vytautas Grigaravičius. Jis atkreipė dėmesį, jog inventorizuojamas (sužymimas inventoriaus numeriais, surašomas į parapijos inventorizacijos knygą, sudaromi fotoalbumai) visas nuo 100 Eur vertės parapijos turtas: liturginiai drabužiai ir bažnytiniai reikmenys, meno kūriniai, parapijos transporto priemonės ir kiti įrengimai, baldai etc. Buvo pabrėžta, jog turto inventorizaciją atlieka bent trijų narių komisija (su klebonu – ir Ekonominės bei Pastoracinės tarybos nariai), o parapijoje ją privaloma atlikti kartą per metus.

Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas pristatė būsimojus renginius – Lietuvos jaunimo dienas, T. Matulionio beatifikaciją ir kt. ir paragino kunigus juose kviesti dalyvauti savo parapijų žmones.

Birželio 11 d. per Švč. Trejybės iškilmę vyks dviejų seminaristų diakono šventimai, o birželio 24 d. – penkių vedusių vyrų, kurie išitrauks į arkivyskupijos ir Kariuomenės ordinariato sielovadą, diakono šventimai. Arkivyskupas paragino melstis už pašaukimus ir paskatinti jaunuolius būti atvirus Dievui, kai pajunta pašaukimą siekti kunigystės. -kait-

Telšių vyskupijos kunigų susirinkimas

Gegužės 18 d. 10 val. į Žemaitės dramos teatrą rinkosi Telšių vyskupijos dvasininkai, Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos klierikai, nes tą dieną vyko kunigams skirta kasmėnesinės formacijos konferencija. Konferencijoje dalyvavo Kaišiadorių vyskupijos vyskupas Jonas Ivanauskas ir jo generalvikaras mons. Algirdas Jurevičius, Telšių vyskupijos vyskupas Jonas Boruta SJ ir jam paskirtasis pagalbininkas – koadjutorius vyskupas Kęstutis Kėvalas bei būrys Telšių vyskupijos dvasininkų. Konferencijos pradžioje visus susirinkusiuosius pasveikino Telšių vyskupijos ganytojas J. Boruta SJ. Jis pasidžiaugė garbiais svečiais ir pabrėžė besitartinančios iškilmės – beatifikacijos Vilniuje svarbumą ir išskirtinumą krikščionybės Lietuvoje istorijos kontekste.

Išsamiai, su daugybe faktų ir nuotraukų, atspindinčių garbingojo arkivyskupo T. Matulionio gyvenimą, šią išskirtinę asmenybę susirinkusiesiems pristatė Kaišiadorių vyskupijos vyskupo generalvikaras mons. dr. Algirdas Jurevičius. Jis kalbėjo apie šio iškilaus dvasininko nueitą kelią: sunkią vaikystę, mokslo ir studijų metus, jo pastoracinę darbą įvairiose parapijose, tapimą vyskupu, ilgus kalėjimų ir lagerių metus, tremtis, jo iškentėtas kančias, persekiojimus ir mirties aplinkybes. Mons. Algirdas išsamiai aptarė arkivyskupo Teofiliaus herojiškas savybes, gebėjimą išlikti tvirtu ir pasitikinčiu Dievu žmogumi net pačiomis sunkiausiomis gyvenimo sąlygomis. Lektorius išryškino pirmojo Telšių vyskupijos vyskupo Justino Staugaičio ir vyskupo T. Matulionio bičiulystę ir pastarojo lankymąsi Telšių vyskupijoje 1934 metų pavasarį, Teofiliaus meilę šventajai Kūdikielio Jėzaus Teresėlei ir tam tikras sąsajas su ja.

Susirinkusiesiems kalbėdamas Kaišiadorių vyskupijos ganytojas Jonas Ivanauskas pirmiausia padėkojo Telšių vyskupijos vyskupui už pakvietimą ir kalbėjo apie pačią beatifikacijos iškilmę, nagrinėjo organizacinius klausimus. Vyskupas taip pat priminė Lietuvos Vyskupų Konferencijos priimtas gaires rengiantis beatifikacijai.

12 val. Telšių vyskupijos Katedroje šv. Mišių koncelebracijai vadovavo Kaišiadorių vyskupijos vyskupas J. Ivanauskas, koncelebravo vyskupai J. Boruta SJ ir

bus švenčiamas 2017 m. rugpjūčio 19–20 d. Varniuose. Artinantis šiam svarbiam ir reikšmingam įvykiui Telšių miesto ir rajono mokyklų tikybos ir istorijos mokytojai bendromis pastangomis suorganizavo viktoriną „Iš praeities per dabartį į ateitį“. Renginys vyko gegužės 10 dieną Telšių Vincento Borisevičiaus katalikiškos krypties gimnazijoje. Į šią viktoriną atvyko vyresniųjų klasių mokiniai iš Telšių Vincento Borisevičiaus, Žemaitės, Džiugo gimnazijų, taip pat Tryškių Lazdynų Pelėdos, Luokės Vytauto Kleivos, Varnių Motiejaus Valančiaus gimnazijų ir Telšių „Krantas“, „Germantas“ progimnazijų, Telšių „Ateities“ ir „Atžalyno“, Eigirdžių, Kaunatavo, Viešvienu, Žarėnų Minijos pagrindinių mokyklų. Užduotis rengė istorijos ir tikybos mokytojai.

Visus renginio dalyvius pasveikino Telšių Vincento Borisevičiaus gimnazijos direktorius Robertas Ežerskis ir šios gimnazijos kapelionas prel. Juozas Šiurys. Gražiai, originaliai pristatė kiekviena atvykusi mokinių komanda. Vėliau komandos išskaidytos ir iš jų sudaryta 10 naujų grupių iš skirtingų mokyklų atstovų. Grupių darbą vertino komisija, kuriai pirmininkavo Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos prefektas, dėstytojas kan. teol. lic. Andriejus Sabaliauskas.

Užduotyse atsispindėjo istorinis, teologinis, liturginis, sakraliosios muzikos, pastoracinis, bažnytinės architektūros kontekstas. Užduotys buvo parengtos profesionaliai, įdomiai, šiuolaikiškai. Dalyviai turėjo puikią progą patikrinti savo žinias, atskleisti kūrybingumą bei perspektyvų analitinę mąstymą. Patys jaunuoliai buvo parengę ir puikią muzikinę programą, kuri gražiai įsikomponavo į renginį ir praskaidrino dalyvių nuotaiką.

-kasab-

Koncertas Benedikto XVI 90 metų sukakčiai

Balandžio 23 d. prof. Leopoldo Digrio iniciatyva Šv. Kazimiero bažnyčioje Vil-

niuje įvyko koncertas popiežiaus emerito Benedikto XVI 90-ies metų sukakčiai paminėti. Vargonininkas, Religinės muzikos centro įkūrėjas prof. Leopoldas Digrys prieš dešimtį metų su muzikų delegacija buvo Romoje ir sveikino Benediktą XVI 80 metų sukakties proga, o dabar paminėjo jo 90-ąją sukaktį Lietuvoje. Prof. Leopoldas Digrys atliko C. Francko Choralą vargonams; Irena Milkevičiūtė, Vytautas Juozapaitis, Vilniaus jėzuitų gimnazijos choras „Krantas“, vargonininkė Renata Marcinkutė atliko Bacho, Bizet, Francko, Nybergo, Abario, Augustino kūrinius. Koncertą įrašė Lietuvos radijas. Tikimasi koncerto įrašą perduoti su sveikinimais ir linkėjimais Benediktui XVI.

-vr-

K. Kėvalas, mons. A. Jurevičius bei Telšių vyskupijos kunigai, liturgijai pataravo Telšių kunigų seminarijos klierikai, giedojo vargonininkės Elenos Žirgulienės vadovaujamas ansamblis.

Šventųjų Mišių pradžioje susirinkusiuosius pasveikino Telšių vyskupijos vyskupas J. Boruta SJ ir paprašė šv. Mišioms vadovauti Kaišiadorių vyskupijos ganytoją. Vyskupas J. Ivanauskas, sakydamas pamokslą išryškino tikėjimo svarbumą – žemėje daug dalykų branginame, tačiau faktiškai viską galime prarasti, netgi gyvybę, o štai tikėjimas į Dievą lieka kaip niekada neprarandama Dievo dovana, nes ji nulemia amžinojo gyvenimo laimę. Pamoksle vyskupas dar kartą išryškino garbingojo arkivyskupo Teofiliaus gyvenimo pavyzdį ir visus pakvietė atvykti į beatifikacijos iškilmes.

Šv. Mišių pabaigoje į garbinguosius ganytojus kreipėsi ir nuoširdžiai jiems padėkojo Telšių vyskupijos vyskupo generalvikaras kan. Remigijus Saunorius. Kreipdamasis į vyskupą K. Kėvalą jis padėkojo už atvykimą ir pasveikino jį su popiežiaus paskyrimu darbuotis Telšių vyskupijoje. Telšių vyskupijos kunigai pasveikino vyskupą K. Kėvalą padovanodami jam arnotą, kuris simbolizuoja Kristų ir jo meilę, o tikintieji sveikinimo žodžius palydėjo garsiais plojimais.

Po šv. Mišių melstasi prie Dievo tarno kankinio vyskupo Vincento Borisevičiaus kapo Telšių vyskupijos Katedros kriptoje, o po visų pamaldų konferencijos dalyviai pietavo Telšių kunigų seminarijos didžiajame refektoriume.

-kasab-

Mirė kunigas Aleksandras Milašius (1961–2017)

Balandžio 24 d., eidamas 56-uosius metus, staiga mirė kun. Aleksandras Milašius, paskutiniu metu rezidavęs Kelmės Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų parapijoje. A. Milašius gimė 1961 m. balandžio 6 d. valstiečių šeimoje, Nemakščių parapijoje, Pavarnio kaime, Raseinių raj. 1979 m. baigė Kelmės 1-ąją vidurinę mokyklą. 1980 m. rugsėjo 1 d. įstojo į Kauno tarpdiecezinę kunigų seminariją. 1985 m. balandžio 14 d. įšventintas kunigu.

1985 m. gegužę paskirtas Kėdainių parapijos vikaru. 1986 m. birželį – Šiaulių Šv. apašt. Petro ir Povilo parapijos vikaru. 1988 gegužę – Gruzdžių ir Šiupylių parapijų administratoriumi. 1990 rugpjūtį išleistas studijuoti į Romą. 1991 m. liepą paskirtas Kauno Šv. Juozapo parapijos vikaru, pavedant taip pat rūpintis Domeikavos parapija. 1991 m. spalį paskirtas Stakių parapijos klebonu, 1993 m. balandį – Šiaulėnų ir Šaukoto parapijų administratoriumi, vėliau tą mėnesį atleistas iš Šiaulėnų ir Šaukoto parapijų administratoriaus pareigų ir paskirtas Josvainių ir Pernaravos parapijų administratoriumi. 1993 m. gegužės pabaigoje atleistas iš Josvainių ir Pernaravos parapijų administratoriaus pareigų ir paskirtas Gudžiūnų parapijos administratoriumi. 1993 m. rugpjūtį atleistas iš Gudžiūnų parapijos administratoriaus pareigų ir paskirtas Kelmės parapijos rezidentu. 1994 m. balandį paskirtas Maironių parapijos administratoriumi. 2002 m. liepą paskirtas Kelmės parapijos altaristu. 2005 m. liepą atleistas iš Kelmės parapijos altaristo pareigų ir dėl ligos neatliko jokių su kunigystės šventimais susijusių veiksmų.

Kun. Aleksandro Milašiaus žemiškieji palaikai buvo pašarvoti Kelmės Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje. Laidotuvų šv. Mišios aukotos balandžio 26 d. Palaidotas Nemakščių kapinėse.

-š-

Nauji leidiniai

Henri Nouwen. Laiškai Markui apie Jėzų. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2017. – 128 p.

Šią knygą sudaro nuoširdūs ir įžvalgų turtingi Henrio Nouveno laiškai aštuoniolikamečiui sūnėnui Markui, kuris sunkiai – kaip ir kiekvienas mūsų – bando rasti tikrąjį kelią sumaišties ir abejingumo kupiname pasaulyje. Parašyti Nouvenui būdingu grakščiu stiliumi, laiškai atskleidžia autoriaus įsitikinimą, kad kiekvienas galime džiaugtis dvasine pilnatve, jei tik kasdien rasime laiko atverti savo širdį Jėzui. Gilūs, išmintingi ir įtaigūs Laiškai Markui apie Jėzų yra Nouveno – mokytojo, vadovo ir dvasinio patarėjo – meistriškumo viršūnė. Tai puikus dvasinio įkvėpimo šaltinis kiekvienam tikinčiajam, pasiryžusiam keisti savo gyvenimą.

Popiežius Pranciškus Egipte

Balandžio 28–29 d. popiežiaus Pranciškaus vizitas Kaire buvo palyginti trumpas (truko 27 valandas), bet reikšmingas tarpreliginiu, ekumeniniu ir sielovadiniu požiūriu. Popiežius Pranciškus susitiko su šalies prezidentu Abdeliu Fatachu al Sisi, sunitų Al-Azharo universitete dalyvavo tarptautinėje konferencijoje „Religijos ir taika“, kur sakė kalbą su didžiuoju imamu Ahmađu Mohamedu al-Tayebu, susitiko su koptų ortodoksų popiežiumi – patriarchu Tawadrosu II, taip pat aukojo Mišias katalikų bendruomenei. Popiežiaus kelionės metu Egipto valdžia ėmėsi ypatingų saugumo priemonių: šalyje tęsėsi ypatingoji padėtis, įvesta po Verbų sekmadienį įvykusių sprogdinimų koptų bažnyčiose.

Egipto prezidento iniciatyva Al-Azharo universitete surengtoje tarptautinėje konferencijoje „Religijos ir taika“ dalyvavo apie 200 musulmonų ir krikščionių atstovų iš viso pasaulio, tarp religinių bendruomenių vadovų buvo Konstantinopolio patriarchas Baltramiejus I, Pasaulinės Bažnyčių Tarybos generalinis sekretorius dr. Olav Fykse Tveit. Susitikimas universitete pradėtas tylos minute pagerbus terorizmo aukas pasaulyje. Didysis imamas savo kalboje sakė: „Nei islamas, nei krikščionybė nėra terorizmo religijos.“ Popiežius Pranciškus kreipėsi į šeichą Al-Tayebą kreipiniu „Brolī“. Jis ragino susirinkusius religinių bendrijų vadovus atmesti religijos vardu vykdomo smurto, keršto ar neapykantos formas ir sakė: „Smurtas yra bet kokios autentiškos religinės raiškos neigimas.“ Šventasis Tėvas pabrėžė švietimo svarbą ugdant jaunimo kartos taikingumą, atvirumą ir pagarbą kitiems. Jis taip pat įspėjo, kad demagogiškas populizmas nepadedą stiprinti taikos bei stabilumo. Po konferencijos universitete vyko susitikimas su valdžios atstovais ir diplomatais Egipto gynybos ministerijai priklausančiame Al-Masah viešbučių komplekse. Savo kalboje popiežius pabrėžė ypatingą Egipto vaidmenį sprendžiant Vidurio Rytų šalių tarpusavio problemas. Šventasis Tėvas pripažino Egipto vyriausybės daromą pažangą saugant šalies religines mažumas, tačiau užsiminė apie būtinybę ginti žmogaus teises: piliečių lygybę, religijos ir įsitikinimų reiškimo laisvę.

Iš ten popiežius Pranciškus automobiliu vyko į koptų ortodoksų popiežiaus, Aleksandrijos patriarcho Tawadroso II rezidenciją greta Šv. Morkaus katedros. Šventasis Tėvas kalbėjo apie „kraujo ekumenizmą“ ir ragino bendrai liudyti Jėzų, nešti pasauliui „mūsų tikėjimą“. Bažnyčių vadovai pasirašė bendrą deklaraciją, kuria pripažįstamas abiejų Bažnyčių teikiamas krikštas. Šis dokumentas papildė 1973 m. popiežiaus Pauliaus VI ir koptų popiežiaus Šenudos III pasirašytą deklaraciją, atvėrusią kelią Bažnyčių dialogui dėl kristoliginų skirtumų nuo Chalkedono Susirinkimo (451 m.). Po to greta esančioje Šv. Petro bažnyčioje vyko ekumeninės pamaldos. Gruodžio mėnesį savižudis sprogdintojas ten nužudė 28 žmones.

Antrąją vizito dieną popiežius Pranciškus aukojo Mišias Egipto oro pajėgoms priklausančiame stadione. Mišiose dalyvavo apie 20 tūkst. įvairių apeigų bendruomenėms priklausančių katalikų, buvo taip pat koptų ortodoksų ir musulmonų. Homilijoje Šventasis Tėvas sakė, jog tikintiesiems leistinas vienintelis ekstremizmas – tai meilės radikalizmas.

Iš 90 mln. Egipto gyventojų 85 proc. yra musulmonai sunitai, o apie 10 proc. – koptai ortodoksai. Įvairių apeigų bendruomenėms priklausantys katalikai sudaro mažiau kaip procentą šalies gyventojų. Tarp katalikų gausiausia koptų apeigų katalikų Bažnyčia, turinti apie 220 tūkst. tikinčiųjų, vadovaujama Aleksandrijos patriarcho Ibrahimo Isaaco Sidrako. Paskutinis vizito susitikimas vyko Al-Maadi koptų katalikų seminarijoje, kur Šventasis Tėvas šventė Žodžio liturgiją su tūkstančiu dvasininkų, vienuolių bei seminaristų.

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

I. e. p. kun. Kęstutis Smilgevičius

Nariai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / kun. Linas Baltrušaitis
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 600 egz.

ISSN 1392-6098